

T.C
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

1935-1946 ARASI (V-VI-VII. DÖNEM) YOZGAT
MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Burak HALICI

Danışman
Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Nevşehir
Temmuz 2023

T.C
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

1935-1946 ARASI (V-VI-VII. DÖNEM) YOZGAT
MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Burak HALICI

Danışman
Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Nevşehir
Temmuz 2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Burak HALICI

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“1935-1946 arası (V-VI-VII. Dönem) Yozgat Milletvekilleri ve Faaliyetleri” adlı Yüksek Lisans Tezi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Burak HALICI

Danışman

Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Tarih Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Lütfi Gürkan GÖKÇEK

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ danışmanlığında Burak HALICI tarafından hazırlanan 1935-1946 arası (V-VI-VII. Dönem) Yozgat Milletvekilleri ve Faaliyetleri adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

07/ 07 / 2023

JÜRİ

İMZA

Danışman : Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Üye : Doç. Dr. Haşim ERDOĞAN

Üye : Doç. Dr. Hüseyin KALEMLİ

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun / / tarih ve sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

.../.../...

Dr. Öğr. Üyesi Volkan Recai ÇETİN

Enstitü Müdürü

TEŐEKKÖR

Tez çalıőmamın yűrűtűlmesi sırasında desteęini esirgemeyen konu sememden tamamlama sűresi boyunca bana yol gűsteren, fikir veren danıőmanım Doç. Dr. Ali akırbaő'a yardımlarına tez hazırlık sırasında baővurduęum Yozgat İlk Halk Kűtűphanesi çalıőanlarına çok teőekkűr ederim. Çalıőma sűresince benden desteklerini esirgemeyen annem Őahver Halıcı ve Bűrde Öztűrk'e beni her koőulda destekledikleri için teőekkűrlerimi sunarım. Bu tez rahmetli babaannem Ayőe Halıcı'ya atfedilmiőtir.

Burak HALICI
Nevşehir, 2023

1935-1946 ARASI (V-VI-VII. DÖNEM) YOZGAT MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ

Burak HALICI

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Temmuz, 2023

Danışman: Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

ÖZET

1935 genel seçimlerinde ilk defa kadınlara milletvekilliği seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Ayrıca bu dönemde ilk defa seçimlerde azınlıklardan da milletvekili adayı gösterilmiştir. Yapılan seçimler neticesinde V. Dönem Meclisi tek parti dönemi içerisinde en uzun süreli işlev gösteren meclis olmuştur. Atatürk'ün 10 Kasım 1938'deki ölümünün ardından 11 Kasım 1938'de İsmet İnönü 2.Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. İsmet İnönü'nün idaresindeki 1938-1945 yılları arasındaki döneme ise "Milli Şef Dönemi" denilmiştir.

Başbakan Celal Bayar'ın 25 Ocak 1939 tarihinde istifa etmesiyle Cumhurbaşkanı İsmet İnönü erken seçim kararı almıştır. İki dereceli sistemi bu seçim döneminde de uygulanmıştır. Tek parti döneminde ilk defa ikinci seçmenlerle görüşmeler yapılarak seçmenlerin fikirleri öğrenilmeye çalışılmıştır. 29 Mayıs 1939 tarihinde yapılan CHP V. kurultayında tüzükte değişiklik yapılarak meclis bünyesinin çok partili düzene sağlamak ve parti içerisinde denetim vazifesi maksadıyla 21 üyeden oluşan "Müstakil Grup" oluşturulmuştur. Müstakil Grubun çalışmaları olmakla beraber parti grup toplantılarında konuşma ve oy kullanma haklarının olmaması etkisiz kalmalarına sebep olmuştur. 28 Şubat 1943 seçimlerinde CHP'nin farklı propaganda araçları deneyerek propaganda plakları hazırladığı görülmektedir. Bu dönemde Müstakil Gurup üye sayısı ise 21 'den 35'e yükseltilmiştir.

1935-1946 yılları arasında V., VI., ve VII. Dönem Yozgat'tan milletvekili olarak görev yapmış 12 tane milletvekili görmekteyiz. Bu kişiler Mehmet Avni Doğan, Celal Arat, Mehmet Emin Draman, Ömer Evcı, Süleyman Sırrı İçöz, Ekrem Pekel, Ahmet Sungur, Ziya Arkant, Veled Çelebi İzbudak, Salim Korkmaz, Mahmut Allıoğlu ve Yusuf Karşlıoğlu'dur. Bu kişiler arasında Mehmet Avni Doğan Bey gözlem ve tecrübelerini "Kurtuluş, Kurtuluş ve Sonrası" adlı bir eserinde aktarmıştır.

Süleyman Sırrı İçöz Bey, I. dönem itibariyle 1950 yılına kadar her dönem Yozgat Milletvekili olarak seçilmiştir. 21 Kasım 1923'te de meclis ve cephede ki hizmetlerinden dolayı Kırmızı-Yeşil şeritli İstiklâl madalyası ile ödüllendirilmiştir. Süleyman Sırrı Bey ve bir diğer Yozgat Milletvekilleri Salih Bozok, Avni Doğan ve Ahmet Hamdi Bey ile birlikte 23 Haziran 1927'de hazırladıkları teklif ile Bozok şehrinin Yozgat olarak değiştirilmesi talebinde bulunmuşlardır. 25 Haziran 1927'de TBMM'de alınan karar ile Bozok olan vilayet adı Yozgat olarak değiştirilmiştir. Süleyman Sırrı Bey'e İçöz soyadı Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1 Aralık 1934 tarihinde verilmiştir.

Veled Çelebi İzbudak Bey ise şair, yazar ve Türkolog olarak çok yönlü bir kişiliğe sahip olup, birden fazla eseri bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: CHP, Yozgat Milletvekilliği, Seçimler

**BETWEEN 1935-1946 (V-VI-VII. PERİOD) GRAND NATIONAL ASSEMBLY
OF TURKEY DEPUTY OF YOZGAT AND THEIR ACTİVİTY**

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences

Burak HALICI

Department of History, Master's Degree, July 2023

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

ABSTRACT

In the 1935 general elections, for the first time, women were given the right to elect and be elected to the parliament. In addition, for the first time in this period, parliamentary candidates from minorities were nominated for the first time. As a result of the elections, the 5th Term Assembly became the parliament that had the longest term function in the single-party period. After Atatürk's death on November 10, 1938, İsmet İnönü was elected as the 2nd President on November 11, 1938. The period between 1938 and 1945 under the administration of İsmet İnönü was called the "National Chief Period".

With the resignation of Prime Minister Celal Bayar on January 25, 1939, President İsmet İnönü decided to hold early elections. The two-degree system was also applied in this election period. During the single-party period, interviews were conducted with the second voters for the first time, and the opinions of the voters were tried to be learned. In the 5th Congress of the CHP held on May 29, 1939, an amendment to the statute was made and a "Detached Group" consisting of 21 members was formed in order to ensure the multi-party system of the assembly and to control the party. Although the work of the Independent Group, the lack of right to speak and vote in party group meetings caused them to be ineffective. We see that in the 28 February 1943 elections, the CHP tried different propaganda tools and had propaganda records prepared. During this period, the number of Independent Group members was increased from 21 to 35.

Between 1935-1946 V.VI.VII. We see 12 deputies who served as deputies from Yozgat during the period. These people are Mehmet Avni Doğan, Celal Arat, Mehmet Emin Draman, Ömer Evcı, Süleyman Sırrı İçöz, Ekrem Pekel, Ahmet Sungur, Ziya Arkant, Veled Çelebi İzbudak, Salim Korkmaz, Mahmut Allıoğlu and Yusuf Karslıoğlu. Among these people, Mehmet Avni Doğan Bey conveyed his observations and experiences in a work called "Liberation, Independence and Aftermath".

Süleyman Sırrı İçöz Bey was elected as a Member of Parliament for Yozgat in each term until 1950 as of the 1st term. On November 21, 1923, he was awarded the Red-Green Striped Independence Medal for his services in the parliament and the front. Süleyman Sırrı Bey and another Yozgat Deputies Salih Bozok, together with Avni Doğan and Ahmet Hamdi Bey, demanded that the city of Bozok be changed to Yozgat with the proposal they prepared on 23 June 1927. On June 25, 1927, the name of the province, which was "Bozok", was changed to Yozgat with the decision taken in the Grand National Assembly of Turkey. The surname İçöz was given to Süleyman Sırrı Bey by Mustafa Kemal Atatürk on 1 December 1934. Veled Çelebi

İzbudak Bey has the personality of a poet, writer and turcologist and has more than one work.

Keywords: CHP, Yozgat deputy, Elections

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
1935- 1939 VE 1943 GENEL SEÇİMLERİ	7
1.1. 8 Şubat 1935 Genel Seçim Kararının Alınması	7
1.1.1 Seçim Hazırlıklarının Yapılması	8
1.1.2. 8 Şubat 1935 Tarihli Genel Seçimlerin Yapılması.....	10
1.1.3. V. Yasama Yılı İçerisinde Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler	13
1.2. 26 Mart 1939 Genel Seçim Kararının Alınması.....	14
1.2.1. Seçim Hazırlıklarının Yapılması	14
1.2.2. 26 Mart 1939 Tarihli Genel Seçimlerin Yapılması	17
1.2.3. VI. Yasama Yılı İçerisinde Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler.....	19
1.3. 28 Şubat 1943 Genel Seçim Kararının Alınması	19
1.3.1. Seçim Hazırlıklarının Yapılması	21
1.3.2. 28 Şubat 1943 Tarihli Genel Seçimlerin Yapılması.....	23
1.3.3. VII. Yasama Yılı İçerisinde Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler	25
İKİNCİ BÖLÜM	26
V. DÖNEM YOZGAT MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ.....	26
2.1. V. Dönem Yozgat Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler (1935-1939).....	26
2.2. Mehmet Avni Doğan Bey'in Hayat Hikâyesi	27

2.2.1. Mehmet Avni Doğan Bey'in Yasama Faaliyetleri	29
2.3. Mustafa Celal Arat Bey'in Hayat Hikâyesi.....	29
2.3.1. Mustafa Celal Arat Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	30
2.4. Mehmet Emin Draman Bey'in Hayat Hikâyesi	31
2.4.1. Mehmet Emin Draman Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	32
2.5. Ömer Evcı Bey'in Hayat Hikâyesi	44
2.5.1. Ömer Evcı Bey'in Yasama Faaliyetleri	44
2.6. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Hayat Hikâyesi	45
2.6.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Yasama Faaliyetleri	46
2.7. Ekrem Pekel Bey'in Hayat Hikâyesi.....	63
2.7.1. Ekrem Pekel Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	63
2.8. Ahmet Sungur Bey'in Hayat Hikâyesi	64
2.8.1. Ahmet Sungur Bey'in Yasama Faaliyetleri	65
2.9. Yozgat İlinde 1936 yılına ait Yıllık Teftiş ve Çalışma Raporlarına göre CHP'ye kayıtlı üye sayısı	66
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	68
VI. DÖNEM YOZGAT MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ.....	68
3.1. VI. Dönem Yozgat Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler (1939-1943).....	68
3.2. Ahmet Ziya Arkant Bey'in Hayat Hikâyesi	69
3.2.1. Ahmet Ziya Arkant Bey'in Yasama Faaliyetleri	70
3.3. Veled (Çelebi) İzbudak Bey'in Hayat Hikâyesi.....	71
3.3.1. Veled (Çelebi) İzbudak Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	72
3.4. Mehmet Salim Korkmaz Bey'in Hayat Hikâyesi.....	72
3.4.1. Mehmet Salim Korkmaz Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	73
3.5. Mustafa Celal Arat Bey'in Yasama Faaliyetleri	75
3.6. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Yasama Faaliyetleri	75
3.6.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri.....	76

3.7.1 Ekrem Pekel Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	90
3.8. Ahmet Sungur Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	91
3.9. Yozgat İlinde 1941 yılına ait Yıllık Teftiş ve Çalışma Raporlarına göre CHP'ye kayıtlı üye sayısı	92
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	94
VII. DÖNEM YOZGAT MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ	94
4.1. VII. Dönem Yozgat Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler (1943-1946).....	94
4.2. Mahmut Allıoğlu Bey'in Hayat Hikâyesi.....	96
4.2.1. Mahmut Allıoğlu Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	96
4.3. Yusuf Duygu Karşlıoğlu Bey'in Hayat Hikâyesi.....	98
4.3.1. Yusuf Duygu Karşlıoğlu Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	99
4.4. Ahmet Sungur Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	103
4.4.1. Ahmet Sungur Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri.....	103
4.5. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Yasama Faaliyetleri	104
4.5.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri	104
4.6. Mustafa Celal Arat Bey'in Yasama Faaliyetleri	112
4.7. Ahmet Ziya Arkant Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	113
4.7.1. Ahmet Ziya Arkant Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri.....	114
4.8. Mehmet Salim Korkmaz Bey'in Yasama Faaliyetleri.....	114
4.9. Yozgat İlinde 1943 yılına ait Yıllık Teftiş ve Çalışma Raporlarına göre CHP'ye kayıtlı üye sayısı	115
SONUÇ.....	117
KAYNAKÇA	121
EKLER	145

KISALTMALAR

A.g. e. :	Adı geçen eser
A. g. m. :	Adı geçen makale
A. g. t. :	Adı geçen tez
B. :	Birleşim
CA :	Cumhuriyet Arşivi
Bkz. :	Bakınız
C. :	Cilt
CHP :	Cumhuriyet Halk Partisi
CTAD:	Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi
D. :	Dönem
DP :	Demokrat Parti
Prof. Dr:	Profesör Doktor
s. :	Sayfa
SBE:	Sosyal Bilimler Enstitüsü
TBMM TD:	Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.5. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri.....	26
Tablo 2.2. 1936 Yılına Ait Yozgat'da Partiye Kayıtlı Üye Sayısı	66
Tablo 3.1.6. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri.....	68
Tablo 3.2. 1941 Yılına Ait Yozgat'da Partiye Kayıtlı Üye Sayısı	92
Tablo 4.1.7. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri.....	94
Tablo 4.2. 1943 Yılına Ait Yozgat'da Partiye Kayıtlı Üye Sayısı	115

GİRİŞ

Türkiye’de 20 Nisan 1924 tarihinde yürürlüğe giren yeni anayasa ile birlikte seçimlerin dört yılda yapılmasına karar kılınmıştır. 5 Aralık 1934 tarihinde ise Türk kadınına milletvekilliği seçme ve seçilme hakkının verilmesiyle Türk siyasal yaşamında önemli bir değişiklik yaşanmıştır.

1934 tarihi itibariyle yapılan milletvekilliği genel seçimlerinde Türk kadınının siyasal yaşamda etkinliğini görmekteyiz. Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet’in ilk dönemlerine Bozok Sancağı olarak geçen Yozgat Vilayeti 23 Haziran 1927 tarihinde Bozok Milletvekilleri Salih Bozok, Süleyman Sırrı İçöz, Avni Doğan ve Hamdi Bey’in sunmuş oldukları öneri ile şehrin adı Yozgat olarak değişmiştir. 1935, 1939 ve 1943 seçimlerinde Yozgat şehrini yedi milletvekilinin temsil ettiğini söyleyebiliriz.

Bu çalışmada 1935 ve 1946 yılları arasındaki Yozgat milletvekilleri ve faaliyetlerine değinilmiştir. Bu dönemde yapılan seçimlerin özelliği 8 Şubat 1935 tarihli genel seçimlerde Türkiye’de ilk defa kadın milletvekilleri mecliste yer alma imkânını bulmuştur. 26 Mart 1939 tarihli genel seçimler ilk defa Atatürk’ün vefatı üzerine yapılan seçimler olmuştur. 28 Şubat 1943 tarihli genel seçimler ise II. Dünya Savaşı’nda yapılan seçimler ve son tek partili döneme ait seçimler olarak kayıtlara geçmiştir.

Bu araştırma da şu problemler esasında durulmuştur. 8 Şubat 1935, 26 Mart 1939 ve 28 Şubat 1943 genel seçimlerin yapılması ve bu seçim dönemlerinde Yozgat’ı temsil eden milletvekillerinin özlük bilgileri, yasama faaliyetleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yurt genelinde yapılan seçimlerin neticesi ve Yozgat seçimleri ele alınarak bu dönemler de Yozgat’ı temsil eden milletvekillerinin yasama yılları içerisinde meclis gündemi ile alakalı yaptıkları konuşmalar ve sunmuş oldukları öneriler ele alınmıştır.

Tez çalışmasını sistematik ve düzenli bir şekilde ilerletebilmek amacıyla başlangıcında konu ve zaman aralığı belirtilerek, işlenecek konu ve zaman aralığındaki kaynak

ana hatlarıyla tespit edilmiştir. Kaynak araştırmasının tamamlanmasıyla ilgili kaynaklar kendi içerisinde makale, kitap, 1935, 1939 ve 1943 seçimleri ile alakalı ulusal gazeteler ve Yozgat iline ait ilgili gazeteler, TBMM tutanak dergileri, milletvekillerine ait hal tercümeleri ve seçim mazbataları, seçim ve milletvekili faaliyetleri ile alakalı arşiv kaynakları, ayrıca arşiv kaynakları ışığında CHP Yozgat teşkilatı hususunda bilgiler tasnif edilmiştir.

Tez yazım sürecinde eksik kaynaklar gözden geçirilerek tahlil işlemi tamamlanarak yazım sürecine devam edilmiştir. Giriş bölümü hazırlandıktan sonra dört bölümde konu işlenmeye çalışılmıştır. Birinci Bölümde 8 Şubat 1935, 26 Mart 1939 ve 28 Şubat 1943 seçimleri hakkında seçim kararlarının alınması, seçim propagandaları, ikinci seçmen ve milletvekili adaylarının tespiti ve seçimlerin yapılışı işlenmiştir. Ayrıca bu bölüm içerisinde V, VI ve VII. Dönem milletvekillerine ait bilgiler belirtilmiştir.

İkinci Bölümde 8 Şubat 1935 tarihli yapılan seçimlerde V. Dönem (1935-1939) Yozgat Milletvekili olarak seçilen kişiler hakkında öz bilgiler, hayat hikâyeleri, yasama yılı içerisinde ki faaliyetleri (kanun teklifleri, meclis genel kurul konuşmaları, takrirleri) yorumlanarak işlenmiştir.

Üçüncü Bölümde 26 Mart 1939 tarihli yapılan seçimlerde VI. Dönem (1939-1943) Yozgat Milletvekili olarak seçilen kişiler hakkında öz bilgiler, hayat hikâyeleri, yasama yılı içerisinde ki faaliyetleri (kanun teklifleri, meclis genel kurul konuşmaları, takrirleri) yorumlanarak işlenmiştir.

Dördüncü Bölümde 28 Şubat 1943 tarihli yapılan seçimlerde VII. Dönem (1943-1946) Yozgat Milletvekili olarak seçilen kişiler hakkında öz bilgiler, hayat hikâyeleri, yasama yılı içerisinde ki faaliyetleri (kanun teklifleri, meclis genel kurul konuşmaları, takrirleri) yorumlanarak işlenmiştir.

VI ve VII. Dönemde ilk defa seçilen milletvekillerinin hayat hikâyeleri anlatılmış ve bu dönemlerde tekrardan seçilen milletvekillerinin hayat hikâyeleri bir önceki bölümde anlatıldığı için yasama faaliyetlerine değinilmiştir. Ayrıca 1936-1943 yılları arasında Yozgat iline ait Yıllık Teftiş ve Çalışma Raporlarına göre CHP parti üye sayıları ve bu yıllar arasında milletvekillerinin Yozgat ve kazalarında seçmenlerle görüşmelerine değinilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen değerler ve varılan sonuçlar değerlendirilmiş bu dönemde görev alan Yozgat milletvekillerinin yasama faaliyetlerine ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda yararlanılan kaynaklar belirtilmiştir.

Birinci Dünya Harbinin imzalanan barış antlaşmalarıyla beraber sona ermesiyle dünya üzerindeki güç odaklarının değiştiğini, Avrupa'da devletlerarası ilişkilerin önemli unsurlarından olan Rus çarlığı, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Alman İmparatorluğunun tarih sahnesine karıştığını görmekteyiz. Sözü geçen imparatorlukların yıkılmasıyla Avrupa'da bir otorite boşluğunun oluştuğunu bunun sonucunda barış ortamının sağlanabilmesi için güç dengelerinin yeniden oluşturulması sağlanmak istenmişse de¹ İngiltere'nin 1. Dünya Harbi sonrası ekonomik sarsıntı yaşanması ve Amerika'nın tekrar yalnızlık siyaseti izlemesiyle ki barış ancak 1929-1930 yıllarına kadar birtakım antlaşmalarla korunabilmiştir.

Milli Mücadele'nin başarıya ulaşmasıyla beraber Cumhuriyet'in kurulmasıyla inkılap hareketlerine başlanmış ülkeyi çağdaş uygarlıklar seviyesine ulaştırabilmek amacıyla demokratik rejim kurulmuştur. 1920-1927 yılları arasında I. ve II. Dönem meclis faaliyetlerini tamamlamış, III. Dönem meclisi ise 1 Kasım 1927² tarihi itibarıyla çalışmalarına başlamıştır. Nitekim III. Dönem meclisi inkılap hareketlerine devam ederek, öncelikle Harf İnkılabını gerçekleştirmiş, halkı kısa süre içerisinde okur-yazar bir hale getirip, Türk dilini yabancı dillerin etkisinden arındırmak amacıyla 1 Kasım 1928 günü 1353 sayılı "*Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun*" 3 Kasım 1928 günü Türkçeyi iyi yazabilmek ve yazılanı anlayabilmek maksadıyla yürürlüğe koymuştur.

Bu meclis dönemi içerisinde ayrıca, Şeyh Sait İsyanı sonucu iki yıl süre ile 4 Mart 1925 tarihinde çıkarılan 578 numaralı Takriri Sükûn Kanunu ve 3 Mart 1927 tarihinde 570 numaralı Kanun, yürürlük süresi 4 Mart 1929 tarihine kadar uzatılmıştır. Yasanın yürürlük süresinin dolması nedeniyle Başbakan İsmet İnönü, Genel Kurulun 4 Mart 1929 tarihli 40'ncü birleşiminde önemli bir konuşması neticesinde Takriri Sükûn Kanunu meclis tarafından yürürlükten kaldırılmıştır.³

İç siyasette bu gelişmeler yaşanırken 1929 Ekiminde New York borsasındaki "*esham ve tahvilatın*" yatay bir çizgi alması sonucunda ticaretin uluslararası ortamda durma noktasına gelmesi, ürün değerinin azalması ve buna bağlı olarak insanların iş

¹ Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)**, Türkiye İş Bankası Yayınları, C.1-2, 11. Baskı, Ankara, 1991, s. 83.

² Kazım Öztürk, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM III. Dönem 1927-1931**, C. 1, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara, s. 63.

³ Öztürk, C. 1 1927-1931, s.117-176.

bulmasında çaresiz kalması, küresel çapta büyük bir ekonomik krizi beraberinde getirmiştir.⁴

Bu uluslararası ortamın getirdiği sonuçlardan dolayı Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de dış ve iç politikasının etkilendiğini görmekteyiz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde buna bağlı olarak iç siyasette 1930 – 38 devresi ekonomik sıkıntılar ve Serbest Fırkanın kurulmasıyla oluşturduğu sonuçların etkisine yönelik bir ortam oluşturduğunu söyleyebiliriz.⁵

Yaşanan 1929 Dünya Ekonomik Krizi Türkiye'yi de çok olumsuz etkilemiştir. Hükümetin bu olumsuz atmosferi dış ticaretinde önemli yer tutan ülkelerle satılan ürünler hakkında eşitlik ilkesini (mütekabiliyet), esas alan kliring sözleşmeleriyle ülke ekonomisine katkıda bulunup özellikle çiftçiyi rahatlatmak istemiştir. Çünkü dışarıya satılan tarımsal ürünlerin değer kaybı ülkedeki çiftçilerin tarım yapabilmesini ve devlete olan vergi borçlarını ödeme noktasında müşkül duruma düşürmüştür.⁶ Bu durumun yaşanmasında Türkiye'nin tarım ülkesi olması sebebiyle tarımsal ürünlerin dış ticarete önemli bir yer tutmasına bağlanabilir.

Nitekim bu dönemde krizden dolayı devletçilik ekonomi modeli uygulanmıştır. M. Kemal Atatürk devletçiliği *“Bizim uygulanmasını uygun gördüğümüz “devletçilik” ilkesi, bütün üretim ve dağıtım araçlarının bireylerden alarak milleti büsbütün başka esaslar içerisinde düzenlemek amacını izleyen özel ve bireysel, ekonomik girişim ve çalışmada meydan bırakmayan sosyalizm ilkesine dayalı kolektivizm, komünizm gibi bir sistem değildir”*⁷ şeklinde tanımlamıştır.

Yaşanan ekonomik krize bağlı olarak devletin ve insanların temel geçinim ürünlerinin teminini sağlamak amacıyla yapılması düşünülen fabrikalar için Sovyet Rusya ve İtalya'dan alınan kredilerle, imkânlar dâhilinde Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı raporu, 1933 yılının sonunda hükümete takdim edilmiş, hazırlanan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı raporunda belirli bir takvim ve adımların takip edilmesi kararlaştırılmıştır. İlk olarak ihtiyaçlar hiyerarşisi hazırlandıktan sonra kurulacak fabrikalar için ihale

⁴ Bernard Lewis, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 5.Baskı, Ankara, 1993, s.280.

⁵ Sedat Gencer, 1930- 1938 Döneminde Türk İnkılâbı'nı Teorileştirme Ve Yorumlama Denemeleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Süleyman Demirel Üniversitesi SBE**, Isparta 2011 s.16.

⁶ Kemal Çelik ,“Türkiye’de Devletçilik İlkesi Ve Birinci Sanayi Planı” **Kuruluşundan 90.Yılına Türkiye Cumhuriyeti Uluslararası Sempozyumu**, C. 2,23-25 Ekim 2013, Eskişehir, s.1071.

⁷ Afet İnan, **Medeni Bilgiler**, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, 2.Baskı, İstanbul, 2010, s.78.

sürecinin tamamlanmasıyla fabrikaların kurulumu başlatılacaktır. 17 Nisan 1934 tarihinde yürürlüğe giren Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1934-1938 tarihleri arasında yürürlükte kalmıştır.⁸

Ekonomik buhranın etkilerini azaltmak amacıyla bu dönemde denenen bir diğer yol iktidar muhalefet vasıtasıyla farklı görüşlerin dile getirilmesini sağlamaktır. Buna bağlı olarak Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulması amaçlanmıştır. Parti kurulduktan sonra nihai gayesi CHP'nin hem meclis çatısı altında hem de ülke denkleminde bir denetim-denge oluşturup göremediği durumlar ve yanlışlarını tespit etmesi gayesinden uzaklaşıp, farklı bir boyuta taşınarak ve CHP'nin düşüncelerine aykırı kişilerin SCF içerisinde yer tutması kurucusu tarafından fesih edilmiştir. Çok partili hayata geçiş denemeleri başarısızlığı iktidarı böyle bir oluşuma sevk etmede artık temkinli durmasına sebebiyet vermiştir.⁹

Bu dönem de seçimler de yenilerek 24 Nisan 1931 günü seçim sonucunda, IV. Dönem meclis 4 Mayıs 1931 tarihinde çalışmalarına başlamıştır¹⁰. Bu dönemde iki yeni inkılap hareketi daha gerçekleştirilmiş, birincisi soyadı kanunu ile soyadı almak zorunluluğu, ikincisi ise bütün devlet ve kamu dairelerinde Cumartesi saat 13.00 itibariyle Pazartesi sabahına kadar bir hafta tatilinin kabul edilmesidir.¹¹

Bunların yanında IV. Dönem meclis Türk Kadınlarına Muhtar ve İhtiyar Heyeti üyesi seçme ve seçilme hakkının tanınması 25 Ekim 1933 tarihinde Hükümetçe hazırlanan Kanun Tasarısı TBMM Başkanlığına sunulularak kabul edilmiştir. İsmet Paşa ve 22 arkadaşı tarafından TBMM Başkanlığına sunulan bir önerge ile "Mustafa Kemal'e Atatürk soyadı verilmesi" önerilmiş, 24 Kasım 1934 tarihinde, TBMM İçişleri Komisyonunca da uygun görülen bu öneri kabul edilerek Mustafa Kemal'e Atatürk soyadı verilmiştir. 26 Aralık 1934 tarihinde Efendi, Bey, Paşa gibi lakap ve unvanların kaldırılmasına dair kanun da yasalaşarak kabul edilmiştir.¹² 1930-1935 yılları arasında Türkiye dış politikasında önemli gelişmelerden birincisi Türkiye'nin Milletler Cemiyetine Üye Olması ve ikincisi de Balkan Antantıdır.

⁸ Çelik, a.g.m., s. 1097-1098.

⁹ Gencer, a.g. t., s. 17-18.

¹⁰ Fahri Çoker, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM IV. Dönem 1931-1935**, C. 1, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara, 1996, s.51.

¹¹ Lewis, a.g.e., s. 287.

¹² Çoker, C.1. 1931-1935, s.179-184-190.

1.Dünya Savaşı neticesinde açık diplomasiyi yürütmek ve uluslararası barışı temin maksadıyla kurulan Milletler Cemiyeti Konseyi 1932 yılına geldiği vakit Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Lozan'dan kalan sorunlarını kısmi olarak çözmesi ve Avrupa'da ortaya çıkan otoriter rejimlerin etkisiyle de dış politikasında yeni bir değişimi aralaması ve nihayetinde Türkiye Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü, Silahsızlanma Konferansının 13 Nisan 1932 tarihli oturumunda Türkiye'nin Milletler Cemiyeti ile de olan iyi niyetini gösteren konuşması neticesinde üye kırk üç devletin oy birliğiyle ile Türkiye'yi üyeliğe kabul etmiştir. Türkiye'nin bu zamana kadar üye olmamasında İngiltere'nin teşkilatta ki hâkimiyeti¹³ ve Musul Meselesinde Milletler Cemiyeti'nin rolü etkili olmuştur.

Adolf Hitler'in Almanya'da iktidara gelmesiyle Hayat Sahası politikasını uygulama politikası ve İtalya'da Mussoli'nin Akdeniz havzasındaki emelleri Avrupa'da yeni bir tehlikeyi beraberinde getirmiştir. Avrupa'da ki bu gelişmeler Türkiye'yi de yakından ilgilendirmektedir. Nihayetinde Türkiye Balkan Devletleriyle İtalya'nın bölgedeki emellerinin kalıcı barış ortamını tehdit etmesine binaen bu ülkelerle işbirliği içerisinde bulunmak istemiştir. Bu işbirliğinin sağlanmasıyla Türkiye ve Yunanistan'ın öncülüğünde, 9 Şubat 1934'te Atina'da Yugoslavya ve Romanya'nın katılımıyla Balkan Paktı imzalanmıştır.¹⁴

¹³ Armaoğlu, a.g.e., s. 187.

¹⁴ Esra S. Değerli "Türkiye'nin Balkan Ülkelerine Yakınlaşma Çalışmaları: Balkan Paktı", **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.9, Sayı 2, Eskişehir, 2008 s.129.

BİRİNCİ BÖLÜM

1935- 1939 VE 1943 GENEL SEÇİMLERİ

1.1. 8 Şubat 1935 Genel Seçim Kararının Alınması

Çok partili hayata geçiş denemeleri, içeride yaşanan birtakım etkenler ve mevcut uluslararası konjonktürün gereği İsmet İnönü Halk Partisi Grubunda 14 Kasım 1934 tarihindeki konuşmasında seçimlerin yenilenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu toplantının ardından alınan kararların bir kısmı basına sızarak seçimlerde tek dereceli sistemin uygulanacağı, her milletvekili için dokuz adayın gösterilmesi, kadınların da seçilme hakkının olabileceği gibi haberler yayılmıştır.¹⁵

Yapılacak olan seçimin önceki seçimlere nazaran iki önemli farkı bulunmasıdır. Birincisi Türk kadınına 1934 tarihinde verilen milletvekili seçme ve seçilme hakkının tanınmasıyla ilk defa genel seçimlerde oy kullanması olacaktır. Bir diğer farkı ise ilk defa azınlıklardan bu seçimde milletvekili adayı gösterilmesidir.¹⁶

Nitekim 5 Aralık 1934 tarihinde Malatya Mebusu İsmet İnönü ve 191 arkadaşının Teşkilâtı Esasiye kanununun 10 ve 11'nci maddeler ile seçim kısmını ilgilendiren maddelerin değiştirilmesini isteyen ve bu kanuna bir madde daha eklenmesini isteyen kanun teklifini meclise sunmuşlardır. Madde 10: Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkını haizdir. Madde 11: Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçilebilir.¹⁷ şeklinde iki maddenin değişmesiyle Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Teşkilât-ı Esasiye Kanununun yenilenmesi ile kadınların da milletvekili seçmek ve seçilmek haklarına sahip olmalarından dolayı İntihabı Mebusan Kanunu'nun milletvekili sayısını belirten ikinci

¹⁵ İhsan Güneş, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM V. Dönem, 1935-1939**, TBMM Vakfı Yayınları No: 33, C. 1 Eskişehir, 2003, s. 1.

¹⁶ Kenan Olgun, "Türkiye'de Cumhuriyetin İlanından 1950'ye Genel Seçim Uygulamaları" , **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C.27 ,Sayı 79,1, Sakarya, 2011, s.16 ,(Erişim Tarihi: 06.08.2022).

¹⁷ **TBMM TD**, D. 4, C. 25, B. 12, s.81.

maddesi değiştirilmiş ve 20.000 yerine 40.000 nüfus kıstas alınarak milletvekillerini sayısı belirlenmiştir. 3 Nisan 1339 tarih ve 320 sayılı kanunun 5. maddesinde yapılan değişiklik ile de bir nahiyede kadın ve erkek nüfustan her 400 kişi için bir ikinci seçmen seçilecektir. Bu miktarı aşan nüfus için ise 600'e kadar (1), 601'den 1000'e kadar (2), 1001'den 1400'e kadar (3), daha fazlası için de buna göre bir düzenleme yapılması kararlaştırılmıştır.¹⁸ Görüldüğü üzere iki dereceli seçim sisteminden vazgeçilememiştir. Bu kanun değişikliği ile kadınlara tanınan milletvekilliği seçme ve seçilme hakkı üzerine Ankara Kız Lisesi öğretmenlerinin daveti üzerine 6 Aralık 1934 tarihinde toplantı gerçekleştirilmiştir. Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verildiği günün Kadınlık Bayramı sıfatıyla kutlanması gerektiği belirtilmiştir.¹⁹

1.1.1 Seçim Hazırlıklarının Yapılması

CHF'nin 1935 yılında yapılması planlanan 5. Dönem genel seçimleri Aralık 1934 tarihinde almış olduğu karar ile erkene alarak genel seçimlerde uygulanacak yeni seçim takvimini de belirlemiştir. Bu takvime göre ikinci seçmenleri belirlemek için Ocak ayı içerisinde seçimler gerçekleştirilip akabinde, milletvekili seçimleri ise 8 Şubat 1395 tarihinde yapılması planlanmıştır.²⁰ Bir önceki seçimlerde olduğu gibi 1935 genel seçimlerinde de iki dereceli çoğunluk sistemi uygulanarak, birinci seçmenler ikinci seçmenleri bunlar da milletvekillerini belirlemiştir.²¹

1935 seçimleri öncesi üzerinde milletvekilliği başvurusunda partiye 2000'in üzerinde başvuru yapılmış, başvuruların içerisinde kadınların oranı % 10'dur. Yapılan 1935 seçimlerine katılım oranı % 68.5 oranında gerçekleşmesine karşın önceki seçimlerde bu oran 1927 yılında % 23, 1931 yılında % 45 idi. Görüldüğü üzere seçime katılım oranında yükselme meydana gelmiştir.²²

20/21 Ocak 1935 tarihinde ikinci seçmenlerin seçimi yapılarak, Ankara'dan Kadın-Erkek 40.860 seçmenden 37.542'si oy kullanmıştır. 3 Aralık 1934 tarihine kadar IV. Dönem TBMM faaliyetlerine devam etmiştir. 2 Şubat 1934 tarihinde CHP milletvekili adayları da belirlenmeye başlamıştır. Atatürk başkanlığında 2 Şubat 1934 tarihinde

¹⁸ TBMM TD, D. 4, C. 25, B. 20, s.234.

¹⁹ Güneş, C.1. 1935-1939, s.15-13.

²⁰ Melike Ayşe Kapdan, Türkiye'de Parlamento Seçimleri Ve Yasal Çerçevesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi SBE, İstanbul 2019, s.66

²¹ Kapdan, a.g. t., s. 66.

²² Erdal Aydoğan -Tansu Barış Mahmutoğlu "Mustafa Kemal Atatürk Döneminde Yapılan Seçimler Ve Karakteristik Özellikleri", Uluslararası Tarih Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı 10, Erzurum,2013, s. 134.

Dolmabahçe de yapılan toplantı da bağımsız milletvekillerine parti tarafından yardım edileceği de kararlaştırılmıştır. 3 Şubat 1935 tarihinde Atatürk Cumhuriyet Halk Fırkası teşkilatına ve ikinci seçmenlere yönelik olarak şu beyannamesinde²³ “*Şubatın sekizinci Cuma günü yapılacak sayılab seçimi işleri üzerinde çalışan Fırka Umumi Reislik Divanı yeni Meclis de de müstakil üyelerin bulunmasına imkân vermek için Fırka namzet listesinde 16 boş yer bırakmağa karar vermiştir. Aşağıda yazılı vilâyetlerin her birinde birer sayılablık yer için Fırkadan namzet gösterilmeyecektir. Ankara, Afyon, Antalya, Denizli, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Konya, Kütahya, Sivas, Tokat, Muğla, Niğde, Yozgat, Çankırı ve Kastamonu*”.²⁴

Daha sonra, Tokat, Yozgat ve Kütahya vilâyetlerinden CHP aday gösterdiği için bağımsız milletvekili sayısı 13’e gerilemiştir.²⁵ Milletvekili adayları arasında 17 tane Kadın milletvekili belirlenmiştir. 1935 seçimlerinde Yozgat milletvekilleri adayları ise Avni Doğan, Sungur, Süleyman Sırrı İçöz, Ömer Bey, Ekrem Bey 6. Sıra bağımsız aday için boş bırakılmıştır.²⁶

Atatürk milletvekili seçim dolayısıyla 4 Şubat 1935 tarihli beyannamesinde “*Büyük Millet Meclisinin yeni sayılab seçimine girerken, geçen dört yılın içlerini gözden geçirmek faydalı olacaktır. Bu suretle çetin yıllarda bana önderi bulunduğum C.H. Fırkasına destek olan ve doğru yolu gösteren güveninizin yerinde olduğu kolaylıkla anlaşılmiş olacaktır.*”²⁷ şeklindeki ulusa sesleniş konuşmasında sanayileşme programı, ürünlerin modernleştirilmesi, küçük kredi kuruluşları oluşturulması, bayındırlık işlerine durmadan devam edileceğini belirtmiştir.²⁸

Halk Hatipleri Teşkilatı seçim propagandaları maksadıyla çalışmalarına devam etmiş, aynı zamanda halka muhtelif vasıtalarla ulaşılmaya çalışılmıştır. İlk olarak halka birtakım vaatlerde de bulunmuşlardır. Yeni çocuk hastaneleri inşası, köy enstitülerinin adedini yükseltmek ve kimsesiz çocuklara devlet koruması sağlamak, radyo dinletileri,

²³ Güneş, C.1. 1935-1939, s.2-18.; Ulus, 22 Sonkanun 1935, s. 1.; Ulus, 3 Şubat 1935, s. 1.

²⁴ **Atatürk’ün Tamim, Telgraf Ve Beyannameleri IV**, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2006, s.641.

²⁵ Olgun, a.g.m., s. 17.

²⁶ Akşam, 5 Şubat 1935, s. 7-8.

²⁷ Atatürk’ün Tamim, Telgraf Ve Beyannameleri IV, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2006, s.641.

²⁸ Akşam, 5 Şubat 1935, s. 1.

insanların tatil yapmaları için tercih ettikleri şehir merkezlerinde düzenlenen gösteriler de ikinci halka ulaşmada denenen yola örnek olarak gösterilebilir.²⁹

Seçimler öncesi Cumhuriyet Halk Partisi Yozgat milletvekilleri ve yeni aday olan kişilerin seçim bölgelerini inceleyip birtakım raporlar sunmuştur. Ahmet Sungur Bey, Kadışehri ve Hacı köyün birleştirilerek ilçe olarak kurulmasının halkın ihtiyaçlarını kolaylaştıracağını bu olmadığı takdirde Sorgun ilçesi merkezinin Kadışehri'ne kaldırılmasının uygun olacağını belirtmiş³⁰ ve Kırşehir, Çorum ve Yozgat illerinde bulunan ormanlarının korunması için tedbirler alınması gerektiğini raporunda sunmuştur.³¹ Raporunun devamında Parti yön kuruluna bağlılığın olmadığı, ilçe örgütlerinin olmadığı, tüzüğün emrettiği toplantıların yapılmadığını ve parti ile halkevi başkanlarının halk üzerinde etki oluşturmadığını belirtmiştir.³²

Sırrı İçöz, Emin Draman ve Ömer Evcı Beylerin raporunda Boğazlıyan da partiye ait radyonun kahvehanede bozulana kadar çalıştığı, Yozgat Halk evi kurağı yapısının bitmek üzere olduğunu, ilçelerde halkın okuyacağı ve toplanacağı yerin olmamasını, köylünün yaşanan olaylardan haberinin olmadığını belirtip, köylülerin fikri seviyelerinin yükseltilmesi gerektiğini raporlarında sunmuşlardır.³³

1.1.2. 8 Şubat 1935 Tarihli Genel Seçimlerin Yapılması

8 Şubat 1935 saat:11 itibariyle V. Dönem milletvekilleri seçimi başlamıştır.³⁴ 57 seçim yerinden gelen sonuçlar itibariyle 399 tane milletvekilinin seçilmesiyle kurulan TBMM, 1 Mart 1935 ile 27 Ocak 1939 yılları içerisinde görev yapmış tek parti döneminin en uzun faaliyet gösteren meclisi olmuştur.³⁵ Bu seçimler sonucunda 13 tane bağımsız milletvekili seçilmiş, 399 milletvekili içerisinde de 17 tane kadın

²⁹ Aydoğan - Mahmutoğlu, a.g.m., s.136.

³⁰ CA,490.1.0.0.725.481.1 Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin seçim bölgelerini inceleme raporlarından özetler, 1935, s.44.

³¹ CA,490.1.0.0.725.481.1 Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin seçim bölgelerini inceleme raporlarından özetler, 1935, s.99.

³² CA,490.1.0.0.725.481.1 Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin seçim bölgelerini inceleme raporlarından özetler, 1935, s.198.

³³ CA,490.1.0.0.725.481.1 Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin seçim bölgelerini inceleme raporlarından özetler, 1935, s.58.

³⁴ Ulus, 8 Şubat 1935, s. 1.

³⁵ Kapdan, a.g. t., s. 67.

milletvekili yer almıştır.³⁶ İstanbul, Ankara ve Adana gibi büyükşehirlerde %96 katılım oranı görülmüştür.³⁷

Atatürk yeni seçimlerden sonra yurttaşlara “*Bana ve Partime inanınızı ve güveninizi gene gösterdiniz, saylav namzedi olarak size sunduğum arkadaşları yüce seçiminize değerli buldunuz. Ulusça gösterilen birlik, ülkeye bağlılık bütün gözleri yeniden yurdumuza çekmiştir. 1935 seçiminin bittiği bu, 8 Şubat akşamı Türkiye, iç ve dış alanlarda bundan sonra da karşılaşılabileceğimiz türlü meseleler önünde nasıl bir azim ve kuvvet manzarası göstereceğini bir daha acuna bildirmiş oldu. Öz dileğimiz yurdun yüceliği, yurttaşın genliğidir.*”³⁸ şeklinde açıklama yapmıştır.

TBMM 1 Mart 1935 tarihinde Cuma günü saat 14.00'de toplanarak Genel seçimlerin bitmesiyle beraber meclis çalışmalarına başlamış olup, Meclis Başkanlık Divanının teşekkülünden sonra Cumhurbaşkanlığı seçimi gerçekleşmiştir. 386 milletvekilinin katılımı ve oy birliği ile tekrardan Mustafa Kemal Atatürk Cumhurbaşkanlığına seçilmiştir.³⁹

Atatürk 18:15'te meclis kürsüsünden milletvekillerine;

"Kamutayın sayın üyeleri;

Kamutayca beni bu seçim devresi içinde Cumhurbaşkanlığına seçmek yönü ile yüksek Türk ulusu adına göstermiş olduğunuz büyük güvenden dolayı eğilerek hepinize saygılarımı sunarım. Reisicumhur sıfatı ile Cumhuriyetin kanunlarına ve hâkimiyeti milliyeye esaslarına riayet ve bunları müdafaa, Türk milletinin saadetine sadıkane ve bütün kuvvetimle sarfi mesai, Türk Devletine teveccüh edecek her tehlikeyi kemali şiddetle men, Türkiye'nin şan ve şerefini vikaye ve ilâya ve deruhte ettiğim vazifenin icabatına hasrı nefsetmekten ayrılmayacağıma namusum üzerine söz veririm. Bayanlar, baylar, bu içtiğim andla üzerime aldığım onurlu ödevin kutsal olduğu kadar ağır da bulunduğunu pek iyi anlıyorum. Buna benim özel gücüm ancak sizin, seçkin arkadaşlarımla ayrılmaz birliği ve arasız yardımı ile yetebilir. Bu değerli güvencin benden

³⁶ Akşam, 9 Şubat 1935, s. 1; Cumhuriyet, 9 Şubat 1935, s. 2.

³⁷ Nil Türker Tekin, Türkiye'de Seçim Propagandaları, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, İstanbul 1998, s.151.

³⁸ Atatürk'ün Tamim, Telgraf Ve Beyannameleri IV, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2006, s.641

³⁹ Güneş, C.1. 1935-1939, s.43-48.

*esirgenmeyeceğine inanım büyüktür. Arkadaşlarım, katınızdan çekilirken başladığımız önemli yurd ve ulus işlerinde sizler için verimli, mutlu çalışmalar dilerim.”*⁴⁰ şeklindeki konuşması ile yemin ederek vazifesine başlamıştır.

V. Dönem 1 Mart 1935 tarihinde başlamış ve 25 Ekim 1935 tarihine kadar çalışmalarına devam etmiştir. Bu tarih itibariyle çalışmalara ara veren Türkiye Büyük Millet Meclisi 1 Kasım 1935 tarihinde tekrar çalışmalara başlamıştır. İkinci dönem (yasama yılı) 1 Kasım 1936 tarihinde başlayıp, 30 Ekim 1937 tarihine kadar devam etmiştir. Bu yasama yılı içerisinde TBMM 77 toplantı 86 oturum gerçekleştirmiştir. İkinci yasama yılında, Yozgat Milletvekili Mehmet Avni Doğan Bey, Kastamonu Valiliğine 1 Kasım 1936 tarihinde atanmıştır. Üçüncü yasama yılı 1 Kasım 1937 tarihinden 29 Haziran 1938 tarihine kadar devam etmiştir. Bu süre içinde TBMM 83 toplantı ve 88 oturum gerçekleştirmiştir. Dördüncü yasama yılı 1 Kasım 1938 tarihinde başlamış, 27 Ocak 1939 tarihinde sonlanmıştır. Bu sürede TBMM 28 toplantı 32 oturum gerçekleşmiştir.

Atatürk V. Dönem ilk hükümetini kurma görevini 1 Mart 1935'te İsmet İnönü'ye vermiştir. İsmet İnönü aşağıda ismi geçen kişilerden teşekkül eden bir hükümet kurmuş ve Cumhurbaşkanı'na onayına takdim etmiştir. “Adliye Vekili: Şükrü Saraçoğlu (İzmir), Millî Müdafaa Vekili: Kâzım Özalp (Balıkesir), Dâhiliye Vekili: Şükrü Kaya (Muğla), Hariciye Vekili: Dr. Tevfik Rüştü Aras (İzmir), Maliye Vekili: Fuad Ağralı (Elaziz), Maarif Vekili: Abidin Özmen (Aydın) Saffet Arıkan (Erzincan 16.6.1935), Nafia Vekili: Ali Çetin Kaya (Afyon), İktisat Vekili: Celâl Bayar (İzmir), Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili: Dr. Refik Saydam (İstanbul), Gümrük ve İnhisar Vekili: Ali Rana Tarhan (İstanbul), Ziraat Vekili: Muhlis Erkmen (Kütahya) Şakir Kesebir (Tekirdağ 1.6.1937)” yeni kabineyi oluşturmuştur. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün sunmuş olduğu bu hükümeti onaylamıştır. Böylece hükümetin oluşum süreci tamamlanmıştır. ⁴¹

Böylece V. Dönem genel seçimlerinin tamamlanması sonucunda TBMM Mustafa Kemal Atatürk'ü tekrardan Cumhurbaşkanlığına, Abdülhalik Renda'yı ise Meclis

⁴⁰ TBMM TD, D. 5, C. 1, B. 1, s.4.

⁴¹ Güneş, C.1. 1935-1939, s.57-60-91-92.

Başkanlığına seçilmiştir. Yeni dönemin ilk hükümeti ise 7 Mart 1935 tarihinde güvenoyu alarak İsmet İnönü'nün Başbakanlığında kurulmuştur.⁴²

1.1.3. V. Yasama Yılı İçerisinde Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler

V. Yasama yılı içerisinde istifa ve vefat dolayısıyla birtakım değişiklikler yaşanmakla beraber, 18 tane kadın milletvekili ve 13 tane de bağımsız milletvekili görev almıştır.

V. Dönem milletvekillerinin yaş aralığı ve ortalaması ise şu şekildedir;

1. 83 yaşında 1 kişi
2. 70-78 yaş aralığında 10 kişi
3. 60-69 yaş aralığında 70 kişi
4. 50-59 yaş aralığında 182 kişi
5. 40-49 yaş aralığında 140 kişi
6. 31-39 yaş aralığında 40 kişi

Milletvekili yaş ortalamaları 51 olmakla beraber toplamda milletvekili sayısı ise 443 kişiden oluşmuştur. Görüldüğü üzere meclis içerisinde 50-59 yaş aralığındaki milletvekilleri çoğunluğu oluşturmaktadır.

Milletvekillerinin eğitim düzeylerine bakıldığında zaman ortaöğretim mezunu 76 kişi, ilköğretim mezunu 6 kişi, Ali mektebi mezunu 2 kişi, Medrese mezunu 16 kişi, Kolej mezunu 3 kişi, Özel okul mezunu 11'dir. 326 kişi yükseköğretim mezunu olup, yükseköğretim alanında en fazla hukuk tahsilini tamamlayanlar yer almıştır. Milletvekillerinin yabancı dil bilgisine bakıldığında zaman sırasıyla Fransızca'yı 299 kişi, Almancayı 87 kişi, İngilizceyi 50 kişi bilmektedir. Milletvekillerinin mesleki dağılımına bakıldığında zaman öğretmen kökenli 30 kişi, memur kökenli 60 kişi, en fazla ise 63 kişi ile asker kökenli milletvekillerinden oluşmuştur.⁴³

Görüleceği üzere yükseköğretim mezunu kişilerin meclis içerisinde çoğunluğu oluşturduğu, en fazla Fransızca bilgisine sahip kişilerin bulunduğu ve ayrıca meclis içerisinde muhtelif mesleklerden kişilerin de yer aldığı anlaşılmaktadır.

⁴² Aydoğan - Mahmutoğlu, a.g.m., s. 137.

⁴³ İhsan Güneş, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM V. Dönem, 1935-1939**, TBMM Vakfı Yayınları No: 26, C. 2, Eskişehir, 2000,s.797-811.

1.2. 26 Mart 1939 Genel Seçim Kararının Alınması

Mustafa Kemal Atatürk'ün 10 Kasım 1938 tarihinde vefat etmesiyle 11 Kasım 1938 tarihinde İsmet İnönü Cumhurbaşkanlığına seçilmiştir. Türkiye'de tek parti yönetiminin kurumsallaştırılmaya uğraşıldığı 1938- 1945 yılları arasındaki dönem Türk siyasî tarihimizde "Millî Şef Dönemi" olarak isimlendirilmiştir. Millî Şef ismi 26 Aralık 1938 tarihinde toplanan CHP 1. Olağanüstü Kurultayı'nda "Değişmez Genel Başkan" olan ve Millî Şef ilân edilen İsmet İnönü, kurultaydan sonra "Millî Şef" olarak isimlendirilmiş ve bu ismi resmî unvan olarak kullanmıştır.⁴⁴

25 Ocak 1939 tarihinde Başbakan Celâl Bayar'ın istifa etmesi üzerine iç ve dış etkenlerin gelişimi neticesinde iktidar seçimleri yenileme kararı almış, bu kararda halkın tekrardan tercih ettiği parti imajını sağlamak aynı zamanda basında isnat edilen birtakım suçlamalar ve hükümet üyelerinin ortaklaşa mesai sürecini sürdürememesi gibi durumlar etkili olmuştur. Nihayetinde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün talebi üzerine erken seçim kararı 25 Ocak 1939 tarihinde parti meclis grup toplantısında kabul edilmiştir.⁴⁵ TBMM seçimlerinin yenilenmesine dair Trabzon mebusu Hasan Saka ve üç arkadaşının taktiri meclis tarafından kabul edilerek seçimleri yenileme durumu resmîyet kazanmıştır.⁴⁶

1.2.1. Seçim Hazırlıklarının Yapılması

CHP'nin seçimlere verdiği değerin göstergesi olarak seçimler süresince siyasal propaganda maksadıyla kullanılmak için uzun bir döviz listesi hazırlayarak 1403 sayılı ve 9 Mart 1939 tarihli yazıda bu dövizlerin kullanılmasına dair talimatname göndererek dövizler, öncelikle illerdeki resmi gazete ve dergilerin müsait bölümlerinde büyük puntolarla yazılacaktır. Hoparlör sistemi olan bölgelerde bu liste gün boyunca kısım kısım okunacaktır. Döviz listesinin bir kısmı şöyledir.⁴⁷

“Cumhuriyet Halk Partisi, memleketin bütün menfaatlerini ve bütün evlâtlarını kucaklayan bir siyasî ailedir.

⁴⁴ İsmet Binark, **Türk Parlamento Tarihi, VI. Dönem (3 Nisan 1939-15 Ocak 1943)**, C. 1, TBMM Vakfı Yayınları No: 36, Ankara, 2004, s.38.

⁴⁵ Önder Duman "Tek Parti Döneminde CHP'de Bir Parti İçi Demokrasi "Denemesi": 1939 Seçimleri ve İkinci Seçmenlerle "İstişare" ", **CTAD**, Yıl.13 Sayı 26, Samsun, 2017 s.213-214.

⁴⁶ **TBMM TD**, D. 5, C. 29, B. 28, s.220.

⁴⁷ Mehmet Ö. Alkan, " **Millî Şef'li Tek Parti Döneminde Seçimler (1939 ve 1943 Seçimleri)**", Oğlak Yayınları, İstanbul, 2006, s.331.

Cumhuriyet Türk Milletine Millî Devleti, ve yeni cemiyeti temin etti. Vatandaş onu kuvvetlendirmek, ilerletmek senin vazifendir. İnkılâbı seven onu korur. Koruyucu teşkilat Cumhuriyet Halk Partisidir. Bir Milletın Siyasî erginlik imtihan zamanları intihab günleridir. İnkılâpçı, İnkılâp partisinin kadrosunda yer alır. İnkılâbın mes'uliyetini yüklenen Cumhuriyete Halk Partisidir. Cumhuriyet Halk Partisinin tarihi Büyük Milli Zaferlerle doludur. Cumhuriyet Halk Partisi Halkın, Halk için ve Halk tarafından idaresini şiar edinmiştir. Cumhuriyet Halk Partisinin şiarı yapmak iktidarında olmadığı işlerle uyuşturucu ve oyalayıcı sözlerle Millete karşı gündelik siyaset takip etmek değil Türk Vatanını Milletini her cepheden lâyük olduğu mevkie çıkarmaktır. Türk Milletinin en ileri saflarında yer tutması Millî emelimizdir. Bu emeli tahakkuk ettirmek için lâik bir Devlet kuran, Millete müsbet ilim zihniyetini rehber olarak kabul eden Cumhuriyet Halk Partisidir. Büyük Millet Meclisi Milletın menfaat ve ideallerini hakikaten temsil eden bir millet hülâsası vazi'yet ve itiyadında bulunacaktır.”⁴⁸

CHP seçim propagandaları gazete manşetlerinde yer bulmuş de bazı yazılar yayınlanmıştır. 15 Mart 1939 tarihli Cumhuriyet'te yazan seçim hazırlıklarıyla alakalı olarak şu satırlar kaleme alınmıştır.

“Parti Umumi Merkezine vilayetlerden gelen malumata göre, yurdun her yerinde intihab faaliyeti büyük hararet, alaka ve neşe ile devam etmektedir. Bütün vilayetlerde gazete, mecmua gibi neşir vasıtaları intihabın devamı müddetince bu hususta neşriyatta bulunacakları gibi bu akşamdan itibaren şehir ve kasabalarımızdaki bütün parti ve halkevi merkezleri donatılmış, hoparlörlerle, aynı zamanda halk hatipleri ile ve diğer vasıtalarından da faydalanılarak cumhuriyetin feyizli semereleri, CHP prensipleri ve inkılâp esasları ve bu intihabın memleket ve millet için haiz bulunduğu büyük kıymet ve mana hakkında söz ve yazı ile neşriyata başlamışlardır.”⁴⁹

⁴⁸ Alkan, a.g.e., s.332.

⁴⁹ Tansu Barış Mahmutoğlu “Atatürksüz İlk Seçimler-1939 Genel Seçimlerinde CHP'nin Çalışma Ve Propagandalar”, *Atatürk Dergisi*, C.5, Sayı 1, 2016, s.44.(Erişim Tarihi: 02.08.2022).

Bir başka gazetede 15 Mart 1939 Ulus Gazetesinde “*Türk milletinin medeniyetin en ileri safhalarında yer tutması milli emelimizdir. Bu emeli tahakkuk ettirmek için laik bir devlet kuran, milleti müspet ilim zihniyetini rehber kabul eden CHP’dir*”⁵⁰ şeklinde seçim hazırlıkları yer almıştır.

İstanbul’da özellikle halkevlerinde düzenlenen gösterilerde ve seçim sandıklarında hatiplerin nutukları insanlar tarafından değer görmüş çeşitli spor gösterileri düzenlenmiş, konserler tertip edilerek seçim propagandaları devam etmiştir.⁵¹ Ayrıca 1939 seçimlerinin bir diğer propaganda aracı ilk kez plaklı propaganda gerçekleştirmesidir. 1960 yıllarda seçimlerin vazgeçilmez propaganda aracı olan plaklar, ilk kez 1939 seçimlerinde başlamıştır.⁵²

26 Mart 1939 tarihinde yapılmış olan genel seçimler 1908 tarihli İntihâb-ı Mebusân Kanunu’na göre yapılan son seçim olarak kayıtlara geçmiştir.⁵³ Yapılacak olan seçimlerde sayıları az da olsa bağımsız aday uygulamasına devam edilmiş ve iki dereceli seçim sistemi uygulanmıştır.⁵⁴ Seçim Takvimin de 05 Mart 1939 tarihinde ikinci seçmen adaylarının belirlenmesi, ikinci seçmen adaylarının listesinin 13 Mart tarihinde açıklanması 15-21 Mart arasında ikinci seçmen seçimlerinin yapılacağı kararlaştırılmıştır.⁵⁵

Seçimlerde Başbakanlık tarafından bakanlıklara gönderilen yazıda ülke genelindeki bütün memurların yardım göstermesi ve hükümet işlerine engel teşkil etmeden adli, askeri ve bütün dairelerden seçim işlerine yardım maksadıyla memur görevlendirilmesi istenmiştir.⁵⁶

Nitekim 15 Mart 1939 tarihinde ikinci seçmenlerin seçimi başlamıştır. İkinci seçmenlerin seçimi devam ederken milletvekili adaylığı için sayı 4500’ü geçmiştir. İkinci seçmenlerin seçimi 19 Mart 1939 gece itibariyle tamamlanmıştır.⁵⁷ 62 vilâyet

⁵⁰ Akşam, 15 Mart 1939, s. 9.

⁵¹ Mahmutoğlu, a.g.m., s.46.

⁵² Alkan, a.g.e., s.341.

⁵³ Binark, C.1. Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.38.

⁵⁴ Kapdan, a.g. t., s. 67.

⁵⁵ Tansu Barış Mahmutoğlu, 1923-1960 Yılları Arasında CHP’nin Seçim Çalışma ve Propagandaları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü**, Erzurum, 2015, s.202.

⁵⁶ CA, 30.10.0.0.75.497.15 Seçim işlerinde askeri ve adli hariç, bütün bakanlık memurlarının yardımcı olmasına dair tamim, iç, bütün bakanlık memurlarının yardımcı olmasına dair tamim, 30.10.0.0.75.497,1939 s.2.

⁵⁷ Akşam, 15-16 Mart 1939, s. 1.Cumhuriyet, 20 Mart 1939, s.1.

den toplamda ikinci seçmen sayısı 40979 olarak belirlenmiştir. Yozgat vilayetinden ise ikinci seçmen sayısı 667 olarak belirlenmiştir.⁵⁸

CHP'nin ikinci seçmenlere yönelik toplantı ve bildirisi 22 Mart 1939 tarihinde gerçekleştirilecektir.⁵⁹ İkinci seçmenlerle görüşerek onların fikirlerini öğrenme yöntemi tek parti dönemindeki seçimlerde ilk defa 1939 seçimlerinde faaliyete geçmiştir. Tek parti yönetiminde ilk defa milletvekili adayları hususunda parti tabanının da görüşlerini almayı hedeflemiştir.⁶⁰ 28 vilayette ikinci seçmenlerin bulunmasıyla ile milletvekili adaylarına yönelik toplantı tertip edilmiş ve bu konuda 28 vilayete milletvekilleri gönderilmişti. Toplantılar 22 Mart günü koordineli olarak Halkevlerinde milletvekillerinin başkanlığında gerçekleşmiştir. 28 vilayetin (Afyon, Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Edirne, Eskişehir, Isparta, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Maraş ve Samsun) belirlenmesinde olumsuz hava koşullarında ulaşım ve halka ulaşılabilirlik ile adaylık başvurularının çokluğu gibi iki tercih gözetildiği görülmüştür.

Toplantının düzenlenme amacının milletvekili adaylarının belirlenmesine yönelik olduğu belirtilmiştir. İkinci seçmenlerden duygusal ve bölgecilik yapmamaları istenerek adaylık başvuruları için Genbaşkur'ca (oluşan kurula Genbaşkur denir. Adaylar bu kurul tarafından tespit edilir.) Onaylanmış isimlerin listesi ikinci seçmenlere dağıtılarak ilin kontenjan sayısı kadar işaretleme yapmaları istenilerek bu süreç tamamlanınca mühürlenmiş zarflar Ankara'ya ulaştırılmıştır.⁶¹

1.2.2. 26 Mart 1939 Tarihli Genel Seçimlerin Yapılması

25 Mart 1939 tarihli Cumhuriyet gazetesinde İsmet İnönü'nün Milletvekili adaylarına yönelik seçim beyannamesinde belirlenen adayların halkın istek ve arzusu doğrultusunda hazırlandığını seçim süreci sonunda seçilen milletvekillerinin dört yıl bu halka hizmet edecekleri söyleminde bulunmuştur. 26 Mart 1939 tarihi saat 09:00 itibarıyla ikinci seçmenler oylarını kullanmaya başlamıştır. Seçim sonucunda vatandaşlar oylarını İnönü'nün göstermiş olduğu adaya vermişlerdir. Bağımsız

⁵⁸ Binark, C.1. Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.39-40.

⁵⁹ Son Posta, 22 Mart 1939, s.1.

⁶⁰ Mahmutoğlu, a.g.m., s. 17.

⁶¹ Duman, a.g.m., s.214-215-218.

milletvekili olarak Dr. Taptas, Berç Türker, Abrayava Marmaralı ve İstemat Özdamar seçilmiştir.⁶²

Seçimler sonucunda 424 milletvekili meclise girmiştir. 420 tanesi CHP milletvekili 4 tanesi bağımsız milletvekilidir. 424 milletvekili arasından 15 tane kadın milletvekili 4 tane gayrimüslim milletvekili seçilmiştir.⁶³ 7 Temmuz 1939 tarihiyle Hatay'ın Anavatana katılmasıyla, Hatay'ın da 5 milletvekili ile temsili sonucu milletvekili sayısı 429'a ulaşmıştır.⁶⁴

TBMM'de görevli 424 milletvekilli, 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943 arası dönemde faaliyet göstererek, CHP'nin 29 Mayıs-3 Haziran 1939 tarihleri arasında toplanan V. Büyük Kurultayında meclis içerisinde seçilen 21 kişilik "müstakil grup" kurulmuştur. Daha sonra üye sayısı 35'e yükselmiştir. Teşekkül eden Müstakil grubun başkan vekilini İsmet İnönü seçip, CHP meclis grubu toplantılarında bulunabilecek fakat ifade ve oy hakkı sahibi olmayacaklardı. Hükümet içerisinde görev alma yetkileri olmayacaktır.⁶⁵

TBMM VI. Dönemi 3 Nisan 1939 tarihi itibariyle Pazartesi günü saat 14.00'de Doktor General Besim Ömer Akalın'ın açılış konuşmasıyla beraber başlamıştır. 408 oyla Çankırı mebusu Mustafa Abdülhalik Renda TBMM başkanlığına seçilmiş, 413 oyla Ankara mebusu İsmet İnönü ise Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. Başbakan olarak İstanbul Mebusu Doktor Refik Saydam İsmet İnönü tarafından atanarak, VI. Dönemin ilk hükümeti de şu şekilde⁶⁶ "Adliye Vekili Millî Konya Mebusu Tevfik Sılay, Müdafaa Vekili Bursa Mebusu General Naci Tınaz, Dâhiliye Vekili Tekirdağ Mebusu Faik Öztrak, Hariciye Vekili İzmir Mebusu Şükrü Saraçoğlu, Maliye Vekili Elâzığ Mebusu Fuat Ağralı, Maarif Vekili İzmir Mebusu Hasan Âli Yücel, Nâfia Vekili Konya Mebusu General Ali Fuat Cebesoy, İktisad Vekili Samsun Mebusu Hüsnü ÇakırSihhat ve İçtimaî Muavenet Vekili Aydın Mebusu Dr. Hulusi Çakır, Gümrük ve İnhisarlar Vekili İstanbul Mebusu Rana Tarhan, Ziraat Vekili Kütahya Mebusu Muhlis Erkmen, Muhabere ve Münakale Vekili Afyonkarahisar Mebusu Ali Çetinkaya, Ticaret Vekili Antakya Mebusu Cezmi Ercin" olarak belirlenmiştir.

⁶² Cumhuriyet, 25 Mart 1939, s.7.; Akşam, 26-27 Mart 1939, s. 1.

⁶³ Binark, C.1. Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.61.

⁶⁴ Kapdan, a.g. t., s. 67.

⁶⁵ Olgun, a.g.m., s. 19-20.

⁶⁶ Binark, C.1. Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.485-488-581.

1.2.3. VI. Yasama Yılı İçerisinde Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler

VI. Yasama yılı içerisinde istifa, milletvekilliği düşürülen ve vefat dolayısıyla birtakım değişiklikler yaşanmıştır. 470 milletvekili içerisinde muhtelif mekteplerde eğimini tamamlayan kişiler bulunmakla beraber 31 kişi doktorasını tamamlamış, bir kişi iki kere doktora yapmıştır. Sırasıyla en fazla Harbiye mezunu 73 kişi, hukuk tahsili yapan 64 kişi, mülkiye mezunu 60 kişi ve tıp fakültesi mezunu 49 kişi yer almıştır. Milletvekilleri içerisinde muhtelif meslekler bulunmakla beraber sırasıyla en fazla tarım ve ticaretle meşgul olan 53 kişi, asker kökenli 46 kişi, doktor kökenli 41 kişi bulunmaktadır.⁶⁷

VI. Dönem milletvekillerinin yaş aralığı ve ortalaması ise şu şekildedir;⁶⁸

1. 67-77 yaş aralığında 28 kişi
2. 56-66 yaş aralığında 157 kişi
3. 45-55 yaş aralığında 213 kişi
4. 33-44 yaş aralığında 72 kişi

470 kişiden milletvekili sayısının yaş ortalaması 52,9'dur.

1.3. 28 Şubat 1943 Genel Seçim Kararının Alınması

VII. Dönem seçimleri CHP Parti Divânı'nın önerisi üzerine 12 Ocak 1943 tarihinde CHP Meclis Grubu'nda da onay alınarak yapılmasına karar kılınmıştır.⁶⁹ 14 Ocak 1943 tarihinde Bilecik milletvekili Memduh Şevket Esendal ve iki arkadaşının, TBMM seçimlerinin yenilenmesi hususundaki tavrı⁷⁰ meclisçe kabul edilmesiyle de seçimleri yenileme kararı resmîyet kazanmıştır.

1943 Seçimleri Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ilk seçim kanunu olma özelliği taşıyan⁷¹ 14 Aralık 1942 tarihi itibarıyla yürürlüğe konan 4320 numaralı Milletvekili Seçim Kanununa göre seçim idrak edilmiştir. 4320 numaralı milletvekili seçim kanunu seçim sistemi üzerinde belirgin bir farklılık oluşturmamıştır. 4320 numaralı Kanununun 54. maddesi ile milletvekili seçim kanununun sonradan eklenmiş ve

⁶⁷ İsmet Binark ve Ş. Şenal Günay, **Türk Parlamento Tarihi, VI. Dönem (3 Nisan 1939-15 Ocak 1943)**, C. 5, TBMM Vakfı Yayınları No: 39, Ankara, 2007, s.832-837.

⁶⁸ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943, s.838.

⁶⁹ İsmet Binark, **Türk Parlamento Tarihi, VII. Dönem (8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946)**, C. 1, TBMM Kültür, Sanat Ve Yayın Kurulu Yayınları No.: 133, Ankara, 2009, s29.

⁷⁰ **TBMM TD**, D. 6, C. 30, B. 28, s.216.

⁷¹ Kapdan, a.g. t., s.68

yenilenmesini içeren 320, 385, 1079, 1760, 2598 ve 2631 sayılı kanunları seçim kanunundan çıkartmıştır.⁷²

Genel seçim kararının meclis onayından geçtikten sonra İçişleri Bakanı Recep Peker, Umumi Müfettişliklere ve valiliklere 15 Ocak 1943 tarihinde seçimlerin yenilenmesi hakkındaki kararını şu tebliğiyle iletmiştir.⁷³

“Yeni mebus seçiminde hükümet seçim kanununda zikredilen esasları tatbik ve takip edecektir. İkinci seçmen ve mebus namzetlerinin tespiti ve parti nizamnamesinde zikredilen yoklamalar gibi işler vekâlet teşkilatımızın kanuni çalışmaları hududunun dışındadır. Bu vazifeler partice yapılacaktır. Parti müfettişleri veya reisleri ile yukarıda yazılı esaslar dâhilinde iş birliği yapılacaktır.”(8.mad)

Meclisin seçim kararını kabulüyle, parti örgütlerine de ulaştırılan yazılarda, seçimlerin yenilenmesi hususuna dikkat edilmesi gerektiği iletilmiştir. Seçimlere katılımın %80 ve üzeri bir oranın sağlanması istenmiştir. Ulaştırılan metin şu şekildedir.⁷⁴

*“1 -İkinci seçmenlerin, mebus seçimi için tayin edilen gün ve yerde: eksiksiz olarak sandık başına gelip reylerini vermelerinin sağlanmasını;
2-Zaruri ve mücbir sebepler yüzünden buna muvaffakiyet elvermediği takdirde seçimin gecikmemesi ve aynı günde bitmemesi gibi mahzurlara meydan kalmamak İçin hiç olmazsa ilk seçim gününde sandık başına gelip rey verecek ikinci seçmenlerin seçim kanununun 35 inci maddesinin tespit ettiği (0.8) onda sekiz nisbetinden aşağı düşmemesine dikkat edilmesini:
3-Parti teşkilatında çalışan arkadaşlarımızın idare amirleriyle elele vererek ikinci seçmenlerin, tayin edilecek günde sandık başına gelip reylerini vermelerini ve verdikten sonra da kasabaya köylerine dönüp gitmesi için gereken taşıt vasıtalarının teminine gayret etmelerini ve bu uğurda para saffına lüzum görülürse seçim masraflarına karşılık olarak yolladığımız paradan sarfetmelerini rica eder, başarılar dilerim.”*

⁷² Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.29-30.

⁷³ Kadri Unat “Tek Parti Döneminin Son Genel Seçimi: 1943 Seçimleri Ve Cumhuriyet Halk Partisi’nin Seçim Propagandaları”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi** S. 56, Bahar 2015, s.218.

⁷⁴ Alkan, a.g.e., s.348.

1.3.1. Seçim Hazırlıklarının Yapılması

Seçimlerin sesli ve hareketli geçmesi, eğlence havasında sürdürülmesi, seçimlerin yapılacağı zamanda konferanslar verilmesi, hoparlör ve basın vasıtasıyla neşriyatın olması kararlaştırılmıştır. Seçim propagandası amacıyla Parti yönetimince oluşturulan afişler yereldeki parti teşkilatlarına ulaştırılmış seçim süresince şehir merkezlerinin ana meydanları büyük caddelerde insanlara hitap edecek tarzda asılmıştır bir diğer propaganda maksadıyla halkı seçme ve seçilme konusunda bilinçlendirmek için sinema filmleri öncesi ve sonrası muhtelif yazılar yayınlanması istenmiştir.⁷⁵

1943 seçimlerinde de Halkevleri seçim propagandası için yine etkin bir şekilde kullanılmıştır. Konferanslar, plaklar, afişler vs. araçlar kullanılmıştır.⁷⁶ Cumhuriyet gazetesi manşetin de, partinin seçim işlemleri için yararlanmak amacıyla üç tane propaganda plağı hazırladığı ve bu plakların insanlara seçim propagandası işlevi için kullanılacağı bilgisi verilmiştir.⁷⁷ Bu plaklar 1943 seçimlerinde de etkin etkin bir şekilde kullanılmıştır. Hazırlanan plaklardan bir tanesi de Ahmet Halit Yaşaroğlu'nun seçimlerin önemi ve katılımı hakkında hazırlana konuşması şu şekildedir.⁷⁸

“Atatürk'ün bayrağı altında toplanan Türk Milletinin istiklal ve yükseliş yolundaki azminin timsali olan Büyük Millet Meclisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin en yüksek eseridir. Hey Türk'ün mebus seçimiyle ilgili olması da Milli Şef İnönü'nün yüksek işaretleri cümlesindedir. Milli Şef İnönü diyor ki: "Milletin murakabesi, idare üzerinde hakiki ve fiili olmadıkça ve böyle olduğuna milletçe kanaat gelmedikçe, halk idaresi vardır denilemez. Millet hâkimiyeti ve murakabesi, fertlerin millet isleri ve memleket idaresi için rey' ini vermesi, sözünü söylemesi ve beğendiği işleri yapan hükümete, itimadını göstermesiyle hakikat olur.

Yurttaş,

Milli Şef, yirmi yıldan beri, büyük başarılarıyla milleti sevindiren, bütün dünya harp kasırgaları arasında yanıp tutuşurken, yurdumuzu sulh-u-sükûn içinde yaşatan ve cihanı hayretlere düşüren Türk hükümeti için, Atatürk rejiminin hükümeti İçin, rey' İni istiyor, itimadını arıyor.

⁷⁵ Unat, a.g.m., s. 219-221-222.

⁷⁶ Tekin, a.g. t., s.166.

⁷⁷ Mahmutoğlu, a.g. t., s.224.

⁷⁸ Alkan, a.g.e., s.354-355.

Yurttaş ,

Milli Şef, seni elbirliğine çağırıyor. Gönlünü sana açıyor. Elini sana uzatıyor. Sen de gönülünün bütün açıklığı ile koş. Sözünü söyle, Tefini ver. Şefine, hükümetine, partine inanını göster. Bu itimat hükümet için büyük kuvvet olacak. Çünkü bütün milletin gönül birliğini ve el birliğini gösterecektir. Hükümet de buna dayanarak, memleket içinde yeni başarılarla başvuracaktır.

Yurttaş ,

Cumhuriyet Halk Partisi, memleketin en seçkin ve değerli evladından, bir namzet listesi hazırlamıştır. Sayın halkımıza sunulacak bu listede, adları görülecek vatandaşlar, Partiye, rejime bağlılıklarıyla, memlekete hizmetleriyle, irfan ve karakterleriyle tanınmış yurttaşlardır. Bu yurttaşların halkımızın da arzusuna uygun olduğuna eminiz. Yurttaş ,

Milletler ancak birliklerinin sağlamlığına ve kuvvetine göre itibar görürler. Harp içinde sulh ve sulh içinde savaş, birliği gösteren bu sesin kuvvetiyle olur.

Yurttaş ,

Pazartesi başlayacak olan seçime iştirak et, bu seçim günlerinin milli bayramlardan olduğu hatırla. Vatana karşı vazifeni yap. En aziz hakkını kullan. Sana en yakın sandığa TC' ini atmayı unutma!””

16 Ocak 1943 tarihinde seçim hazırlıkları başlamış olup, 3 Şubat 1943 tarihinde sona hitama ermiştir. Yapılacak seçimlerin bir duraksama meydana gelmemesi amacıyla milletvekilliği seçiminde illerde görevli genel meclis üyeleri oy kullanabilmeleri izinli sayılmıştır. Seçmen nüfus defterleri gözden geçirilerek birinci seçmenlerin isimleri ilan edilmiştir.⁷⁹

Ayrıca İçişleri Bakanlığı tarafından genel müfettişlik ve valilere gönderilen yazıda ikinci seçmen ve milletvekilliği seçimlerinde tatil günlerine rastlamadığı durumda memur ve hizmetlilere izin verilmesi istenmiştir. Ayrıca seçimlere katılım hususunda memur ve hizmetlilere gerekli tavsiyenin verilmesi istenmiştir.⁸⁰ 4320 numaralı

⁷⁹ Alkan, a.g.e., s.350.

⁸⁰ CA, 30.10.0.0.15.87.31 İkinci seçmen ve mebus seçimi günleri tatil günlerine rastlamadığı takdirde memur ve müstahdemlere oy kullanabilmeleri için mesai saatlerinde izin verilmesi hakkında tamim, 23.01.1943, s.3.

Milletvekili Seçim Kanununa göre ikinci seçmen adaylarının tespiti maksadıyla seçim 15 Şubat 1943 tarihinde başlayarak beş günlük süre sonunda 20 Şubat 1943 tarihinde sona ermiştir. İkinci seçmenlerin tamamlanmasıyla 28 Şubat 1943 tarihinde genel seçimler tamamlanmıştır.⁸¹

İkinci seçmenlerin belirlenmesi gazete manşetlerinde yer almış, 15 Şubat 1943 tarihli Ulus gazetesinde ikinci seçmenlerin seçimi saat: 09:00 itibariyle başladığı Ankara’da oy sandığının bulunduğu Belediye meclisinin sabah 9’dan akşam 19:00’a kadar açık olduğu manşetini atmıştır.⁸² İkinci seçmenlerin seçimi 20 Şubat 1943 tarihiyle tamamlanmış olup, Akşam gazetesinde İstanbul için her seçim bölgesinde bölgesel teftiş şubeleri 18:00 itibariyle sandığı kapamışlardır ve oylar sınıflandırılmaya başlanarak sonuçları kazalardaki seçim şubeleri vasıtasıyla seçim mazbataları Belediyedeki Milletvekili seçim teftiş heyetine ulaştırılacağı⁸³ ifadelerine yer vermiştir.

İsmet İnönü genel seçimler öncesi ikinci seçmenlerle müzakere gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirilen müzakere sonucu ilk kez milletvekilliği sayısı illere göre kontenjanın üzerinde açıklanmıştır.⁸⁴ Bu yüzden 28 Şubat 1943 tarihli yapılmış olan genel seçimlerin, öncesinde seçilecek milletvekili adaylarından fazla milletvekili adayı ortaya çıktığı için ikinci seçmenlere listedeki adaylar içerisinde tercih yapmaları sağlanmıştır.

1.3.2. 28 Şubat 1943 Tarihli Genel Seçimlerin Yapılması

İsmet İnönü, 23 Şubat tarihinde VII. Dönem TBMM seçimleri ile alakalı beyanname yayınlamış, CHP milletvekili adaylarını duyurmuştur. İsmet İnönü, seçim beyannamesinde “*Birçok seçim bölgesinde seçilecek milletvekili sayısının üzerinde aday gösterilerek ikinci seçmenlere tercih yapma imkânı getirilmiştir. Aday listesinin, parti içinde bir denge sağlama amacı taşıdığı*”⁸⁵ ifadelerini kullanmıştır.

Bu beyanname ile 23 Şubat 1943 tarihinde milletvekili adayları ilan edilmiştir.⁸⁶ İkinci seçmenlere 38 vilayet de kontenjan sayısından fazla milletvekili adayı sunulmuştur.

⁸¹ Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.29.

⁸² Ulus, 15 Şubat 1943, s.1.

⁸³ Akşam, 21 Şubat 1943, s.1.

⁸⁴ Olgun, a.g.m., s.20.

⁸⁵ Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.29-30.

⁸⁶ Akşam, 24 Şubat 1943, s.1.

38 Vilayetten 334 milletvekili kontenjanına rağmen 412 milletvekili adayı sunulmuştur. Bu durumun uygulanmasında parti içerisinde dengelenmiş bir durum sağlama gayesi vardır.⁸⁷ Seçim bölgelerinde toplam 455 milletvekilliği için 539 aday ilan edilmiş, 1939 tarihinde 428 olan TBMM milletvekili sayısı 463'e yükselmiştir. Bu seçimlerde de müstakil adaylar mecliste yer almıştır. Müstakil Grup üye sayısı 21'den 35'e yükseltilmiştir.⁸⁸ VII. Dönem TBMM'de 358 milletvekilinin VI. Dönemde de yer aldığını %27 oranında bu seçimlerde değişiklik yapıldığını söyleyebiliriz.⁸⁹

28 Şubat 1943 tarihli genel seçimler neticesinde TBMM, 8 Mart 1943-14 Haziran 1946 tarihlerinde 3 yıl 4 ay 23 gün faaliyet göstermiştir. VII. Dönemin bitmesine bir yıl kalmasına rağmen 1946 yılında erken seçim kararı alınmış ve seçimler yenilenmiştir.⁹⁰ Yozgat ili için 8 aday 7 milletvekili kontenjanı şu isimlerden oluşmuştur.⁹¹ "Ahmet Sungur Eski Yozgat Milletvekili, Süleyman Sırrı İçöz Eski Yozgat Milletvekili, Mahmut Allıoğlu (Alpek) Yozgat Halkevi Reisi, Mustafa Celal Arat Eski Yozgat Milletvekili, Ahmet Ziya Arkant Eski Yozgat Milletvekili, Yusuf Duygu Karşlıoğlu Yozgat CHP Vilayet İdare Heyeti Azası, Mehmet Salim Korkmaz Eski Yozgat Milletvekili, Veled Çelebi İzbudak Eski Yozgat Milletvekili."

28 Şubat 1943 tarihi itibarıyla seçimler tamamlanmış yeni seçilen milletvekilleri 7 Mart 1943 tarihinde Ankara'ya davet edilmişlerdir.⁹² 8 Mart 1943 tarihinde ilk toplantısını gerçekleştiren VII. TBMM'de Abdülhalik Renda Meclis Başkanı, İsmet İnönü Cumhurbaşkanı seçilmiş; Şükrü Saraçoğlu'na ise İsmet İnönü tarafından hükümeti kurma vazifesi verilmiştir.⁹³ VII. Dönem oluşturulan ilk hükümet üyeleri "Adliye Vekili: Ali Rıza Türel (Konya), Millî Müdafaa Vekili: Ali Rıza Artunkal (Manisa), Dâhiliye Vekili: Recep Peker (Kütahya), Hariciye Vekili: Numan Menemencioğlu (İstanbul), Maliye Vekili: Fuat Ağralı (Elazığ), Maarif Vekili: Hasan Âli Yücel (İzmir), Nafia Vekili: Sırrı Day (Trabzon), İktisat Vekili: Fuat Sirmen (Rize), Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili: Dr. Hulusi Alataş (Aydın), Gümrük ve İnhisarlar Vekili: Suat Hayri Ürgüplü (Kayseri), Ziraat Vekili: Şevket Raşit Hatipoğlu

⁸⁷ Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.31.

⁸⁸ Alkan, a.g.e., s.356.

⁸⁹ Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.33.

⁹⁰ Olgun, a.g.m., s.20.

⁹¹ Akşam, 24 Şubat 1943, s.5.

⁹² Vakıf, 1 Mart 1943, s.1

⁹³ Mahmutoğlu, a.g. t., s.235.

(Manisa), Mnakalt Vekili: Ali Fuad Cebesoy (Konya), Ticaret Vekili: Cell Said Siren (Bolu), alışma Vekili: Dr. Sadi Irmak (Konya)” isimlerinden oluşmuştur.⁹⁴

1.3.3. VII. Yasama Yılı İçerisinde Milletvekillere Ait Bazı Bilgiler

VII. Yasama yılı içerisinde istifa ve vefat dolayısıyla birtakım değişiklikler yaşanmıştır. Bu dönem milletvekillere baktığımız zaman ara seçimlerde yapılan seçim dâhil olmak üzere 492 milletvekilinin muhtelif meslekler bulunmakla beraber en fazla askeri kökenli, bürokrasi ve serbest meslek sahibi kişiler çoğunluğu oluşturmaktadır. Milletvekillerinin yaş ortalamaları 54 olup, yükseköğretim mezunları oranla %78 çoğunluğu oluşturmuştur.⁹⁵ Aşağıda 1943 genel seçimleri neticesinde Yozgat milletvekilleri sıralanmıştır. Bu husustan önce Yozgat milletvekilliği veya başka bölgeden aday olmak isteyen bir öğretmenin mektubu ele alınmıştır. 27 Ocak 1943 tarihinde Yozgat’a bağlı Boğazlıyan ilçesinde Horan Köyü Başöğretmeni olarak görev yapan Mahmut ztrk Bey, Cumhurbaşkanı İsmet İnon’ye göndermiş olduğu mektubunda mesleki hayatının da çocukluğunda olduğu gibi köyde geçtiğini, köylüler için her alanda kılavuzluk yapabileceğini belirterek, açık olan Yozgat veya diğer seçim bölgeleri için milletvekili aday olmak istediğini iletmiştir.⁹⁶

⁹⁴ İsmet Binark, **Türk Parlamento Tarihi, VII. Dönem (8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946)**, C. 2, TBMM Kültür, Sanat Ve Yayın Kurulu Yayınları No.: 134, Ankara, 2009, s.1055.

⁹⁵ Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.34-35-134.

⁹⁶ CA, 490.1.0.0.325.1346.1 Yozgat ili için mebusluk talebinde bulunanların müracaatları, 02.02.1943, s.1.

İKİNCİ BÖLÜM

V. DÖNEM YOZGAT MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ

2.1. V. Dönem Yozgat Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler (1935-1939)

Bu dönemdeki milletvekillerinin özlük bilgileri tablo halinde aşağıda belirtilmiştir. Tabloda belirtilen 7 milletvekili bu dönemde Yozgat'ı temsil etmiştir.

Tablo 2.1.5. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri

5. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri	Doğum Tarihi	Eğitim Düzeyi	Mesleği	Bildiği Yabancı Dil/Diller
Mehmet Avni Doğan	1892	Siyasal Bilgiler Fakültesi	Bürokrasi (Vali, Kaymakam)	Arapça, Farsça, Fransızca
Celal Arat	1885	Harbiye	Asker	İtalyanca, Arapça, Fransızca ve Almanca
Mehmet Emin Draman	1889	Selanik Hukuk Mektebi	Avukat	Fransızca
Ömer Evcı	1888	Özel eğitim	Çiftçi	
Süleyman Sırrı İçöz	1878	Mülkiye İdadisi	Kaymakam	Az düzeyde Fransızca
Ekrem Pekel	1885	Eczacılık alanında ihtisas	Eczacılık	Fransızca
Ahmet Sungur	1894	Orman Yüksekokulu mezunu ve iktisat alanında da uzmanlık	Ticaret	Az düzeyde Fransızca

Tablo incelendiğinde; V. Dönem Yozgat Milletvekillerinin Celal Arat Bey dâhil (kendisi 2. Yasama yılı içerisinde 27 Aralık 1936 tarihinde milletvekili olmuştur.) yaş ortalamaları 47,7'dir. Ömer Evcı Bey hariç diğer milletvekillerinin en az bir tane

yabancı dil bilgisi olduğu, Fransızca bilenlerin çoğunluğu oluşturduğunu ve çeşitli meslek dallarından kişilerin V. Dönem için Yozgat'ı temsil ettiği anlaşılmaktadır.

V. dönem de seçilen Yozgat milletvekillerine baktığımız zaman Ekrem Pekel, Mehmet Emin Draman, Ömer Evcı, Mustafa Celal Arat Beyler bu seçim döneminde ilk defa mecliste yer aldığını, V. dönemde de yeniden seçilen Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı İçöz'ün I. Dönemden itibaren milletvekilliği görevinin devam ettiğini, Mehmet Avni Doğan Bey'in II. dönemden itibaren milletvekilliği görevini sürdürdüğünü, Ahmet Sungur Bey'in ise IV. dönemden itibaren milletvekilliği görevinin devam ettiğini söyleyebiliriz.⁹⁷

8 Şubat 1935 Tarihli Yozgat Seçim Sonuçlarına Göre

“Mehmet Avni Doğan Yozgat Sabık Milletvekili, Ekrem Pekel Tekirdağ Belediye Reisi, Mehmet Emin Draman Serbest Avukat, Ömer Evcı Çiftçilik, Süleyman Sırrı İçöz Yozgat Sabık Milletvekili, Ahmet Sungur Yozgat Sabık Milletvekili ve Ekrem Pekel Tekirdağ Belediye Reisi Yozgat milletvekili olarak seçilmişlerdir.”⁹⁸ Bu isimlerden Mustafa Celal Arat Bey, olağanüstü içtima durumundan dolayı 2. Yasama yılı içerisinde 27 Aralık 1936 tarihinde seçilmiştir. Mehmet Avni Doğan Bey, ise 1 Kasım 1936 tarihinde Kastamonu Valisi olarak atanınca meclis içerisindeki faaliyeti sona ermiştir.⁹⁹ Yozgat Vilayetinden seçilen milletvekillerinin mazbataları Başbakanlık tarafından 21 Şubat 1935 tarihinde TBMM'ye yazı olarak gönderilmiş olup, sevk tarihi ise 24 Şubat 1935'tir.¹⁰⁰

2.2. Mehmet Avni Doğan Bey'in Hayat Hikâyesi

Mehmet Avni Doğan Bey 1892(1308) tarihinde Yozgat ilinde doğmuştur.¹⁰¹ Babasının ismi Osmanlı Mebusan Meclisi Yozgat mebuslarından¹⁰² Uhuvvet-zâde Hayrullah Bey, annesinin ismi ise Zehra Hanımdır.¹⁰³ Münire hanımla evli olup Süha, Bülent ve

⁹⁷ Güneş, C.2. 1935-1939, s.785-787-790-795.

⁹⁸ Ulus, 9 Şubat 1935, s. 3.

⁹⁹ Güneş, C.2. 1935-1939, s.756-798-802.

¹⁰⁰ CA, 3.0.1.0.0.0.75.492.9 Yozgat milletvekillerine ait mazbatanın sunulması, 24.02.1935, s.2.

¹⁰¹ Kazım Öztürk, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927**, C. 3, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara, s. 159.

¹⁰² Ali Çankaya, **Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı) 1859-1968**, Mülkiyeliler Birliği Yayınları, C. 1, Ankara, 1968, s. 1570

¹⁰³ **TBMM Arşivi** Mehmet Avni Doğan Şahsi Dosyası 466 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

İlhan isminde üç tane çocuğu olmuştur. Eğitim hayatına ilk olarak Yozgat Rüştüyesinde ve daha sonra İstanbul Sultanisinde devam ederek orta öğretimi tamamlamıştır. 1913 tarihinde Siyasal Bilgiler Fakültesinden ala bir derece ile mezun olarak diplomasını almıştır. Arapça, Farsça, Fransızca dillerine de hakimdir. Memuriyet hayatına ilk olarak 24 Kasım 1913 tarihinde Sadrazamlık Mektûbî Kalemî Hulefâlığı'na atanarak başlamıştır. Daha sonra Nisan 1914'te Mühimme Kalemî 3 üncü Sınıf Hulefalığına geçiş yapmıştır. 1. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Temmuz 1914'de silâh altına alınmış olup Yedek subay olarak görev yapmıştır. 1. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte Aralık 1918'de terhis edilmiştir.¹⁰⁴

Terhis olduktan sonra sırasıyla (16 Nisan1920) 16 Nisan 1336'de Boğazlıyan Kaymakamlığı, (17 Eylül 1920) 17 Eylül 1336'de Ereğli (Konya) kazası kaymakamlığı yapmıştır.¹⁰⁵ Ereğli'de Kaymakam olarak görev yapmakta iken Konya Valiliğine yapmış olduğu bazı önerilerin Konya Valiliğince kabul edilmemesi üzerine 12 Mayıs 1920'de Ereğli Kaymakamlığından ve memurluk görevinden istifa etmiştir. Bir müddet ticaret ile meşgul olmuştur.¹⁰⁶ Milli Mücadelenin başlamasıyla beraber Mehmet Avni Doğan Bey, (1 Mart 1921) 1337'de tekrardan askerliğe iltihak etmiştir. Bu süre içerisinde Sivas Divân-ı Harbî Örfî Askerî Kâtiplik görevinde ve Amasya İstiklal Mahkemesi Müfreze Kumandanlığı görevlerinde bulunmuştur.¹⁰⁷

II. Dönem meclis seçimlerine katılarak Temmuz 1923'de Bozok (Yozgat) mebusu olarak meclise girmiştir. Mehmet Avni Doğan Bey Yozgat ilinden III, IV, V ve IX. dönem milletvekilliği, Çankırı'dan VI ve VII. Dönem milletvekilliği, Ankara'dan XI. Dönem milletvekilliği, Kastamonu'dan da XII. Dönem milletvekilli olarak görev yapmıştır.¹⁰⁸ Mehmet Avni Doğan Bey milletvekilliğinin yanı sıra bir takım vilayetlerde valilik yapmıştır. 28 Eylül 1926'da Kastamonu Valiliği, 19 Ağustos 1940'da Samsun Valiliği, 1943'te Genel Müfettişlik, 1948'de Ankara Valiliği görevlerinde bulunmuştur. Ayrıca 27 Mayıs 1960 darbesi neticesinde açılan Kurucu

¹⁰⁴ Çankaya, a. g. e., s. 1570.; Öztürk,C.3. 1923-1927, s. 159.

¹⁰⁵ TBMM Arşivi Mehmet Avni Doğan Şahsi Dosyası 466 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

¹⁰⁶ Öztürk,C.3. 1923-1927, s. 159.

¹⁰⁷ TBMM Albümü (1920–2010),TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, C. 1, Haziran 2010, s. 292.

¹⁰⁸ Halil İbrahim Yılmaz, 1946-1960 Arası (VIII-IX-X-XI. Dönem)TBMM Yozgat Milletvekilleri Ve Faaliyetleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE, Nevşehir,2017,s.100

Meclis Üyeliğinde, İsmet İnönü Kabinesinde Devlet Bakanlığı görevinde ve Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyeliklerinde bulunmuştur. Bu görevler sırasındaki gözlem ve tecrübelerinin "Kurtuluş, Kurtuluş ve Sonrası" adlı bir eserde kaleme almıştır. 14 Haziran 1965 tarihinde vefat etmiştir.¹⁰⁹

2.2.1. Mehmet Avni Doğan Bey'in Yasama Faaliyetleri

8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimlerde Mehmet Avni Doğan Bey'in seçim mazbatasını aşağıdaki gibidir:

İkinci Seçmen Sayısı: 589

Oya iştirak edenlerin adedi: 543

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 543

Yozgat(Merkez): 168

Boğazlıyan Kazası: 146

Sorgun Kazası: 134

Akdağmadeni Kazası: 95

Seçim Tutanağı Tarihi: 9 Şubat 1935¹¹⁰

Mehmet Avni Doğan Bey, 9 Şubat 1935 tarihinde seçim tutanağını alarak, 1 Mart 1935 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 7 Mart 1935 tarihinde ise tutanağı onaylandıktan sonra mecliste Fevkalâde İttimada ve Birinci Toplantı yılında Bütçe Encümeni üyeliği görevleri yapmıştır.¹¹¹ Mehmet Avni Doğan Bey'in V. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu taktir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır. Yozgat milletvekili Avni Doğan 13 Kasım 1936 tarihinde Meclis başkanlığına dilekçe yazarak almış olduğu yeni görevi (Kastamonu Valisi) neticesinde meclisten ayrılmıştır.¹¹²

2.3. Mustafa Celal Arat Bey'in Hayat Hikâyesi

Mustafa Celal Arat Bey, 1885 tarihinde İstanbul ilinde doğmuştur. Mustafa Celal Arat Bey'in babasının ismi Albay Şükrü Bey, annesinin ismi ise Sakibe Hanım'dır. 1901

¹⁰⁹ Öztürk, C.3.1923-1927, s. 160.

¹¹⁰ TBMM Arşivi Mehmet Avni Doğan'ın 386 No'lu Seçim Mazbatasını

¹¹¹ Güneş, C.2.1935-1939, s. 753.

¹¹² TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.17.

tarihinde Sabiha hanımla evlenmiş olup, Ali Alp isminde bir tane çocuğu olmuştur. İtalyanca ve Arapça, Fransızca, Almanca bilmektedir.¹¹³

Askeri kökenli olup 27 Mayıs yılında Harbiye Mektebinden Teğmen rütbesiyle mezun olmuştur. İlk görev yeri olarak Trablusgarp Fırkasına atanmıştır. (7 Eylül 1905) 25 Ağustos 1321 tarihinde Nizamiye 51'inci Alay Sancaktarlığında görevlendirilmiştir. (25 Temmuz 1907'de) 12 Temmuz 1323 yılında rütbe terfisi olarak Yüzbaşılık rütbesine ulaşmıştır. 7. Ordu Trablusgarp 15. Nişancı Taburu Kumandanı, 2. Ordu 15. ve 1. Alay Mitralyöz Bölüğü Kumandanı görevlerinde bulunmuştur. Beşinci rütbeden Mecidiye Nişanı ile ödüllendirilmiştir. İtalya ve Balkan Savaşlarına da katılarak 1.Dünya Savaşında da yer almıştır. 1.Dünya Savaşında Arıburnu, İzmir İnşaat İstihkâmiye Komisyonu'nun da ve İzmir Sevkiyat Komisyonu Başkanlığında görev yapmıştır.¹¹⁴ Milli Mücadele yıllarında 143. Alay İkinci Tabur Kumandanlığı, Erkânı Harbiye Umumiye ikinci Şubelik¹¹⁵ görevlerini yaparak 1 Eylül 1923'te kaymakamlığa(Yarbaylık) yükselmiştir¹¹⁶.

Askeri kariyerini Yarbay olarak tamamlayan Celal Arat Bey, muhtelif memuriyetler de bulunmuştur. Bursa İmar ve İskân Mıntıka Müdürlüğü, İskân Müdüriyeti Umumiyesi Trabzon Müfettişliği, Rodos Birinci Sınıf Konsolosluğu, Leninkan İkinci Sınıf Konsolosluğu, Şam İkinci Sınıf Konsolosluğu, Hariciye Vekâleti Konsolosluk İşleri Şubesi İkinci Sınıf Kıbrıs Konsolosluğu, Hariciye Vekâleti İstihbarat İkinci Sınıf Müdürlüğü, Hicaz, Necid ve Mülhakatı Maslahatgüzarlığı görevlerinde bulunmuştur. Bu görevlerden sonra V. Dönem (Ara Seçim) Yozgat Milletvekili olarak meclise girmiştir. Meclis içerisinde Orman Kanunu ve Memurin Muvakkat encümenliği görevinde bulunmuştur. Mustafa Celal Arat Bey VI., VII. ve VIII. Dönemlerde de Yozgat milletvekili olarak seçilmiştir. 24 Şubat 1968'de hayatını kaybetmiştir.¹¹⁷

2.3.1. Mustafa Celal Arat Bey'in Yasama Faaliyetleri

Ara seçimlerde Mustafa Celal Arat Bey'in ara seçim mazbatasını aşağıdaki gibidir:

¹¹³ Güneş, C.2.1935-1939, s.754.; **TBMM Arşivi** Mustafa Celal Arat'ın Şahsi Dosyası 1016 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

¹¹⁴ Mustafa Çufalı, **Türk Parlamento Tarihi, VIII. Dönem (1946-1950)**, C. 3, TBMM Yayınları, Ankara, 2012, s. 1089.; Güneş, C.2. 1935-1939, s.754.; **TBMM Arşivi** Mustafa Celal Arat'ın Şahsi Dosyası 1016 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

¹¹⁵ TBMM Albümü 1920-1950, s. 292.

¹¹⁶ **TBMM Arşivi** Mustafa Celal Arat'ın Şahsi Dosyası 1016 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

¹¹⁷ Güneş, C.2.1935-1939, s.755.; TBMM Albümü 1920-1950, s. 292.; Çufalı, C.3. 1946-1950, s. 1089.

İkinci Seçmen Sayısı: 606

Oya iştirak edenlerin adedi: 512

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 512

Yozgat(Merkez): 170

Boğazlıyan Kazası: 131

Sorgun Kazası: 116

Akdağmadeni Kazası: 95

Seçim Tutanağı Tarihi: 15 Kasım 1936¹¹⁸

Mustafa Celal Arat Bey 15 Kasım 1936 tarihinde seçim tutanağını alarak 18 Kasım 1936 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 27 Kasım 1936 tarihinde Yozgat milletvekili olarak seçilen Celal Arat Bey'in seçim mazbatasını meclise gelmiştir. Seçim mazbatasını oylamaya sunularak kabul edilmiştir.¹¹⁹ 30 Kasım 1936 tarihinde ise Celâl Aratın seçim mazbatasını onaylanmıştır. Aynı gün yemin ederek milletvekilliği başlamıştır.¹²⁰ Millî Müdafaa Encümeni üyeliğinde ve Orman Kanunu ve Memurin Muvakkat encümenlerinde de görev yapmıştır.¹²¹ Mustafa Celal Arat Bey'in V. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu tahrir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

2.4. Mehmet Emin Draman Bey'in Hayat Hikâyesi

Mehmet Emin Draman Bey, Drama'nın Pirsaçan Nahiyesi'nde 1305 (1889) tarihinde doğmuştur. Babasının ismi Osman Bey, annesinin ismi Ayşe Hanımdır. Suat (1891-1979) hanımla olan evliliğinden Gönül, Demirtaş, Demirtaş, Özcan isiminde dört tane çocuğu olmuştur.¹²² Fransızca bilmektedir. 1908 yılında Selanik Mülkiye İdâdîsi'ni, 1912'de Selanik Hukuk Mektebi'ni bitirmiştir. 1912 senesinde pekiyi bir derece ile mezun olarak İstanbul Avukatlık Barosuna kayıt olmuştur. 1913-1924 yılları arasında Bahriye Nezareti'nde görev yapmış, 1925-1929 yılları arasında da Şeker ve Petrol inhisarları Hukuk Müşavirliği ve avukatlığını yapmıştır.¹²³

¹¹⁸ **TBMM Arşivi** Mustafa Celal Arat Bey'in 415 No'lu Seçim Mazbatasını

¹¹⁹ **TBMM TD**, D. 5, C. 13, B.8, s.68.

¹²⁰ **TBMM TD**, D. 5, C. 13, B.9, s.86.

¹²¹ Güneş, C.2. 1935-1939, s.755.

¹²² Güneş, C.2.1935-1939, s.757.

¹²³ Güneş, C.2.1935-1939, s.755-757.; **TBMM Arşivi** Mehmet Emin Draman'ın Şahsi Dosyası 388 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

1931 tarihi itibariyle de Hazine Maliye Avukatlığı ve kendi yazıhanesinde serbest avukatlık mesleği ile meşgul olmuştur. Mehmet Emin Draman Bey, Yozgat ilinden V. Dönem milletvekili seçilerek meclise iltisak etmiştir. Meclis içerisinde Adliye ve Maliye Encümenliklerinde yer alarak üyelik ve kâtiplik görevlerini üstlenmiştir. Ayrıca geçici İskân ve Maliye Encümeni Mazbata Muharrirliğinde de bulunmuştur. 1939-1943 yılları arasında Anadolu Sigorta Şirketinde İdare Meclisi Üyeliğinde bulunmuştur. 04 Ağustos 1969 tarihinde hayatını kaybetmiştir.¹²⁴

2.4.1. Mehmet Emin Draman Bey'in Yasama Faaliyetleri

8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimlerde Mehmet Emin Draman Bey'in seçim mazbatasına aşağıdaki gibidir:

İkinci Seçmen Sayısı: 589

Oya iştirak edenlerin adedi: 543

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 543

Yozgat(Merkez): 168

Boğazlıyan Kazası: 146

Sorgun Kazası: 134

Akdağmadeni Kazası: 195

Seçim Tutanağı Tarihi: 9 Şubat 1935¹²⁵

Mehmet Emin Draman Bey, 9 Şubat 1935 tarihinde seçim tutanağını alarak, 1 Mart 1935 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 7 Mart 1935 tarihinde ise tutanağı onaylandıktan sonra mecliste Adliye ve Maliye Encümenliklerinde üyelik ve kâtiplik yapmış, ayrıca geçici İskân ve Maliye Encümeni Mazbata Muharrirliğinde de bulunmuştur. V. Dönemde otuz kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. İki kez kanun teklifi on sekiz kez tahrir sunmuştur.

2.4.1.1.Mehmet Emin Draman Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Mehmet Emin Draman Bey 10 Ocak 1936 tarihinde, TBMM 25. Birleşimi Genel Kurulunda Vekillerin tekaüd maaşının yetimlerine intikal edip etmeyeceği hakkındaki mazbata hususunda Maliye Encümeni Üyesi sıfatıyla şu ifadeleri söylemiştir: Divanı

¹²⁴ Muhammed Yasin Doğan, Cumhuriyetin İlk On Beş Yılında Yozgat, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Yozgat Bozok Üniversitesi SBE**, Yozgat,2019,S.33.; Güneş, C.2. 1935-1939, s.757-758.

¹²⁵ **TBMM Arşivi** Mehmet Emin Draman'ın 388 No'lu Seçim Mazbatasına

Muhasebat encümeni, kanunun birinci maddesi gereği yetimlere de maaş verilmesinden dolayı 25'nci maddedeki kişini yetimlerine dahi maaş verilmesi lüzum olduğu düşüncesinde bulunduğunu belirtmiştir. Maliye encümeninin araştırması nihayetinde görmüş olduğunu söyleyip, birinci maddeyi okumuştur. *“Umumî bütçeden maaş alan mülkî ve askerî memurlar ile ordu (kara, deniz, hava) ve jandarma zabitlerine, gedikli küçük zabıtlere, küçük zabıtlere, asker ve jandarma efradına bağlanacak tekaüd maaşlarile bunların yetimlerine verilecek maaşlar bu kanuna göre hesap ve tahsis olunur...”*

Okumuş olduğu maddeye dayanarak Divanı Muhasebatın belirttiği yetimlerin 25'nci maddede belirtilen kişileri kapsamadığını söylemiş ve birinci maddenin geçerli olmadığını belirtmiştir. Kanunun dayandığı diğer maddelerden örnekle tekrardan yetim maaşlarının yetimlere verileceğine dair 49'ncü maddeden başka madde bulunamadığını söyleyerek okumuştur. *“Madde 49 - Açıkta veya müstahdem iken vefat eden zabıtlar ile mülkî ve askerî memurların hizmetleri 15 sene veya daha fazla ise 25 senelik tekaüd maaşının 25 te birinin hizmet müddetine zarbıle hâsılmm ve bunlardan kıdemen veya malulen mütekaid iken vefat edenlerin almakta oldukları maaşm, maaşa müstahak yetimler adedine vahid zammile hâsıl olan adede taksiminde çıkan harici kısmet yetimlerin beherine tahsis olunur.”*

Özellikle bu madde de kimlerin yetimlerine maaş verileceği madde olduğunu söyledikten sonra, vefat eden kişilerin yetimleri isimlendirmesi, açıkta veya görev başında bulunurken vefat eden subaylarla, mülkî ve askerî memurlar olduğunu belirtmiştir. 25'nci maddede ismi bulunan kişinin bu özelliğinin bulunmadığı ve 49'ncü maddenin 25'nci maddeden sonra geldiğine göre eğer ki açık bir şekilde kanunun amacı 25'nci maddedeki kişinin yetimlerine diye genelleme yapmış olsaydı bunlar da 25'nci maddede geçen kişinin yanında kaydı bulunmak suretiyle açıkça belirtilmiş olacağını bundan dolayı encümenin adı geçen 49'ncü maddede maaş verilmesi için bir dayanak bulamadığını söylemiştir. Sözlerine devam ederek 63'ncü maddenin (C) bölümüne ithafen bir kanun düzenlemesi gerektiğini vurgulayarak¹²⁶ konuşmasını tamamlamıştır.

¹²⁶ TBMM TD, D. 5, C. 8, B. 25, s.19.

11 Mart 1936 tarihinde, TBMM 38. Birleşimi Genel Kurulunda Memurin Kanununun bazı maddeleri ile buna müzeyyel olan 1777 sayılı Kanunun 3. maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun hususunda: Yeni memur atamalarında maaş ödenmesi hususunda bütçe de yeterli para olmaması üzerine durumun ne olacağını sorusu karşılığında Edib Ergin (Mardin) milletvekili gelecek sene bütçesinden ilave yapılacağı ve memuriyet haklarının korunacağını ifade etmiştir.¹²⁷

25 Mart 1936 tarihinde, TBMM 43. Birleşimi Genel Kurulunda Hayvanlar vergisinden alınmakta olan iki ve dört kat cezalardan hususî idareler için hisse ayrılıp ayrılmayacağını tefsiri hususunda söz alarak şu ifadeleri dile getirmiştir: Bunların doğrudan doğruya Hazineye giden paralar olduğunu cezalardan tahsis edilen nakitlerin hazineye gitmesi gerektiğini bütçe encümeninin bu noktaları dikkate alması gerektiğini söylemiştir.¹²⁸

24 Nisan 1936 tarihinde, TBMM 55. Birleşimi Genel Kurulunda Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 92. maddesinin tefsiri hususunda söz alarak şu ifadeleri dile getirmiştir: Encümenin geldiği noktayı şu şekilde özetlemiştir: Bu konuda İktisad encümeni kanundan muaf olan fiillerdir. Onlar birey değil. Hal böyle olunca, muhatap kim olursa olsun, taraf için bu muafiyet söz konusudur. Hatta sadece bankacılık işlemleri değil, kömür ve memurların işleri de yine muaf tutulacak. İkinci nokta, Bütçe encümeninin nazarıdır. Ona göre kanundan muaf tutulabilecek olanlar sadece bankacılık işlemleridir. İster bankanın kendisi ister karşı taraf olsun muafiyetten yararlanır. Maliye Encümeni bu kadar geniş düşünmedi. Kanunda sadece bankanın işlemleri nedeniyle bankanın zorunlu kıldığı işlemlerde bankanın damga yükümlülüğünden muaf tutulmasıdır. Sami Erkman (Kastamonu) milletvekilinin Bankaya yakınlık kelimesini açıklarlar mı? Sorusuna binaen Burada banka muamelesi söz konusu, kanun no. 1715 zaten banka işlemini saymıştır. Cumhuriyet Merkez Bankası'nın bir kısmı imtiyazlı, bir kısmı imtiyazsız birçok işlemi bulunmaktadır. Çünkü bunlar kesinlikle bildirilmiştir. Tüm bankacılık işlemleri ayrıcalıklı olsun ya da olmasın, hepsinin içinde yer alması doğaldır. Söz almış olduğu Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 92. maddesinin tefsiri oylama sonucu kabul edilmiştir.¹²⁹

¹²⁷ TBMM TD, D. 5, C. 9, B. 38, s.5.

¹²⁸ TBMM TD, D. 5, C. 9, B. 43, s.57.

¹²⁹ TBMM TD, D. 5, C. 10, B.55, s.114-115.

15 Mayıs 1936 tarihinde, TBMM 55. Birleşimi Genel Kurulunda Maliye Vekâleti teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanun hususunda: Bina ve arazi vergilerinin Hususi idarelere verilmesi karşılığında Maliye Bakanlığına bırakılması olmak aynı işin devam edip etmemesi üzerine sorusuna karşılık: Sırrı Day (Trabzon) milletvekili ilkinde teftiş heyeti aracılığıyla karşılığı vardır. Vergi Gelir Müdürlüğünün kanunları hazırlamak gibi görevi vardır, diğerinde ise para toplama işi olduğunu bunun önemli bir fark olduğunu belirtmiştir. Söz almış olduğu taktir dikkate alınmıştır.¹³⁰

26 Mayıs 1936 tarihinde, TBMM 68. Birleşimi Genel Kurulunda 1936 yılı Muvazenei Umumiye Kanunu hakkında İstanbul Adliye binası hakkında bilgi istemiştir. Şükrü Saraçoğlu (İzmir) milletvekili karşılık olarak; Meclisin inşaat vs işler için 500.000 lira ücret verdiği bu projenin 800.000 liraya yaklaştığını bu hafta içerisinde görüşmeler yapılacağını söylemiştir. Söz almış olduğu Adliye bütçesi kabul edilmiştir.¹³¹

12 Haziran 1936 tarihinde, TBMM 79. Birleşimi Genel Kurulunda Buharlı sefinelerin gümrük resminden muafiyetine dair Kanunun birinci maddesindeki müddetin azaltılması hakkındaki kanun hususunda 1. madde ile ilgili şu sözleri ifade etmiştir: Gemilerinin tamiri için getirecekleri mallar konusunda sorumluluk düştüğünden bahseder. Fakat bu gelen malların ne kadar zamanda satılması gerektiği ile ilgili kayıt olmadığından bahsederek, bu tür yanlış anlamaların önüne geçmek için adı geçen maddenin son satırından önce gelen kısmına şu madde teklifini sunmuştur. “*Faturalar Ekonomi Bakanlığınca tasdik edildikten sonra ve her gemi için sadece bir ay süreyle Ekonomi Bakanlığınca belirlenen süre içerisinde kullanılacaktır.*” 1. madde hususundaki ifadeleri üzerine Bütçe encümeni maddenin düzeltilmesini kabul etmiştir. Bütçe onaylanmıştır.¹³²

13 Kasım 1936 tarihinde, TBMM 3. Birleşimi Genel Kurulunda Himaye-i Etfal ebelerinden alınan kazanç vergisi hakkındaki Arzuhal Encümeni mazbatası hususunda: Himaye-i Etfal cemiyetinden birkaç ebenin, kendilerine uygulanan ve brüt yevmiyelerinden alınacak verginin, sadece doktorlardan değil, âlimlerdenmiş gibi, mesken vasiyetinden haksız yere tahsil edildiğinden şikâyetçi olduklarını, okuldan mezun ve belgesi olan ebelerin bulunmadığı yerlerde bu ebeler Sıhhiye Bakanlığının

¹³⁰ TBMM TD, D. 5, C. 11, B.63, s.86.

¹³¹ TBMM TD, D. 5, C. 11, B.68, s.237.

¹³² TBMM TD, D. 5, C. 12, B.79, s.255-256.

izni ile sanat icra ettiklerini dile getirmiştir. Ayrıca bu kişileri cahil olarak kabul edilmemesi gerektiğini, fakat bu kişileri de doktor ve kimyagerlerle karşılaştırılma yapılmasının doğru olmadığını, ülkedeki binlerce ebelerin vergileri hakkında nasıl uygulama yapılıyor ise bu cemiyete üye ebeler hakkında da aynı uygulamanın yapılmasını söylemiştir. Tavrini dikkate alınmamıştır. Süleyman Sırrı İöz'ün tavrini dikkate alınmıştır.¹³³

3 Kasım 1936 tarihinde, TBMM 3. Birleşimi Genel Kurulunda iskân edilen muhacirlere verilen samanlıklar hakkındaki Arzuhal Encümeni mazbatasını münasebeti hususunda 28 göçmenin 10 yıl önce iskân edildikleri yerde ahır ve samanlıkların bırakıldığını evleri ve ahır, samanlığı aynı sınır dâhilinde saymalarına fakat aradan 11 sene geçtikten sonra mahalli yetkililer evleri ve ahır, samanlığı aynı sınır dâhilinde sayılmayacağı burayı ya terk etmeleri gerektiği veya parasını ödemeleri istendiğini dile getirmiştir. İkinci olarak 2510 numaralı iskân kanundaki itirazını dile getirmiştir. İtirazları dikkate alınarak encüme verilmiştir.¹³⁴

3 Kasım 1936 tarihinde, TBMM 3. Birleşimi Genel Kurulunda Ziraat Bankasında müstahdem mütekaatlerin almakta oldukları maaştan mahrum edildiklerine dair Arzuhal Encümeni mazbatasını hakkında söz alarak: Ziraat Bankasında hali hazırda çalışan bazı emeklilerin almış oldukları emekli maaşının kesilip asıl maaşlarının verilmesi şikayetini dile getirerek Arzuhal encümeninin vermiş olduğu kararın kesinliğe ulaşmadan encümünde bu olayın araştırıldıktan sonra görüşmeler yapılmasını istemiştir. Bu sözlerine binaen Mazbata ertelenmiştir.¹³⁵

21 Aralık 1936 tarihinde, TBMM 15. Birleşimi Genel Kurulunda Sümerbank sermayesine (42) milyon lira ilâvesine dair kanuna ek kanun hususunda söz alarak şu soruyu sormuştur: *“Hazinece bankalardan birinden kredi veya hesabi cari suret ile temin olunur deniliyor. Bu (Birinden) kelimesi kaydı ihtirazı olarak mı konmuştur? Değilse kaldırılması lazımdır. Yani bir bankadan 3,5 milyon liralık kredi temin edilemez de iki veya üç bankadan temin edilebilir. Bunu demek istiyorum. Bütçe Encümeni Sırrı Day (Trabzon) (Birinden) kelimesini kaldırmakta mahzur yoktur.”*

¹³³ TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.20-22.

¹³⁴ TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.24-27.

¹³⁵ TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.18-19.

Cevabını vererek birinden kelimesi kaldırılmış “bankalardan kredi veya” olarak değiştirilmiştir.¹³⁶

1 Şubat 1937 tarihinde, TBMM 31. Birleşimi Genel Kurulunda Orman Kanunu münasebet hakkındaki: 86.madde ile ilgili olarak yazılışı hakkında itirazını dile getirmiş maddenin birinci fıkrasının şu şekilde olmasını önermiştir: “Devletin hususi mülkiyetinde olmayıp hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve ammenin hizmetine tahsis olunmayan sahipsiz hali arazide ağaçlandırma yapmak isteyenler vali veya kaymakama müracaat ederler. Bu yerlerin sahipsiz hali araziden olduğu anlaşıldıktan sonra orman memurları tarafından yapılacak ağaçlandırma planına göre ağaçlandırma işine vilayet veya kaza idare heyetlerince izin verilir”. “Muvakkat Orman Encümeni Üyesi Raif Karadeniz (Trabzon) milletvekili” tapu kanununda da bu tabirin var olduğu hiçbir suret de tarafların anlaşamama durumu olmadığı cevabına binaen takririni geri almıştır.¹³⁷

12 Şubat 1937 tarihinde, TBMM 31. Birleşimi Genel Kurulunda Eylül, İkinci Teşrin 1936 aylarına ait raporla Divanı muhasebat Encümeni mazbatasını hakkında encümen kararına usul ve esaslar bakımından itirazda bulunmuş, söz almış olduğu raporun genel içeriği ertelenmiştir.¹³⁸

20 Mayıs 1937 tarihinde, TBMM 31. Birleşimi Genel Kurulunda Zir nahiyesi hesap memuru Ali Fevzi hakkındaki kararın ekalliyet oyuna göre verilmesini söylemiş oylama sonucu kabul edilmiştir.¹³⁹

25 Mayıs 1937 tarihinde, TBMM 64. Birleşimi Genel Kurulunda Dahiliye Vekâleti 1937 bütçesi hususunda söz alarak bazı bölgelerde sırik hamallığının kaldırıldığı bu sebepten dolayı binlerce insanın ekmeğinden olması durumunun ortaya çıktığını dile getirerek bakanlığın düşüncelerini sormuş sualinin cevabı olarak İçişleri Bakanı Şükrü Kaya araçların taşıyacağı malların sınırlandırıldığı insanımızdan taşıyabileceği malların da sınırlandırılması gerektiğini Türk insanı kuvvetlidir şeklindeki anlayıştan

¹³⁶ TBMM TD, D. 5, C. 14, B.15, s.66-67.

¹³⁷ TBMM TD, D. 5, C. 16, B.31, s.5-6.

¹³⁸ TBMM TD, D. 5, C. 16, B.37, s.171.

¹³⁹ TBMM TD, D. 5, C. 18, B.61, s.138-139.

kaynaklı taşıyabileceği yükten fazlasını ve yüksek yerlere mal çıkarmanın doğru olmadığını memleketimizde sırt hamallığının kaldırılması gerektiğini söylemiştir.¹⁴⁰

25 Mayıs 1937 tarihinde, TBMM 64. Birleşimi Genel Kurulunda Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti 1937 bütçesi hakkında söz alarak şehirlerde 10.000 nüfusuna sahip bölgelerde eczane açılması dayanan eczacılık kanununun özellikle Orta Anadolu'nun kaza merkezlerinin bazılarında eczane dahi olmadığını bu kanunun yumuşatılması hakkındaki sualine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili Refik Saydam ülke genelinde 1200 eczası 476 eczane adedinin olduğunu kanunda belirtilen şartlardan taviz verilmesi durumunda yazılı olan ilaçların tamamını bulundurarak eczane açacak kişi sayısının kısıtlı olmasına binaen bugünün şartlarında mümkün olmadığı cevabını vermiştir.¹⁴¹

1 Aralık 1937 tarihinde, TBMM 12. Birleşimi Genel Kurulunda Askeri ve mülkî tekaüd Kanununun 18. maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanunun yeteri derecede açık olduğunu askeri memurlarında subaylar gibi terfi almakta sorun olmadığını belirtmiştir. Söz almış olduğu takrir konusu encümene gönderilmiştir.¹⁴²

17 Aralık 1937 tarihinde, TBMM 17. Birleşimi Genel Kurulunda Yalova kaplıcaları ile kaplıcalar bölgesinin idamesi hakkındaki kanunun görüşülmesinde Yalova arazisinin istismarına dair ilgili kanunun lâyihasının 5'nci maddesinin son kısmına “ve ipotek edilemez” kelimesinin eklenmesini talep etmiştir. Talebi dikkate alınmamıştır.¹⁴³

24 Aralık 1937 tarihinde, TBMM 20. Birleşimi Genel Kurulunda Oyun aletleri resmi hakkındaki kanununun 6. Maddesinde söz alarak “ *Bir evvelki maddede, yani 5'nci maddede sene içinde bir kimse yeniden bir tavla vesaire aldığı takdirde bunlar için 10 gün mühlet veriyoruz. Şimdi bu vaziyette bulunan bir kimse henüz bu levhayı yapıştırmamıştır ve 10 gün de geçmemiştir. Bu vaziyette iken oraya giden bir müfettiş levhayı görmediği takdirde bu madde hükmü tatbik edilecek midir? Yani on gün*

¹⁴⁰ TBMM TD, D. 5, C. 18, B.64, s.223.

¹⁴¹ TBMM TD, D. 5, C. 18, B.64, s.237.

¹⁴² TBMM TD, D. 5, C. 21, B.12, s.11.

¹⁴³ TBMM TD, D. 5, C. 21, B.17, s.75.

zarfında beyanname vermek imkânı olduğuna göre bu gibiler maddenin tatbikinden masun kalacak mıdır?” sorusunu sormuştur. Görüşülen 6. Madde askıya alınmıştır.¹⁴⁴

2 Mart 1938 tarihinde, TBMM 30. Birleşimi Genel Kurulunda Eylül-İkinci Teşrin 1936 aylarına ait rapor hakkındaki mazbatanın ikinci maddesinde Divan-ı Muhasebat encümenin kararı hakkında açıklama yaparak kararın açıklayıcı olmadığını belirtmiş ve görüşmeler gelecek ruznamçeye ertelenmiştir.¹⁴⁵ 4 Mart 1938 tarihinde, TBMM 31. Birleşimi Genel Kurulunda ilgili konuda söz alarak 2’nci maddenin Adliye Encümenine gönderilmesi talebi dikkate alınmamıştır.¹⁴⁶

8 Nisan 1938 tarihinde, TBMM 46. Birleşimi Genel Kurulunda Askerî ve Mülki Tekaüd Kanununun 26 ve 43’üncü maddelerinin tefsiri hakkındaki mazbatası hususunda Memurun görevinden istifası üzerine veya memurluktan azledilmesi durumunda geriye dönük olarak kazanmış olduğu emeklilik hakkının düşmesi durumu ve memurun istifası durumunda o kişinin tüm memuriyet sıfatından soyutlanamayacağını dile getirmiştir. Söz almış olduğu mazbata kabul edilmiştir.¹⁴⁷

10 Haziran 1938 tarihinde, TBMM 74. Birleşimi Genel Kurulunda Askerî hastabakıcı hemşireler hakkındaki kanun görüşmesinde 8. madde ilgili 20 sene hizmet eden kişinin emekliliğini isteyebileceği fakat emekliliğini isteyecek kişinin kaç yıllık hizmet süresinden emekli maaş verileceğini bu maddenin bu konuda açıklayıcı olmadığını belirtmiş, Bütçe Encümeni Üyesi Raif Karadeniz cevap olarak kanunda ayrı başlık olmadığını genel hükümlere tabi olduklarını belirtmiştir. Madde aynen kabul edilmiştir.¹⁴⁸

15 Haziran 1938 tarihinde, TBMM 76. Birleşimi Genel Kurulunda İzmir vilâyeti turistik yollarının inşası hakkındaki kanun görüşmesinde; 3. maddenin 1, 2, 3 ve 4’üncü fıkralarıyla ilgili itirazlarında binek otomobiller için yüklü olup olmadığının açıkça belirtilmediği yüklü hayvan arabaları için var olduğunu dile getirmiş yüklü tabirinin genel olarak ifade edilmesini söylemiştir. İlgili maddede düzeltilmek için encümene verilmiştir.¹⁴⁹

¹⁴⁴ TBMM TD, D. 5, C. 22, B.26, s.67-68.

¹⁴⁵ TBMM TD, D. 5, C. 23, B.30, s.7.

¹⁴⁶ TBMM TD, D. 5, C. 23, B.31, s.15-16.

¹⁴⁷ TBMM TD, D. 5, C. 24, B.46, s.32-33.

¹⁴⁸ TBMM TD, D. 5, C. 26, B.74, s.61.

¹⁴⁹ TBMM TD, D. 5, C. 26, B.76, s.147-149.

15 Haziran 1938 tarihinde, TBMM 76. Birleşimi Genel Kurulunda noter Kanunu hususunda bu kanunun mühim bir ihtiyacı karşılamak maksadıyla hazırlandığı için iki gün müsaade edilmesi durumunda biraz daha inceleme imkânına sahip olacağını söylemiştir. Fakat Hükümetin ivedilikle madde görüşmelerine geçme talebi kabul edilmiştir.¹⁵⁰

16 Aralık 1938 tarihinde, TBMM 12. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet şûrası Kanunu 33. Madde İlgili olarak “*Madde, bir kimse mahkemeye gitmeden evvel bir işin tashihi için mafevk mercie müracaat ederse bu suretle müruru zaman müddeti mahfuz kalacaktır şeklinde yazılıdır. Maddenin esbabı mucibesini okuduğumuz zaman orada böyle bir şey görmüyoruz. Orada müracaatın mutlaka mafevke olması veya aynı daireye yapılması arasın da fark yoktur ve icabı maslahat ta bu olsa gerektir. Farz edelim ki o kararı veren vekâlettir. Vekâletin mafevki yoktur. Yine vekâlete müracaat etmesi lâzımdır. Bunun tashihini rica ederim.*” düzeltilmesi talebinde bulunmuş ise de dikkate alınmamıştır.¹⁵¹

13 Ocak 1939 tarihinde, TBMM 21. Birleşimi Genel Kurulunda Askerî fabrikalar tekaüd ve muavenet sandığı hakkındaki kanun hususunda 8. madde de kabul edilen yenileme hakkındaki tahrir encümeninden uygun olarak buraya gelirse 45. maddenin de buna bağlı olarak değişmesi gerektiğini ve ertelenmesini talep etmiştir. Encümenin gerekli görmemesi üzerine madde kabul edilmiştir.¹⁵²

2.4.1.1.2. Mehmed Emin Draman Bey’in Kanun Teklifleri

Mehmed Emin Draman Bey’in TBMM yayınlanmış tutanak dergileri sonucunda V. Dönem Yozgat milletvekili olarak iki kere kanun teklifi verildiği bilgisine ulaşılmıştır.

Birincisi 13 Nisan 1935 tarihinde, “*icra ve iflâs kanununun 96, 99 ve 106’ncı*” maddelerinin değiştirilmesi hususuna dair kanun teklifi “(2/9)” vermiştir. Adliye encümeninde görüşülmesi için sevk edilmiştir.¹⁵³ Fakat 12 Haziran 1935 tarihinde Mehmed Emin Draman Bey, vermiş olduğu kanun teklifini geri çekmiştir.¹⁵⁴

¹⁵⁰ TBMM TD, D. 5, C. 26, B.76, s.153.

¹⁵¹ TBMM TD, D. 5, C. 28, B.12, s.66.

¹⁵² TBMM TD, D. 5, C. 29, B.21, s.68.

¹⁵³ TBMM TD, D. 5, C. 2, B. 14, s.68.

¹⁵⁴ TBMM TD, D. 5, C. 7, B. 37, s.136.

İkinci ise İstanbul milletvekili Yaşar Yazıcı ile birlikte, 11 Ocak 1939 tarihinde, “*kazanç vergisi kanununda bazı değişiklikler yapılması hakkındaki 3470 sayılı kanunun 2’nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi (2/85)*” vermiştir. İktisad, Maliye, Adliye ve Bütçe encümenlerinde görüşülmesi maksadıyla sevk edilmiştir.¹⁵⁵ Yaşar Yazıcı ve Emin Draman Bey’in girişimleri neticesinde 1. maddeye aşağıdaki bölüm eklenmiştir.

*“Madde 1- 3470 sayılı 20.VI.1938 tarihli kanunun ikinci maddesine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir.(Muayyen gündeliği olmayıp ta metre veya adet başına veya parçe üzerine ücretle çalışan işçilerin aldıkları ücretten o işe sarf ettikleri beher güne isabet eden miktar 120 kuruşu geçmediği takdirde 80 kuruşu)”*¹⁵⁶

2.4.1.1.1.3. Mehmed Emin Draman Bey’in Vermiş Olduğu Takrirleri

13 Mayıs 1936 tarihinde Arzuhal Encümenine ait olan 13 Nisan 1936 tarihli haftalık karar cetvelindeki 228 sayılı kararın (4/20), Arzuhal Encümenine ait olan 13 Nisan 1936 tarihli haftalık karar cetvelindeki 226 ve 240 sayılı kararın (4/21), Arzuhal Encümenine ait olan 13 Nisan 1936 tarihli haftalık karar cetvelindeki 253 sayılı kararın (4/22), Arzuhal Encümenine ait olan 13 Nisan 1936 tarihli haftalık karar cetvelindeki 263 sayılı kararın(4/23), Genel Kurul’da görüşülmesi hakkında takrirler vermiş olduğu bu takrirler Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.¹⁵⁷ 12 Haziran 1936 tarihi itibariyle ruznameye alınmıştır.¹⁵⁸

13 Kasım 1936 tarihinde evvel vermiş olduğu takrirler görüşülmeye başlanmıştır. 228 sayılı karar üzerine Arzuhal Encümeninin mazbatası kabul edilmiştir. 226 ve 240 sayılı kararın (Ziraat Emeklileri) akıbeti Emin Draman’ın genel kurul konuşmasında yer verilmiştir. 253 sayılı kararın(Himaye-i Etfal ebeleri) akıbeti Emin Draman’ın genel kurul konuşmasında yer verilmiştir. 263 sayılı kararın (iskân edilen muhacir) akıbeti Emin Draman’ın genel kurul konuşmasında yer verilmiştir.¹⁵⁹

21 Mayıs 1937 tarihinde, Arzuhal Encümenine ait olan 19 Nisan 1937 tarihli haftalık karar cetvelindeki 742 sayılı kararının (4/46), Arzuhal Encümenine ait olan 13 Nisan

¹⁵⁵ TBMM TD, D. 5, C. 29, B. 20, s.50.

¹⁵⁶ CA, 3.0.1.0.0.0.4.22.11 3470 sayılı Kanunu'nun 2. maddesine bir fıkra eklenmesine dair, İstanbul Milletvekili Yaşar Yazıcı ve Yozgat Milletvekili Emin Draman'ın kanun teklifleri,13.01.1939,s.7.

¹⁵⁷ TBMM TD, D. 5, C. 11, B. 62, s.54.

¹⁵⁸ TBMM TD, D. 5, C. 12, B. 79, s.251.

¹⁵⁹ TBMM TD, D. 5, C. 13, B. 3, s.20-28.

1936 tarihli haftalık karar cetvelindeki 766 sayılı kararın(4/47), Genel Kurul'da görüşülmesi hakkında takrirler vermiş olduğu bu takrirler Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.¹⁶⁰

766 sayılı karara verilmiş takrir üzerine görüşmeler 7 Haziran 1937 tarihinde başlamışıyla Emin Bey, “Şurayı Devlet tanzimat dairesinin her hangi bir karar üzerinde tevakkuf etmiş ve o kararın doğru veya eğri olduğu meselesi üzerinde değiliz. İstida encümeni bana söylemelidir. Bu hadise de vaziyet ve muameleye sebep hangi kanuna müstenit ise onu bilmem lazımdır.” şeklindeki izahatıyla alınacak vaziyete göre oyunu kullanacağını belirtmiştir. İktisat Vekili siyasi müsteşarı Ali Rıza Türel'in açıklamaları neticesinde tatmin olduğunu söylemiştir. Mazbata kabul edilmiştir.¹⁶¹

742 sayılı karara verilmiş takrir üzerine görüşmeler 11 Haziran 1937 tarihinde başlamış olup, Emin Draman Bey, Teadül kanununun maaş meselesi ile ilgili olmadığına dair açıklamaları ve şu sözleriyle: “1700 numaralı kanundaki derecelerin, mevzu bahis 163 numaralı tefsir fıkrasının derece tabirinde dâhil olup olmayacağı tefsire mevzu olduğundan, keyfiyet Dâhiliye ve Bütçe encümenlerince tetkik edilmek üzere keyfiyetin mezkûr encümenlere havalesini” teklif etmiştir. Emin Bey ve Rasih Kaplan (Antalya) milletvekili takriri üzerine takrir dikkate alınmıştır.¹⁶²

21 Mayıs 1937 tarihinde, Arzuhal Encümenine ait olan 19 Nisan 1937 tarihli haftalık karar cetvelindeki 742 sayılı kararın (4/46), Arzuhal Encümenine ait olan 13 Nisan 1936 tarihli haftalık karar cetvelindeki 766 sayılı kararın (4/47), Genel Kurul'da görüşülmesi hakkında takrirler vermiş olduğu bu takrirler Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.

Arzuhal Encümenine ait olan 30 Aralık 1936 tarihli haftalık karar cetvelindeki, 519 sayılı karar (4/36) Genel Kurul'da görüşülmesi hakkında takrirler vermiş olduğu bu takrirler Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.¹⁶³ 13 Ocak 1939 tarihli görüşmesinde itirazının bununla alakası olmadığını ifade etmiştir.¹⁶⁴

¹⁶⁰ TBMM TD, D. 5, C. 18, B.62, s.166.

¹⁶¹ TBMM TD, D. 5, C. 19, B.72, s.94-98.

¹⁶² TBMM TD, D. 5, C. 19, B.74, s.185.

¹⁶³ TBMM TD, D. 5, C. 14, B.18, s.96.

¹⁶⁴ TBMM TD, D. 5, C. 29, B.21, s.57.

13 Mayıs 1938 Tarihinde, Arzuhal Encümenine ait olan 11 Nisan 1938 tarihli haftalık karar cetvelindeki 1355 sayılı kararın (4/71), Genel Kurul'da görüşülmesi hakkında takriri Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.¹⁶⁵ 26 Ocak 1939 tarihinde görüşmelerde düşünceleri olmayıp mazbata kabul edilmiştir.¹⁶⁶

15 Kasım 1937 tarihinde, Arzuhal Encümenine ait olan 8 Haziran 1937 haftalık karar cetvelindeki 1003 sayılı kararın (4/59), Genel Kurul'da görüşülmesi hakkında takriri Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.¹⁶⁷

24 Aralık 1937 tarihinde, görüşmelerde Edirne'nin işgali sırasında iki çocuğuyla birlikte ülkeyi terk etmek zorunda kalan bir dul kadının durumundan bahsedip bu durum karşısında bu kadının iki çocuğuyla Bulgaristan'a sığınmak zorunda kaldığını çocukları büyüyene kadar 10-11 yıl orada kaldıktan sonra yurda dönüş yapıp bir zamanlar şehit olan kocasından kendisine tahsis edilen maaşı iade etmesini istediğini iletmiştir.

Milli Savunma Bakanlığının cevabını okuyarak “*Lozan ahitnamesinin 1’nci maddesi mucibince memlekete demeniz ve iki sene zarfında hakkı hiyarınızı istimal etmeniz lâzım gelirken dönmediğinizden dolayı hakkımız yoktur diyor.*”

Büyük Millet Meclisine müracaat ettiğini Arzuhal encümeni ise, Milli Savunma Bakanlığının aldığı cevabı genel heyete bildirdiğini söylemiştir. Genel heyetin cevabı okuyarak “*Lozan ahitnamesinin hükümlerine tevfikan siz hakkı hiyarmızı istimal etmediniz, bunun için maaş alamazsınız deniliyor.*” Ardından Lozan muahedenamesinin 61’nci maddesi okuyarak “*Lozan muahedesinin 61 %m maddesi bu muahedename mucibince ecnebi tabiiyetine geçmek mevkiinde kalmış bulunan, yani o muahedenin 30 ve 31’nci madde leketi düşmana terkedilmiş olan yerler ahalisinden olan kimseler içindir*”. Bu gerekçeye dayandırdığı kararının, Edirne gibi Türkiye sınırları içinde kalan ve sonsuza kadar kalacak yerlerin halkı hakkında bu kararı doğru bulamadı için itirazını dile getirmiştir. Mazbata aynen kabul edilmiştir.¹⁶⁸

¹⁶⁵ TBMM TD, D. 5, C. 25, B.60, s.50.

¹⁶⁶ TBMM TD, D. 5, C. 29, B.27, s.157.

¹⁶⁷ TBMM TD, D. 5, C. 20, B.5, s.52.

¹⁶⁸ TBMM TD, D. 5, C. 21, B.20, s.93.

2.5. Ömer Evcı Bey'in Hayat Hikâyesi

Ömer Evcı Bey, 1304 (1888) tarihinde Yozgat'ın merkez Evcı Köyü'nde doğmuştur. Babasının ismi Mehmet Bey, annesinin ismi Ayşe Hanım'dır. Dört evlilik gerçekleştiren Ömer Bey, bu evliliklerden Şevket, Emine, Osman, Mehmet Turan, Münire ve İsmet isiminde altı çocuk sahibi olmuştur. Çiftçilik mesleği ile meşgul olmuştur.

1911 yılında Küçük Zabit Mektebi'ni bitirmiştir. Balkan Savaşı'nda bulunarak Edirne Kalesinin savunmasına katılmıştır. 1. Dünya Savaşı yıllarında Teşkilâtı Mahsusa 'da başçavuş olarak görev yapmıştır. Terhis sonrası memleketine dönerek çiftçilikle uğraşmaya başlamıştır. Milli Mücadele yıllarında Çolak İbrahim Müfrezesinde bulunmuştur. Yozgat isyanının bastırılmasından sonra Üçüncü Süvari Fırkasıyla İstiklâl Savaşı'nda görev alarak meclis tarafından İstiklâl Madalyası ile ödüllendirilmiştir. Memlekete dönüşü sonrası çiftçiliğe devam ederek ayrıca Cumhuriyet Halk Fırkası Yozgat teşkilatında çalışmıştır.

TBMM V. Dönem seçimlerinde Yozgat ilinden milletvekili olarak seçilmiştir. Milletvekilliği süresi boyunca Ziraat Encümeni üyeliğinde bulunarak vekilliği sonrası il daimî encümen üyeliği yapmıştır. 15 Ekim 1971'de hayatını kaybetmiştir.¹⁶⁹

2.5.1. Ömer Evcı Bey'in Yasama Faaliyetleri

8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimlerde Ömer Evcı Bey'in seçim mazbatası aşağıdaki gibidir:

İkinci Seçmen Sayısı: 589

Oya iştirak edenlerin adedi: 543

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 543

Yozgat(Merkez): 168

Boğazlıyan Kazası: 146

Sorgun Kazası: 134

Akdağmadeni Kazası: 95

Seçim Tutanağı Tarihi: 9 Şubat 1935¹⁷⁰

¹⁶⁹ Güneş, C.2. 1935-1939, s.759.; **TBMM Arşivi** Ömer Evcı'nın Şahsi Dosyası 389 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.; TBMM Albümü 1920-1950, s. 292.

¹⁷⁰ **TBMM Arşivi** Mustafa Ömer Evcı'nın 389 No'lu Seçim Mazbatası

Ömer Evcı Bey, 9 Şubat 1935 tarihinde seçim tutanağını alarak, 1 Mart 1935 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 7 Mart 1935 tarihinde ise tutanağı onaylandıktan sonra mecliste Ziraat Encümeni üyeliğinde bulunmuştur.¹⁷¹ Ömer Evcı Bey'in V. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu taktir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

2.6. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Hayat Hikâyesi

Süleyman Sırrı İçöz Bey, (1294) 1878'de Yozgat ilinde doğmuştur. Babasının ismi Hacı Mehmet, annesinin ismi Hatice Hanım'dır. Evli olup iki oğlu ve bir kızı bulunmaktadır. Az düzeyde Fransızcası bulunmaktadır. I. Dönem ve II. Dönem Bozok, III., IV. ve V. Dönem Yozgat Milletvekilliği yapmıştır.¹⁷²

İlk ve ortaöğretimini Yozgat ilinde tamamladıktan sonra tahsiline Mülkiye İdadisinde devam ederek 25 Ağustos 1898'de mezun olmuştur. Devlet hizmetine ilk olarak Eylül 1900'de Maarif Müdürlüğünde memur olarak başlamıştır. Memurluk süresi boyunca Sanayi Mektebi Kâtip ve Veznedarı, Mucur, Zir, Hacıbektaş, Salmanlı Nahiye Müdürlüğü görevlerinde bulunmuş, Kaymakamlık sınavında göstermiş olduğu başarıdan dolayı Kaymakamlığa kadar yükselmiş ve 1910-1919 yılları arasında Halce, Koyulhisar ve Darende kazalarında Kaymakamlık yapmıştır. 30 Mart 1919'da İstanbul Hükümetince görevinden alınmıştır.¹⁷³

TBMM'nin 23 Nisan 1336 (1920)'da açılmasıyla beraber I. Dönem Yozgat Milletvekili olarak seçilmiştir. 1. Dönem itibariyle 1950'ye kadar her dönem Yozgat Milletvekili olarak seçilmiştir. İstiklâl Savaşında Yunan Ordusunun Ankara(Polatlı) yakınlarına kadar geldiği dönem de Meclis Başkanlığına 22.08.1921 tarihinde verdiği önerge ile ordu içinde er olarak savaşa katılma arzusu Heyet'i Umûmîye'de kabul edilmiş ve 1. Fırka 11. Alayda süvari eri olarak Batı Cephesinden Çekirdeksiz Köy ve Doğatepesi Muharebelerine katılmıştır. İlk dönemde meclis içerisinde Memurin Muhakemat Encümeninde, Lâyiha Encümeninde, Mazbata Muharrirliği ve Divan Kâtipliği görevlerinde bulunmuştur. Milli Mücadele döneminde Anadolu ahalisine

¹⁷¹ Güneş, C.2. 1935-1939, s.759.

¹⁷² TBMM Arşivi Süleyman Sırrı İçöz'in Şahsi Dosyası 437 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

¹⁷³ Fahri Çoker, **Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM 1. Dönem (1919-1923)**, C. 3, TBMM Vakfı Yayınları No: 6, Ankara, s. 977

millî mücadelenin amaç ve hedeflerini anlatmak görevini de üstlenmiştir. III. ve IV. Dönem içerisinde İçişleri Komisyonunun Sözcülüğünü yapmıştır.¹⁷⁴

Süleyman Sırrı İçöz Bey ve diğer Yozgat Milletvekili Salih Bozok, Avni Doğan ve Ahmet Hamdi Bey ile birlikte 23 Haziran 1927'de hazırladıkları bir muhtıra ile şehrin adının Bozok'tan Yozgat olarak değiştirilmesini istediler. 25 Haziran 1927'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde "Bozok" ilinin adı Yozgat olarak değiştirilmiştir. Kanun, 11 Temmuz 1927 tarihli Resmi Gazete'de 630 sayı ile yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁷⁵

İçöz soyadı kendisine 1 Aralık 1934'te Mustafa Kemal Atatürk tarafından verilmiş olup, Mecliste ve cephede göstermiş olduğu hizmetlerinden dolayı 21 Kasım 1923 tarihli Meclis Kararıyla Kırmızı-Yeşil Şeritli İstiklâl madalyası ile taltif edilmiş ve madalyası 23 Mart 1925'te TBMM Genel Kurulunda ilk kez yapılan törende göğsüne takılmıştır. 4 Mayıs 1950'ye kadar milletvekilliği görevini sürdürmüş, milletvekilliği sona erince 1932'de kurduğu Türkiye Tiftik Cemiyeti'nin Başkanlığını üstlenmiştir. 18 Ocak 1963'te Ankara'da hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁶

2.6.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Yasama Faaliyetleri

8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimlerde Süleyman Sırrı İçöz Bey'in seçim mazbatasındaki gibidir:

İkinci Seçmen Sayısı: 589

Oya iştirak edenlerin adedi: 543

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 543

Yozgat(Merkez): 168

Boğazlıyan Kazası: 146

Sorgun Kazası: 134

Akdağmadeni Kazası: 95

Seçim Tutanağı Tarihi: 9 Şubat 1935¹⁷⁷

¹⁷⁴ Çufalı, C.3. 1946-1950, s. 1097-1098; Çoker, C.3. 1919-1923, s. 978.

¹⁷⁵ Yılmaz, a.g.t, s.24/25.

¹⁷⁶ Çoker, C.3. 1919-1923, s. 978.

¹⁷⁷ TBMM Arşivi Mustafa Süleyman Sırrı İçöz Bey'in 390 No'lu Seçim Mazbatası

Süleyman Sırrı İçöz Bey, 9 Şubat 1935 tarihinde seçim tutanağını alarak, 1 Mart 1935 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 7 Mart 1935 tarihinde ise tutanağı onaylandıktan sonra mecliste dönem boyunca Bütçe Encümeni üyeliği görevinin yanında Orman Kanunu ve Kayseri-Eskişehir tayyare fabrikalarına mütedavil sermaye verilmesi için oluşturulan geçici encümenlerde de görev almıştır.¹⁷⁸ V. Dönemde altmış dört kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. Bir kez kanun teklifi beş kez tkrir sunmuştur.

2.6.1.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Süleyman Sırrı İçöz Bey, 8 Nisan 1935 tarihinde, TBMM 12. Birleşimi Genel Kurulunda Bozdoğan mal müdürü Kemal hakkında Arzuhal Encümeninin 841 numaralı kararı hususunda söz alarak ilgili kanun mucibince tekrar mal memurluğunda bulunamayacağını belirtmiştir. Sözleri üzerine bu meselenin araştırılması için bütçe encümenine havalesi tkririni vermiş ise de kabul edilmemiştir.¹⁷⁹

13 Nisan 1935 tarihinde, TBMM 14. Birleşimi Genel Kurulunda Posta, Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü 1935 yılı bütçesi görüşmelerinde Nafia Vekili Ali Çetinkaya hakkında kefalet akçesi adı altında memur maaşlarından alınan ek vergiye itirazını dile getirmiş hatta bu kesintiden Yozgat'ta şehit oğlundan dolayı maaş alan bir babanın da maaşından kesinti yapıldığını söylemiştir. Nafia Vekili Ali Çetinkaya bu sözlere karşılık olarak bu maksatla genel heyete kanun tkrim etmekle buldukları cevabını vermiştir.¹⁸⁰

2 Mayıs 1935 tarihinde, TBMM 22. Birleşimi Genel Kurulunda Zabitan ve askerî memurların maşatı hakkındaki Kanunun bazı maddeleri ile 2617 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun görüşmelerinde;

Müdafaa encümenine bir soru sorarak 2'nci fıkrada Tümgeneral ve Tümamiral tabirinin fırka komutanlığı yapan general olduğunu, neden fırka komutanlığı tabirinin fırka içerisinde yer aldığını sormuştur. Müdafaa encümeni Kazım Sevük Tekin general rütbesine sahip kişilerin bir kısmının livaya bir kısmının fırkada görev yaptıklarını, bunun tabirden ibaret olduğunu maaşları ve unvanlarının birbirinden farklı olduğu yönünde cevabını vermiştir.¹⁸¹

¹⁷⁸ Güneş, C.2. 1935-1939, s.760.

¹⁷⁹ TBMM TD, D. 5, C. 2, B. 12, s.43-46.

¹⁸⁰ TBMM TD, D. 5, C. 2, B. 14, s.72.

¹⁸¹ TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 22, s.7-8.

4 Mayıs 1935 tarihinde, TBMM 23. Birleşimi Genel Kurulunda Kazanç vergisi Kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası görüşmelerinde; Refik İncenin (Manisa) milletvekili Adliye encümenine geçmesi gerektiğini dile getirince Sırrı Bey, sadece ceza maddesi ile ilgili ise, sadece ceza maddesi nedeniyle olduğunu, sadece bu madde ile meşgul olmak şartıyla verilmesi gerektiğini, aksi halde bütçe yapıldığını ve gelirin belirleneceğini, bunun karşılığında Başkan Encümenlerin görevlerinin yönetmelikle belirlendiğini, ne arayacağına onların karar vereceğini, uygulanamaz cevabını vermiştir. Layiha Adliye Encümenine sevk edilmiştir.¹⁸²

20 Mayıs 1935 tarihinde, TBMM 26. Birleşimi Genel Kurulunda Maarif Vekâleti merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki kanuna ek kanun lâyihası görüşmelerinde; Hükümetten gelen yazının başyazısında “*Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatı ve görevleri hakkında kanuna eklenecek kanun taslağı*” belirtilmiştir. Altında Başbakan'ın imzasını olduğu, “*Başvekâlet'te Kültür Bakanlığı*” yazılabileceğini her iki durumda da, düşünecek bir şeyin olmayacağını Yürütme Kurulunun teşkilatlanmasına ilişkin bir kanunun var olduğunu öncelikle Başbakanlık o kanundaki hükümleri yeni bir kanunla değiştirmeli söyleminde bulunmuştur. Maarif Vekili Abidin Özmen (Aydın) milletvekili bu durumun bugünkü dönemin gereği olduğunu itirazın birkaç kelime olduğu cevabını vermiştir. Kelimeler üzerindeki tartışmalar (fıkra, bölge, teşkilat) sebebiyle rapor encümene sevk edilmiştir.¹⁸³

25 Mayıs 1935 tarihinde, TBMM 29. Birleşimi Genel Kurulunda 1935 yılı Muvazenei Umumiye kanun lâyihası İktisad Vekâleti bütçesi görüşmelerinde; İstanbul'da büyük bir kibrit fabrikasının bulunduğunu, fabrika ham maddesi kavakların Romanya'dan geldiğini, bu kavaklar yerine ormanlarımızda bulunan köknarların neden kullanılmadığını, İktisad Vekili Celal Bayar'ın beş senelik sanayi programının 14 ay sonunda üçte birlik kısmının tamamlanacağı fakat 25 ay geçmesine rağmen tamamlanmadığını söylemiştir. Konuşmasının sonunda Bütçe hususunda bölümlere geçilmiştir.¹⁸⁴

30 Mayıs 1935 tarihinde, TBMM 32. Birleşimi Genel Kurulunda Ankara'da yaptırılacak Mülkiye mektebi binası için 1935 ve 1926 seneleri bütçelerinden

¹⁸² TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 23, s.54-55.

¹⁸³ TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 26, s.153.

¹⁸⁴ TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 29, s.250.

ödenmek üzere sari taahhüd yapılması hakkındaki rapor görüşmesinin 1. maddesinde Mektebin cebeciye yapılmasını eleştirerek Yüksek Ziraat Enstitüsünün yakınına yapılmasını söylemiştir. Fakat madde aynen kabul edilmiştir.¹⁸⁵

30 Mayıs 1935 tarihinde, TBMM 32. Birleşimi Genel Kurulunda İzmir liman işleri Umum Müdürlüğü 1935 yılı bütçesi hususunda söz alarak; İdarenin yeni oluşturulan idarelerden olduğu 350.000 liralık gelirine karşılık genel müdüre 600, müdür yardımcısına da 350 lira maaş yerine genel müdüre 400, müdür yardımcısına da 200 lira maaş verilmesini teklif etmiştir. Kamil Dursun (İzmir) milletvekilinin devletin o bölgede başka işlerle de alakalı olduğu (Rıhtım ve nakliyat) ayrıca büyük bir tersanenin var olduğunu söylemesi bu maaşın uygun olduğu görüşüne binaen Sırrı Bey, tavrından vazgeçmiştir.¹⁸⁶

12 Haziran 1935 tarihinde, TBMM 37. Birleşimi Genel Kurulunda Şeker istihlâk ve gümrük, resimleri hakkındaki kanunu hususunda söz alarak; Adı geçen kanun hakkında şeker fiyatının indirildiği nakliyata yapılan zammın sonrasında esnaf bunun karşılığında zam yaparsa önlem alınabilecek midir? Sorusunun karşılığında İktisad Vekili Celal Bayar fiyatların düşmesinde hükümetin vergiyi düşürmesi, fabrikalar ve pancar ekicilerinden fedakârlık yapılması istenerek 20 kuruşa indirilmiştir. Bu uygun bir fiyattır cevabını almıştır. Madde aynen kabul edilmiştir.¹⁸⁷

1 Ekim 1935 tarihinde, TBMM 37. Birleşimi Genel Kurulunda Mart: Mayıs 1935 aylarına ait Divanı muhasebat raporu hakkında söz alarak; bütçe encümenine sevk edilmesi gerektiğini söylemiştir. Ziya Gevher Etili (Çanakkale) milletvekilinin maliye ve bütçe encümenlerine sevkine dair tavrı kabul edilmiştir.¹⁸⁸

4 Ekim 1935 tarihinde, TBMM 40. Birleşimi Genel Kurulunda Çiftçiler kooperatifleri Kanunu hakkındaki 1.Madde görüşmelerinde adı geçen kanunun çiftçiler arasında oluşturulması gereken kooperatifleri zorunlu kılıyor örnek olarak tiftik keçisi yetiştirenlerinde bu şekilde kooperatif oluşturması gerekmiyor mu? İktisad Vekili Celal Bayar tabi ki çıkar demesi üzerine o zaman bu kanuna hayvancılık tabirinin de eklenmesini istemiştir. Görüşmeler neticesinde madde aynen kabul edilmiştir.¹⁸⁹ 7

¹⁸⁵ TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 32, s.348.

¹⁸⁶ TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 32, s.342-343.

¹⁸⁷ TBMM TD, D. 5, C.4, B. 37, s.146.

¹⁸⁸ TBMM TD, D. 5, C.5, B. 39, s.4-5.

¹⁸⁹ TBMM TD, D. 5, C.5, B. 40, s.14-16.

Ekim 1935 tarihinde, aynı kanun hakkındaki görüşmeler devam etmiş, 29. Madde ile alakalı satış kooperatifleri kanununa yönelik bir madde olduğunun bu maddenin de bu tarzda kabul edilmesinin doğru mu olduğunu sormuştur? Maddenin görüşülmesinin doğru olmadığını oylama yapılamayacağını söylemiştir. Bu madde satış kooperatifleri kanunu görüşmeleri yapılana kadar ertelenmiştir.¹⁹⁰

9 Ekim 1935 tarihinde, TBMM 42. Birleşimi Genel Kurulunda Ziraî satış kooperatifleri birlikleri hakkında kanun hususundaki 1. Madde görüşmelerinde Kamil Dursun (İzmir) milletvekilinin açıklamaları neticesine ikinci maddenin maksadı belli olmuştur ve ikinci madde doğrudur demiştir. 1. madde kabul edilip 2. maddeye geçilmiştir.¹⁹¹

11 Ekim 1935 tarihinde, TBMM 43. Birleşimi Genel Kurulunda Damga resmi hakkındaki Kanunun 22. maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanunun 1. maddesi görüşmelerinde ileride yanlışlığa sebebiyet olmaması için “*zabıtai sıhhiyei hayvaniye kanununun*” maddesine ilişik olarak verilen belgenin puldan yükümlülüğünü kaldırılmasını öneriyor. Hayvan ıslahatı ile bir takım kuruluşların da uğraştığını zabda geçmesi için söz aldığını vurgulamıştır. Madde aynen kabul edilmiştir.¹⁹²

11 Kasım 1935 tarihinde, TBMM 4. Birleşimi Genel Kurulunda Askerlik mükellefiyeti Kanununun bazı maddelerinin tadili hakkındaki kanununun 2’nci madde görüşmelerinde; “*İskan kanununda mevcut olan bir hüküm harfiyen buraya nakledilemez. Bay Edip Kemalın söylediği gayet yerindedir. Buna arapçada “hasili tahsil”denilir. Binaenaleyh bu hüküm iskan kanununda kalmalıdır.*” sözlerine rağmen madde aynen kabul edilmiştir.¹⁹³

20 Kasım 1935 tarihinde, TBMM 8. Birleşimi Genel Kurulunda Askerî fabrikalarda çalışan mütehassıs subaylara verilecek yevmiye hakkındaki kanunun 1’nci madde görüşmelerinde şunları söylemiştir; “*1058 numaralı kanun ki, Askeri fabrikalarda çalışan mütehassıslara ihtisas yevmiyesi verileceğine aiddir, bu kanuna, deniz, hava ve karayı da ithal ederek bu fabrikalarda çalışanlara yevmiye verilir diyor. Halbuki, 1058 numaralı kanun mucibince imalatı harbiye fabrikalarında çalışan*

¹⁹⁰ TBMM TD, D. 5, C.5, B. 41, s.37.

¹⁹¹ TBMM TD, D. 5, C.5, B. 42, s.52-53.

¹⁹² TBMM TD, D. 5, C.5, B. 43, s.71-72.

¹⁹³ TBMM TD, D. 5, C.6, B. 4, s.40.

mütehassısların yevmiyelerinin bir müddetten beri verilmediği söyleniyor. Sebebi nedir?” Sorusuna rağmen sorusu cevapsız kalmıştır. Madde aynen kabul edilmiştir.¹⁹⁴

23 Aralık 1935 tarihinde, TBMM 20. Birleşimi Genel Kurulunda Arazi ve bina vergilerinin vilâyet hususî idarelerine terki hakkındaki kanun görüşmeleri sırasında 1.Madde hususunda Hükümetin sunmuş olduğu teklifin görüşülmesini talep ederek, *“Muhtelit encümenin maddesinde kanunun yalnız numarasındaki bahsediliyor. Halbuki kavanin mecmuasında görmüşlerdir, bazı numaralar atlanmıştır. Yalnız numara, kanunu öğrenmek için bir esas teşkil etmez. Aynı zamanda tarihlerin de zikri icap eder. Sözlerine rağmen muhtelit encümen görüşmelerini kabul etmiştir.”¹⁹⁵*

10.Madde hususunda ise *“Kanun bu parayı maarif hissesi addediyor. Fakat Muhterem vekilin zabıttaki ifadesine nazaran idarei hususiyeler acaba kanun fevkinde telakki edilerek bunu tahsisi varidat addetmez mi? Kanun tahsisi varidat addetmiştir. Değilse maddenin o şekilde tanzimi lazım gelir.”* ifadelerini sunmuştur. İtirazlarına rağmen madde aynen kabul edilmiştir.¹⁹⁶

10 Ocak 1936 tarihinde, TBMM 25. Birleşimi Genel Kurulunda Nebatları hastalık ve zararlı böceklerden koruma Kanunu görüşmeleri hususunda söz alarak; Maliye Encümeninin belirtmiş olduğu noktalara katılarak emeklilik kanununun 1, 49 ve 25’nci maddelerinden örnek ile kimlerin emeklilik hakkı kazanacağı belirtilmekle beraber emekli olan kişinin yetim ve dullarına maaş bırakılmasının doğal olduğunu itirazını *“Yalnız madem ki, bunlara birinci derecede tekaüdlük maaşı veriyoruz. Binaenaleyh, eytam ve eramiline de verilir diye bir tefsir yapılıyor; bendeniz diyorum ki, bu tefsiri tesis yapalım”* bu şekilde daha genel ve esaslı olacağını belirtmiştir. Bütçe encümeni mazbatası görüşme neticesinde kabul edilmiştir.¹⁹⁷

13 Ocak 1936 tarihinde, TBMM 26. Birleşimi Genel Kurulunda Hayvanlar vergisi Kanunu görüşmelerinde söz alarak; 18. Maddeye yönelik Merinos’un yalnızca Karacabey muhitinde yetiştiği söylendiği daha sonra kanunla merinos yetiştirme çevresinin sınırlandırıldığını söylemiştir. Soru olarak Karacabey de ki var olan Merinos sayısının adedini, Almanların Karacabey’e damızlık getirip bunları hükümete vereceğinin söylendiği encümeninin bu durum karşısında bilgisinin olup olmadığını

¹⁹⁴ TBMM TD, D. 5, C.6, B. 8, s.98.

¹⁹⁵ TBMM TD, D. 5, C.7, B.20, s.143.

¹⁹⁶ TBMM TD, D. 5, C.7, B.20, s.145.

¹⁹⁷ TBMM TD, D. 5, C.8, B.25, s.21.

sormuştur. Ziraat Encümeni Yaşar Özey (Manisa) milletvekili cevap olarak yapılan araştırmalarda olumlu neticeler vermiş olup, sanayi de kullanılacak yünü içerde yetiştirileceğini Sırrı Bey ise kurulacak fabrikaları merinos yününün doyuramayacağı tiftiğe dönüleceğini söylemiştir. Yaşar Özey Bey ise tiftiğin dokuma sanayisinde o kadar önemli olmadığını belirtmiştir. İlgili madde kabul görmüştür.¹⁹⁸

17 Ocak 1936 tarihinde, TBMM 28. Birleşimi Genel Kurulunda Zabitanın terfi Kanununun tadili hakkındaki kanun görüşmeleri hususunda 1. Madde ile ilgili olarak General Ali Hikmet'in sunmuş olduğu takrire binaen başkana yönelik verilen takririn okunması lazım geldiğini görüşmelere geçilemeyeceğini belirtmiştir. Takririn okunmasıyla takririn oya sunulamayacağı ve bu kanunun ise görüşme neticesinde çıkacağını söylemiştir. İlgili madde kabul görmüştür.¹⁹⁹

27 Ocak 1936 tarihinde, TBMM 32. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet demiryolları memurlarının tekaüd sandığı hakkındaki kanuna ek kanun görüşmeleri hususunda 42. Madde ile ilgili olarak; Demiryolları memurlarının bu kanunla 35 yıl hizmet edecekleri veya 60-65 yaşını dolduranların emeklilik hakkı kazanacağı belirtilmekle beraber, 18'nci madde de ateşçi veya makine de çalışan kişiler 23 yıl 4 ay çalışmayla 35 yıl çalışmış sayılacak bu kişiler 23 sene 4 ay çalıştıktan sonra emekli edilecek mi yoksa 35 sene çalışıp 47 yıl hizmet etmiş gibi emekli maaşı mı alacak şeklindeki sorusu karşılığında açıklayıcı cevap verilmemiştir. Madde kabul görmüştür.²⁰⁰

3 Şubat 1936 tarihinde, TBMM 35. Birleşimi Genel Kurulunda Mebuslardan, sonradan memuriyete tayin edilenlerin tekaüd maaşları hakkında Divanı muhasebat raporu görüşmesinde söz alarak; milletvekilinin emekli olabilmesi için memur olması şarttır. Memurluk yapmamış milletvekili emekli olamaz. Yürürlükte olan 73'üncü madde 10 bin kuruş emekli maaşı olduğunu bunun 1'nci ve 2'nci meclis üyeleri için geçerli olacağı milletvekili olmadan memuriyet maaşı fazla ise bu maaş üzerinden hesaplanabileceğini belirtmiştir. Bu sebeple meselenin bütçe ve maliye encümenlerine ait olduğunu vurgulamıştır. Rapor Bütçe Encümenine sevk edilmiştir.²⁰¹

¹⁹⁸ TBMM TD, D. 5, C.8, B.26, s.37.

¹⁹⁹ TBMM TD, D. 5, C.8, B.28, s.62.

²⁰⁰ TBMM TD, D. 5, C.8, B.32, s.161.

²⁰¹ TBMM TD, D. 5, C.8, B.35, s.202 ve 211.

5 Mart 1936 tarihinde, TBMM 36. Birleşimi Genel Kurulunda Memurin Kanununun 13. maddesinin tadiline dair kanun görüşmelerinde söz alarak şunları dile getirmiştir; Azil edilen memur altı ay süresi sonunda başvurması durumunda açığa alınma maaşı aldığını her altı ay sonunda başvurması durumunda görev istemekle beraber görev verilmezse maaşının devam ettiğini maddenin eksik olduğunu göreve kabul edilip başlayanlar ile başlamayanlar arasında fark olması gerektiğini bu hususların değerlendirilmesi sonucunda görüşme yapılmasının doğru olacağını belirtmiştir. Meclis görüşmesinde ki verilen takrirlere rağmen madde kabul görmüştür.²⁰²

11 Mayıs 1936 tarihinde, TBMM 61. Birleşimi Genel Kurulunda Türk bayrağı kanunu görüşmelerinde söz alarak; millî fabrikalarımızın arzu ettikleri gibi tiftikten dokunan güzel kumaş yaptıklarını, bayrağın uzunluğu ve eninin belirlendiği resmi günlerde evlere asılacak özel bayraklarda bu ölçü korunarak küçük yapılabilecek midir? Sorusuna karşılık olarak Millî Müdafaa Encümeni General Kâzım Sevüktekin (Diyarbakır) milletvekili evet cevabının var olduğu ne kadar küçük yapılsa da boyu da o derece de olacağı cevabını vermiştir.²⁰³

13 Kasım 1936 tarihinde, TBMM 3. Birleşimi Genel Kurulunda Himayei Etfal ebelerinden alınan kazanç vergisi hakkındaki Arzuhal Encümeni mazbatası hususunda Ebelik meslek midir, yoksa sanat midir şeklinde sualde bulunup araştırılması için Bütçe, Maliye ve Sıhhiye encümenlerine sevk edilmesini teklif etmiştir. Takriri kabul görmüştür.²⁰⁴ Aynı tarihli İskân edilen muhacirlere verilen samanlık hakkındaki Arzuhal Encümeni mazbatası hususunda İskân kanunu gereği muhacirlere önceden verilen ahır, samanlık vs. yerler verilmiştir. Bu sınırın dışında kalan yerlerde alınan ahır, samanlık vs. yerlerin borçlar kanunu gereği borçlandırılmalarını doğru bularak Arzuhal Encümeninin kararını yerinde bulmuştur.²⁰⁵

2 Aralık tarihinde, TBMM 10. Birleşimi Genel Kurulunda Tuz hakkındaki kanun görüşmesinde söz alarak; Mehmet Somer (Kütahya) milletvekilinin vermiş olduğu takrire binaen Meclis görüşmesine arz edilen kanunun fırkaya verilemeyeceği meclise bu şekilde teklifte bulunamayacağı kanunun ruznameye girmeden evvel istemesi gerektiğini takririn oylanmamasını söylemiştir. Başkanın da aynı açıklamalar

²⁰² TBMM TD, D. 5, C.8, B.36, s.233,234,237.

²⁰³ TBMM TD, D. 5, C.11, B.61, s.39,40,42,44.

²⁰⁴ TBMM TD, D. 5, C.13, B.3, s.23.

²⁰⁵ TBMM TD, D. 5, C.13, B.3, s.25.

yapmasıyla kanun hakkında madde görüşmelerine geçiş yapılmıştır.²⁰⁶ Tuz Kanunu 4. maddesinde söz alarak; *“Dairei intihabiyemize yakın Sekili memlehası vardır. Burada tuz 3 kurusa satılıyor, ihraç edildiği yerde. Fakat şimdi arkadaşımızın ifadesinden anlıyoruz. Çamaltı memlehasında tuzun istihsal edildiği gibi başına alıcıyı sokmuyorlarmış, oraya beş kilometre mesafede veriliyormuş, bu suretle ayrıca bir nakliye ücreti diye tuza zam ediliyormuş. Bendenizce, memleha denince tuzun nakledildiği yerdir. Eğer halka müsaade edilirse halk çuval mı alır, gölün başına gider. Eski kanun pek hatırımda yoktur. Memlehadan, demekle tuzun satıldığı yer demektir. Zannedirim, kanun bunu kastetmiştir. Eğer gölden ihraç edildikten sonra satıldığı yere kadar yapılan masraf zammedilir, denirse, zammedilir, değilse bu zam doğru değildir. Orada uç kuruşa satmak lazımdır.”* sorusu karşılığında Bütçe Encümeni Üyesi Sırrı Day (Trabzon) milletvekili maddenin yeterli derecede açık olduğu cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.²⁰⁷

4 Aralık tarihinde, TBMM 11. Birleşimi Genel Kurulunda Subay ve askerî memurların yaşları hakkındaki kanun görüşmeleri hususunda maddelere geçmeden önce söz alarak; *“Hukukçuluğum yok amma işin bir gelişi var. Kanun resen şimdi tanzim edilmiyor. Mevcud bir kanun yerine kaim oluyor veya onu tadil ediyor. Binaenaleyh kanunun serlevhasını arkadaşımın dediği gibi yaparsak ortada kanun yokmuş, bugün yapıyormuşuz manası çıkar. Eski kanun tadil edildiğine nazaran ondan da bahsetmek lazımdır. Bütün kanunları karıştırsanız meselenin böyle olduğu meydana çıkar.”* açıklamalarına rağmen madde görüşmelerine geçiş yapılmıştır.²⁰⁸

21 Aralık tarihinde, TBMM 15. Birleşimi Genel Kurulunda Dahilî istihlâk vergisi Kanununa ek Kanunun birinci maddesinin (G) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun görüşmelerinde maddelere geçmeden önce usul hakkında Ziya Gevher Etili (Çanakkale) milletvekilinin takririne binaen encümenin görevli olduğu bir fıkrayı tamamen yenileyemeyeceği takririn reddedilmesi gerektiğini savunmuştur. Takrir reddedilince maddelere geçilmiştir.²⁰⁹

4 Ocak 1937 tarihinde, TBMM 19. Birleşimi Genel Kurulunda Büyük Millet Meclisi, Riyaseti Cumhur, Başvekâlet ve Hariciye Vekâleti binaları inşaatı için (4,5) milyon

²⁰⁶ TBMM TD, D. 5, C.14, B.10, s.4.

²⁰⁷ TBMM TD, D. 5, C.14, B.10, s.7.

²⁰⁸ TBMM TD, D. 5, C.14, B.11, s.19.

²⁰⁹ TBMM TD, D. 5, C.14, B.15, s.69.

liraya kadar taahhüd icrasına için verilmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde 1.madde ile alakalı olarak, Büyük Millet Meclisi ile Cumhurbaşkanlığı binaları Meclis bütçesine eklendiği fakat neden Başbakanlık ve Dışişleri Bakanlığı binaları meclis bütçesine eklendiğini sorarak Maliye Bakanlığının inşaat bölümüne eklenmesinin doğru olduğunu savunmuştur. Bütçe encümeni üyesi Sırrı Day (Trabzon) milletvekili “*bina bir kül halinde olacaktır*” cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.²¹⁰

1 Şubat 1937 tarihinde, TBMM 31. Birleşimi Genel Kurulunda Orman Kanunu görüşmelerinde 120. madde esasında söz alarak madde sonundaki fıkraya işaret ederek “*vesait müsadere olur*” cümlesini teklif ederek “*vesait müsadere edilmezse*” kaçakçılığın önüne geçilemeyeceğini belirtmiştir. “*Maddeden (Suçla medhali olmayan kimselere aid olmamak şartile) fıkrasının tayyini teklif ederim.*” şeklinde takrir vermiş olsa da dikkate alınmamıştır.²¹¹

5 Şubat 1937 tarihinde, TBMM 33. Birleşimi Genel Kurulunda Askerî memurlar hakkındaki 1455 sayılı Kanunun beşinci maddesi ile zeylinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki muvakkat madde eklenmesine dair kanun görüşmelerinde; 1455 numaralı askeri memurlar kanununun beşinci maddesinin yenilenmesine dair görüşme de birinci maddenin sonuna eklenmesi için şu şekilde bir önerisi vermiştir. “*Fıkra: Bu kanunun neşrine kadar, mezkûr 1455 numaralı kanunun beşinci maddesi mucibince sair Devlet hizmetlerinden askerî memurluğa alınmış olanlardan henüz terfi edilmeyenlerin terfi hakları mahfuzdur.*” önerisi kabul edilerek madde kabul edilmiştir.²¹²

12 Şubat 1937 tarihinde, TBMM 37. Birleşimi Genel Kurulunda Eylül, İkinci Teşrin 1936 aylarına ait raporda Divanı muhasebat Encümeni mazbatasını husussunda söz alarak; Raporun birinci fıkrasında Dışişleri Bakanlığında çalışan birinin 65 yaşına gelmesiyle mecburi emekliliğe sevk edildiğini emekli maaşının hesaplanmasında 20 yaşından önceki hizmetinin sayılmadığını bundan dolayı hizmet süresi 30 seneyi tamamlayamadığı için ikramiyeden mahrum kaldığını belirtmiş, o zamanda 20 yaşından evvelki hizmetler emekliliğe sayılmadığından bu kişi Şurayı Devlete başvurarak Şurayı Devlet de lehine karar verip, Divana göndermiş Divan-ı Muhasebat

²¹⁰ TBMM TD, D. 5, C.15, B.19, s.8-9.

²¹¹ TBMM TD, D. 5, C.16, B.31, s.12-13.

²¹² TBMM TD, D. 5, C.16, B.33, s.57-58.

Encümeni de tefsir talep ederek meclise getirmiş tefsir teklifinin doğru olmadığını o zaman yürürlükte olan kanunun uygulanmasının doğru olduğunu belirtmiştir.

Raporun ikinci fıkrasında ise Posta ve telgraf memurlarından birinin harp-i umumide asker olduğunu Sahra postasında görev verildiğini bu kişinin 1338'de emekli olduğundan bahsedip, daha sonra bu kişinin cephe zammı isteyerek Divanda görüşüldükten sonra bu talebinin reddedildiğini söylemiştir. Zaten on beş yıl geçtiğini şimdi Meclisin Divanı Muhasebat Encümeni bu kararına karşı O zaman (Şurayı Devlet yoktu, elbette itiraz ederdi, olmadığı için itiraz edemezdi. Yeniden incelenmesini talep ediyor düşüncesinin şu şekilde, o zaman Şurayı Devlet yoktu, onun yerine Büyük Meclisin Geçici Komitesi vardı. Bu komite 1337 yılının Temmuz ayında kurulmuştur. Dolayısıyla 1338'de emekli olan bu şahıs, o tarihte bu heyete başvurabilirdi. Yeniden görüşülmesinin doğru olmadığını söylemiştir. Sunulan raporun genel kısmı ertelenmiştir.²¹³

21 Nisan 1937 tarihinde, TBMM 50. Birleşimi Genel Kurulunda İtalya tabiiyetine girdiğinden dolayı Konya İstiklal Mahkemesi kararıyla sınır dışına çıkarılan Suad Remzi'nin Türk vatandaşlığının kabulünün kabul edilip edilemeyeceğine ilişkin olarak; bu kişinin af kanunundan faydalanması gerektiğini belirterek bunun somut bir örneğinin de olduğunu söylemiştir. Hüseyin Cahid, Ankara İstiklal Mahkemesi'nin kararıyla Çorum'da ikamete mahkûm edilmişse de daha sonra af çıkarıldığı için bu kişinin yararlandığını, bu kişinin de yararlanması gerektiğini söylemiştir. Bu mesele Dahiliye ve Adliye encümenlerinde, birleşik olarak, araştırılmak üzere gönderilmiştir.²¹⁴

28 Nisan 1937 tarihinde, TBMM 52. Birleşimi Genel Kurulunda Avcılık Kanunu görüşmelerinin devamında 10. madde hakkında köylülerin av izni için vilayet merkezlerine giderek işlerinden uzak kalmamaları maksadıyla bu yetkinin nahiye müdürlerine de verilmesini maddenin aynen kabulünü desteklemiştir.²¹⁵

12 Mayıs 1937 tarihinde, TBMM 58. Birleşimi Genel Kurulunda Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanunu hakkında 9. madde ile alakalı söz alarak; Bütçe Encümenini destekleyerek Teşkilat-ı Esasiye'nin emrettiği şekilde yönetmelik yapılmasını Ziraat

²¹³ TBMM TD, D. 5, C.16, B.37, s.170-171.

²¹⁴ TBMM TD, D. 5, C.17, B.50, s.81.

²¹⁵ TBMM TD, D. 5, C.17, B.52, s.141.

Bankasının anonim Őirketten bir devlet kuruluŐuna d6n6Őmesi halini aldığı bu durumu binaen y6netmeliğin Őart olduğunu savunmuştur.²¹⁶

28 Mayıs 1937 tarihinde, TBMM 67. Birleşimi Genel Kurulunda Ziraat Bakanlığı 1937 yılı b6t6esi hakkındaki g6r6Őmelerde; Mehmet Somer (K6tahya) milletvekilinin Ziraat b6t6esindeki 26.000 lira tahsisatı olan Tiftik Cemiyetine anlam veremediğini s6yleyip Ziraat Bakanı Muhlis Erkmen (K6tahya) milletvekilinin a6ıklamalarında sonra s6z isteyerek; Cemiyetin başında bulunmuş biri olduğunu 1929’da kurulduğunu yozlaŐmıŐ ve bozulmuŐ eski T6rk Tiftiklerinin eski vasıflarını kazandırmak tiftiğin memleket i6erisinde kullanılması ve dışarıya satılmasını temin i6in kurulduğunu s6ylemiŐtir.²¹⁷

29 Kasım 1937 tarihinde, TBMM 11. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet dairesinin vek6letlere ayrılması hakkındaki kanun g6r6Őmelerinde 1. madde ile alakalı s6z alarak; Bakanlar Kurulunun ka6 bakandan oluŐacaĐı BaŐbakanın teklifiyle Cumhurbaşkanı tarafından onaylandığını, Bakanlar Kurulunun kanununda bunların unvanının olduğunu 6rnek olarak 16-17 bakanlığa ihtiya6 olması halinde bu unvanı Başbakan’ın mı tayin edeceğini, nasıl olacağı y6n6ndeki sorusunun karşılığında Teşkilat-ı Esasiye Başkanı Őemsettin G6naltay yeni bir bakanlık kurulduğu zaman meclise geleceğini meclisin kabul6yle yeni kurum ortaya 6ıkacaktır cevabını vererek, ilgili madde kabul g6rm6Őtir.²¹⁸

23 Mart 1938 tarihinde, TBMM 39. Birleşimi Genel Kurulunda Hayvanlar vergisi Kanununun bazı h6k6mlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı h6k6mler eklenmesine dair kanun g6r6Őmelerinde; Halil MenteŐe beyin teklifine binaen her 6ift6inin bir 6ift 6k6z6, sağıllacak bir ineği ve bir veya iki boğası olduğunu ayrıca her 6ift6inin atı veya tohumunu taşıdığı eŐek vergiden muaf olduğunu belirtmiştir. 6k6z6n tahsis sayısından istisnası mecliste uzun uzadıya tartıŐıldıĐını belirterek, sonu6 olarak, mutlak sığır adı altında kesinti yapılması uygun g6rerek teklifin yerinde olduğunu s6ylemiŐtir. H6k6metin niyetinin zaten gelecekte bu vergiyi tamamen kaldıracadığı

²¹⁶ TBMM TD, D. 5, C.18, B.58, s.84-85.

²¹⁷ TBMM TD, D. 5, C.18, B.67, s.377.

²¹⁸ TBMM TD, D. 5, C.20, B.11, s.85.

bunun için kanunun olduğu gibi kabul edilmesini istemiştir. Maddelere geçilmesini teklif etmiş ve kanun hakkında maddelere geçilmiştir.²¹⁹

11 Mayıs 1938 tarihinde, TBMM 59. Birleşimi Genel Kurulunda İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1938 yılı bütçesi görüşmelerinde Sekili (Kırıkkale) bölgesinden söz edilmesine binaen söz alarak; İstasyondan bir kilometreden daha az mesafede yer aldığı Dekovil (Dekovil, 40–60 cm. arası raylarda hareket etme kabiliyetine sahip makine, hayvan veya insan gücüyle yürüyebilecek şekilde dizayn edilmiş vagonlardır.) yapmak gerekirse uygun olduğunu, sadece ray döşemenin yeterli olacağını belirterek 2-3 yıl önce, tuz almak için Sekili'den gelen yabancı bir istasyona giden bir vagona 70 lira ücret alınacağını öğrenince tuz almayı bıraktığını şimdi dekovil yapılırsa tuz oradan istasyona indirilecek ve daha sonra bu kolaylıklardan dolayı tuz tüketiminin de artacağını belirtmiştir. Bakan Bey bir çalışma yapıldığını ve orada bir depo tesisinde çalışacaklarını söylemiştir. Sorusuna karşılık olarak Gümrük Ve İnhisarlar Bakanı Ali Rana Tarhan (İstanbul) milletvekili Muhtelif çevrelerden de tuz satılabileceğini, ülkenin genelinde tuz yataklarını var olduğunu söyleyerek dışarıya tuz verilmesi durumunda ülke içerisinde tedarik gibi bir sorun olmadığı cevabını vermiştir. Maddelere geçiş yapılmıştır.²²⁰

24 Mayıs 1938 tarihinde, TBMM 65. Birleşimi Genel Kurulunda 1938 senesi Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâleti bütçesi görüşmelerinde söz alarak; Ankara'da bulunan Numune hastanesine başvuruların son derece de arttığını günlerce bekleyen insanlar olduğunu, bundan dolayı illerde özel idareler tarafından yapılmış olan hastanelerin Sağlık Bakanlığı kadrosuna alınmasını böylece Numune Hastanesine bu kadar yığılmanın olamayacağını belirtmiştir. Sorusunun karşılığı olarak Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekili Dr. Hulusi Alataş (Aydın) milletvekili illerin özel muhasebelerine ait hastanelerin genel bütçeye alınması durumunda bütçeye 4 milyon masrafı olacağını bugünkü bütçenin buna müsait bir yapıda olmayacağını söylemiştir. Bütçedeki görüşmeler neticesinde fasıllara geçiş yapılmıştır.²²¹

26 Mayıs 1938 tarihinde, TBMM 65. Birleşimi Genel Kurulunda Maarif vekâleti bütçesi hakkında söz isteyerek şunları dile getirmiştir; okullarda sınıf geçme sınavını

²¹⁹ TBMM TD, D. 5, C.23, B.39, s.91-93.

²²⁰ TBMM TD, D. 5, C.25, B.59, s.38-40.

²²¹ TBMM TD, D. 5, C.25, B.65, s.165-169.

başaran öğrencilerin bazılarının olgunluğu tamamlayamadığı için sınıfta bırakıldığını bu gençlerin bir senesine mal olduğunu belirtmiş ve matematik gibi önemli ders olsa doğru fakat edebiyat gibi istediği zaman öğrencinin kitabı alıp okuyup öğrenebileceği bir ders olduğundan bahsederek örnek vermiştir. Yozgat Lisesinde yüksek derece ile sınıf geçme sınavından başarılı olmasına rağmen edebiyat öğretmeni edebiyat dersinden “*olgunlukta ipka*” ettiğini tedbirin alınması ricasında bulunmuştur. Sorusunun karşılığında Kültür Bakanı Saffet Arıkan (Erzincan) milletvekili olgunluk imtihanı hakkındaki sözlerini araştıracağını söylemiştir.²²²

27 Mayıs 1938 tarihinde, TBMM 68. Birleşimi Genel Kurulunda 1938 senesi Ziraat Vekâleti bütçesi görüşmelerinde; Mehmet Somer (Kütahya) milletvekilinin 844. Fasıla itirazında Tiftik Cemiyetine aktarılan bütçenin yeterli olduğunu Hükümetin artık yardım yapmasının uygun olmadığını belirtmesi üzerine, Sırrı Bey, cemiyetin maksat ve gayesini açıklamış Mehmet Somer’in iki senedir bu işle alakalı olmasından kasıt olduğunu belirtmiş, 250 milyonluk ülke bütçesinden bu işlere ayrılan 350 bin liranın 12 bin lirası bu cemiyete ayrılmıştır. Bu parayı cemiyetten neden esirgediğini sormuştur. Mehmet Somer Bey memleketimiz için bu paralar üzerinde binbir araştırma yapıyoruz demiştir. Mehmet Somer Bey’in vermiş olduğu taktir gereği bu bölümdeki Tiftik Cemiyetine yardım kalksa da mevcut para aynı bölüm içindeki maddelerden birine eklenmiştir.²²³

30 Mayıs 1938 tarihinde, TBMM 69. Birleşimi Genel Kurulunda Vakıflar Umum Müdürlüğü 1938 yılı bütçesi görüşmelerinde; 1. maddenin 27. Bölümü imaretler masrafının 15.000 lira olarak kabul edilmesinde Ali Rıza Türel (Konya) milletvekilinin geçen sene 5000 lira olan bu bölümün neden bu sene 15.000 lira olduğunu sorması üzerine Bütçe Encümeni Üyesi Sırrı Bey, birisi Eyüp’te diğeri Topkapı’da olmak üzere iki yeni imaret yapıldığını söylemiştir. Birinci Madde kabul görmüştür.²²⁴

27 Haziran 1938 tarihinde, TBMM 81. Birleşimi Genel Kurulunda Avukatlık Kanunu hakkında söz alarak şunları söylemiştir; Avukatların vazifesini belirten 23’ncü maddeye atıf yaparak; “*hakikî veya hükmî şahıslara aid hukukî dava*” bu madde

²²² TBMM TD, D. 5, C.25, B.67, s.220-222.

²²³ TBMM TD, D. 5, C.25, B.68, s.270-273.

²²⁴ TBMM TD, D. 5, C.25, B.69, s.270-293.

sonunda “*bu kanunun hükümleri dairesinde baroya kayıtlı bulunan avukatlara aiddir*” cümlesini okuduktan sonra Kızılay Cemiyetini örnek göstererek “*Cemiyetin reisi mahkemelerde, devairde bizzat cemiyeti alâkalandıran işleri takib eder*” bu halde Kızılay Cemiyetinin açacağı bir dava da avukatlık kanununun buna engel mi teşkil ettiğini sormuştur. Sorusuna binaen Adliye Encümeni Üyesi Salâh Yargı (Kocaeli): Hayır cevabını vererek “*veçhile, müşavir, kayyum, veli, vasi ve şahsiyeti hükmiyenin mümessili sıfatile başkasını temsile salahiyyetli olduğu hukukî mesaili bu zevat takib ve ifa edebilirler.*” cevabını vermiştir.²²⁵

29 Haziran 1938 tarihinde, TBMM 83. Birleşimi Genel Kurulunda Af Kanunu hakkında söz alarak; tahliye olan kişiler arasında insanlarımızın can güvenliklerini tehdit eden kişiler olduğunu hatta Mustafa Kemal’e söyle meclisi abluka ederim diyen kişiler olduğunu bunları şahsen affetmeyeceğini söylemiştir. Lakin Ulu Reis’in isteği bu kişilerin affını talep eder bende kanunun kabulüne taraftarım demiştir.²²⁶

14 Kasım 1938 tarihinde, TBMM 4. Birleşimi Genel Kurulunda Atatürk'ün cenaze merasimi için yapılacak sarfiyat hakkındaki kanun görüşmelerinde söz alarak; kalenin üzerine Atatürk'ün mübarek makamının yapılmasını ve o levhanın altına büstünün yerleştirilmesini, ardından vilayetlerden toprak getirerek örtülmesi hakkında takrir vermiştir.²²⁷ Ancak beş dakikalık celse tatilinde görüştüğü arkadaşlarından daha kapsamlı bir şekilde isteklerini yerine getireceklerini belirtmiş olduklarından dolayı takririni geri almıştır.²²⁸

21 Aralık 1938 tarihinde, TBMM 14. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet şûrası Kanunu hakkında Geçici 2. madde söz alarak; memurların maaş çizelgelerine göre bir memur yükselmesi lazım geldiğinde bağlı olduğu bakanlığa başvurmasına rağmen yükseltilmediği takdirde Şurayı Devlete başvurduğunu Şura ise bunun bakanlığa aittir cevabını vermesi üzerine yine başvuru yapınca “*müruru zaman vardır diyorlar. Bu da müruru zamana girer mi?*” Sorusuna binaen Adliye Encümeni Üyesi Salâh Yargı (Kocaeli) milletvekili “*Evvelce ikame edilmiş ve dosyası tanzim olunmuş Devlet şûrasında müterakim evrak vardır. Bu evrakın terakümüne sebep, gerek davacının ve gerek dava olunanın yapması lâzım gelen bir takım işler vardır. Cevap lâyihası*

²²⁵ TBMM TD, D. 5, C.26, B.81, s.270-354.

²²⁶ TBMM TD, D. 5, C.26, B.83, s.475.

²²⁷ TBMM TD, D. 5, C.27, B.4, s.29.

²²⁸ TBMM TD, D. 5, C.27, B.4, s.41.

vereceklerdir, işin yürümesi için kendisine mevdu vazifeleri yapacaktır. Bu kanun kabul edildiği ve mevkii meriyete girdiği takdirde bu dava mutlaka intaç edilecektir. Alakalılar tarafından kendi arzular ile bırakılmış bir işi yine uhdesine alacak, bununla Devlet şûrası meşgul olacaktır. Alâkalılar belki bu davayı açtıktan sonra devamında faide görmemişlerdir, işleri belki başka suretle halledilmiştir. Yeni bir meşgalenin Devlet şûrasına tahmil edilmemesi için, burada dava takip etmek isteyenler varsa, eski kanun hükümlerine göre haklarında muamele yapılır, dedik. Bu lüzumu gösteren Devlet şûrasıdır, reis de buradadır, isterlerse daha fazla izahat verebilirler.” cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.²²⁹

2.6.1.1.2. Süleyman Sırrı İçöz Bey’in Kanun Teklifleri

Süleyman Sırrı İçöz Bey’in TBMM yayınlanmış tutanak dergileri sonucunda V. Dönem Yozgat milletvekili olarak bir kere kanun teklifi verildiği bilgisine ulaşılmıştır. 6 Mayıs 1935 tarihinde, “Ağullar kanununun birinci maddesini değiştiren 1948 sayılı kanuna ek kanun teklifi (2/14)” vermiştir. Bütçe encümeninde görüşülmesi için sevk edilmiştir.²³⁰

7 Haziran 1935 tarihinde kanun teklifi görüşmeye alınıp şunları dile getirmiştir; Ağullar kanununun üç sene süreyle çıkartıldığı bilgisini vererek, üç senenin bittiğini, ikinci bir uzatmaya gerek olduğunu söylemiş, Hükümetin tekrardan üç sene uzatılmasını teklif etmesini az bularak kuraklık yüzünden bu müddetin üç sene değil beş sene uzatılmasını teklif etmiştir. Teklifi neticesinde “1423 sayılı ağullar kanununun birinci maddesini değiştiren 1948 sayılı kanunun birinci maddesinde yazılı mecburî müddet beş sene” daha uzatılmıştır.²³¹

2.6.1.1.3. Süleyman Sırrı İçöz Bey’in Vermiş Olduğu Takrirler

7 Mart 1935 tarihinde, Nahiye müdürlerinden Baki hakkında Arzuhal encümenince kabul edilen kararın Genel Kurul'da görüşülmesine dair takriri (4/2) Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.²³² 2 Mayıs 1935 tarihinde, takriri meclis görüşmesine alınmış olup, vermiş olduğu takrire ithafen adı geçen Nahiye müdürünün Vilayet tarafından bir meseleden dolayı görevinden azledildiği beyanını vererek, devam

²²⁹ TBMM TD, D. 5, C.28, B.14, s.100.

²³⁰ TBMM TD, D. 5, C.3, B.24, s.83.

²³¹ TBMM TD, D. 5, C.4, B.35, s.68.

²³² TBMM TD, D. 5, C.1, B.2, s.12.

etmiştir. Mahkemeden kendisine isnat edilen suçtan beraat ettiği için göreve iade talebinde bulunmuş Vilayet cevabında nahiye müdürlerinin tayini hususunda kanun çıkmıştır. Bu kanunda eğer hakkın bulunsaydı hakkın korunmuş olurdu cevabını aldıktan sonra akabinde meclise başvurusunu yapmıştır. Arzuhal encümeni ise nahiye müdürlerinin orta tahsilli olma şartı olduğunu bildiriyor. Vilayet kendisini almış olduğu eğitime binaen orta tahsilli saymadığından merkezde görevlendirildiği meselenin halledildiğini başka karara gerek olmadığını belirtmiştir.²³³

3 Şubat 1937 tarihinde, Arzuhal Encümenine ait olan 4 Ocak 1937 tarihli ve 567 sayılı kararının (4/39), Genel Kurul'da görüşülmesi hakkında taksir verip, Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.²³⁴ 11 Şubat 1937 tarihinde, taksiri meclis görüşmesine alınmış olup, vermiş olduğu taksire binaen şunları söylemiştir; adı geçen mebusun 1. Mecliste yer almasına binaen o zaman yürürlükte olan 1930 tarihinde çıkan 1613 numaralı kanunda 6000 lira maaş alan emekliliğinde 125 lira maaş alır (bu kanun 1 ve 2. Mecliste görev yapan milletvekilleri için de geçerlidir.) 1932 tarihinde emekli olduğu için 125 lira üzerinden emekli maaşı alması gerektiğini söylemiş, bu kişiye şunda yürürlükte olan 73 numaralı kanun gereği 100 lira emekli maaşı bağlanmıştır. Bu mazbatanın Divan-ı muhasebata gönderilmesini istese de kabul edilmemiş encümenin teklif ettiği şekilde bu kişi 1613 numaralı kanun gereği 6000 lira maaş almadan evvel milletvekilliğinden ayrıldığı cevabı gereği Sırrı Bey'in teklifi kabul olmamıştır.²³⁵

7 Mayıs 1937 tarihinde, Arzuhal Encümenine ait olan 19 Mayıs 1937 tarihli haftalık karar cetvelindeki 926 sayılı kararının (4/48), Genel Kurul'da görüşülmesi hakkında taksir verip, Arzuhal Encümenine sevk edilmiştir.²³⁶ 7 Haziran 1937 tarihinde, taksiri meclis görüşmesine alınmış olup, vermiş olduğu taksire binaen şunları söylemiştir; Yozgat'ta bir fiil 28 sene görev Hülusi Aktürk'ün adındaki şahsın eski firar Adana milletvekili Abdülkadir Kemal'in yanlış beyanları neticesinde tutuklanıp nihayetinde mahkeme kararı neticesinde beraat ettiğini, Şurayı Devlete başvurusu sonrası göreve iade edilip, görevi esnasında Hakimler kanununun çıkmasına binaen azledildiğini belirtmiş Avukatlık Kanununun maddesi gereği azledilenlerin avukatlık mesleğini

²³³ TBMM TD, D. 5, C.3, B.22, s.6-7.

²³⁴ TBMM TD, D. 5, C.16, B.32, s.38.

²³⁵ TBMM TD, D. 5, C.16, B.36, s.160-162.

²³⁶ TBMM TD, D. 5, C.18, B.66, s.290.

yapmayacak durumda kalınca Arzuhal Encümenine başvurmasına rağmen encümen mahkeme kararının olması sebebiyle af talebini dikkate almadığını söyleyip, bu şahsa özel avukatlık yapması iznini dile getirmiştir. Oylama neticesinde takrir dikkate alınmamıştır.²³⁷

29 Haziran 1938 tarihinde, Atatürk'e Büyük Millet Meclisinin saygı ve bağlılığının arzına dair takrir vermiş olup kabul edilmiştir.²³⁸

2.7. Ekrem Pekel Bey'in Hayat Hikâyesi

Ekrem Pekel Bey, 1885 (1301) de Tekirdağ ilinde doğmuştur. Babasının ismi Mehmet Bey, annesinin ismi Tasvir Hanım'dır. İlk evliliğini Fatma Muzaffer hanımla gerçekleştirmiş, daha sonra 1948 yılında Suphiye hanımla evlenmiştir. Nebahat ve Melahat isminde iki tane çocuğu vardır. Eczacılık alanında ihtisasını yapıp, eczacılık mesleği ile uğraşmıştır. Fransızca diline de hakimdir. 14 Eylül 1902-21 Mayıs 1906 tarihleri arasında askerlik vazifesini teğmen olarak ifa etmiştir. Üsteğmenliğe yükseldikten sonra terhis olarak 14 Nisan 1910 tarihinde Kumanova Belediye Eczacılığı'na atanarak görevine başlamıştır. Balkan Savaşı'nın başlaması ile tekrar askere çağrılmış, 15 Kasım 1913 tarihinde terhis olmuştur. 1 Mart 1927-24 Şubat 1935 yılları arasında Tekirdağ Belediye Reisliği vazifesini yürütüştür.²³⁹

Siyasi kariyerine ilk defa V. dönem Yozgat ilinden Milletvekili seçilerek başlamıştır. V. dönem süresince Gümrük ve İnhisarlar Encümeni azalığında bulunmuştur. VI. dönemde tekrardan Yozgat ilinden, 1947 ara seçimlerinde de CHP adayı olarak Tekirdağ'dan milletvekili seçilmiş olup, 5 Kasım 1947 tarihinde TBMM Maliye Komisyonu üyeliğine seçilmiştir. 10 Ağustos 1957 tarihinde vefat etmiştir.²⁴⁰

2.7.1. Ekrem Pekel Bey'in Yasama Faaliyetleri

8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimlerde Ekrem Pekel Bey'in seçim mazbatasına aşağıdaki gibidir:

İkinci Seçmen Sayısı: 589

Oya iştirak edenlerin adedi: 543

²³⁷ TBMM TD, D. 5, C.19, B.72, s.94.

²³⁸ TBMM TD, D. 5, C.26, B.83, s.510.

²³⁹ Güneş, C.2. 1935-1939, s.756.; TBMM Arşivi Ekrem Pekel'in Şahsi Dosyası 387 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

²⁴⁰ TBMM Albümü 1920-1950, s. 293.; Çufalı, C.3. 1946-1950, s. 1008.

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 543

Yozgat(Merkez): 168

Boğazlıyan Kazası: 146

Sorgun Kazası: 134

Akdağmadeni Kazası: 95

Seçim Tutanağı Tarihi: 9 Şubat 1935²⁴¹

Ekrem Pekel Bey, 9 Şubat 1935 tarihinde seçim tutanağını alarak, 1 Mart 1935 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 7 Mart 1935 tarihinde ise tutanağı onaylandıktan sonra meclis de V. Devre süresince Gümrük ve İnhisarlar Encümeni azalığında bulunmuş, bunun yanında Memurin Kanunu ile 1777 numaralı kanunun üçüncü maddesi hakkındaki kanun, Belediye Kanunu geçici encümenlik ve Erzincan İstasyonu'nun işletmeye açılma töreninde katılmak üzere TBMM'ce oluşturulan grup da yer almıştır. ²⁴² Ekrem Pekel Bey'in V. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu tahrir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

2.8. Ahmet Sungur Bey'in Hayat Hikâyesi

Ahmet Sungur Bey, 1894 tarihinde Yozgat ilinde doğmuştur. Babasının ismi Ömer Bey, annesinin ismi Havva Hanım'dır. Ahmet Bey, az düzeyde Fransızca bilgisine sahip olup, Naciye Hanım ile olan Mediha ve 1961 Kurucu Meclis Üyesi ve TBMM 12, 13 ve 14'üncü dönem Yozgat Milletvekili Dr. Celâl Ahmet isminde iki tane çocuğu vardır. Eğitim hayatına ilk olarak Yozgat'ta başlayıp ortaöğrenimini Ankara'da tamamladıktan sonra 1912 tarihinde Orman Yüksekokuluna girmiş olup, ihtisasını 1.Balkan Savaşı'nın çıkması üzerine yarıda bırakmış Darülfünun (İstanbul Üniversitesi) talebeleri gönüllü taburuna dâhil olup savaşa katılmıştır. Savaş sonu okuluna dönerek 19 Haziran 1914 tarihinde ihtisasını tamamlamıştır. Ayrıca iktisat alanında da uzmanlığı bulunmaktadır.²⁴³

1.Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine asker alımlarının başlamasıyla 9 Ağustos 1914 tarihinde silah altına alınarak, istihkâm sınıfında Harbiye mektebindeki Talimgah ve

²⁴¹ TBMM Arşivi Mustafa Ekrem Pekel Bey'in 387 No'lu Seçim Mazbatası

²⁴² Güneş, C.2. 1935-1939, s.756.

²⁴³ TBMM Arşivi Ahmet Sungur Şahsi Dosyası 841 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

²⁴³ Fahri Çoker, **Türk Parlamento Tarihi, IV. Dönem 1931-1935**, C. 2, TBMM Yayınları, Ankara 1996, s. 592.; TBMM Arşivi Ahmet Sungur Şahsi Dosyası 841 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

Numune İstihkâm Taburunda temel askeri eğitim sonrası 1 Mayıs 1915 tarihinde Yedek Asteğmen rütbesiyle Çanakkale Saros'daki 5 inci fırka emrine atanmıştır. Anafartalar ve Kireçtepe Muharebelerine iştirak edip, 16'ncı Kolordu ile Kafkas cephesinde Bitlis muharebesine ve Van ileri harekâtına katılmıştır. 5 Aralık 1917 tarihinde de 2'nci Kolordu İstihkâm bölüğüne atanmıştır. Harp nedeni ile yıkılan köprülerin tadilatı ve bakımı görevlerinde de bulunmuştur. 1. Dünya Harbi'nin bitmesi sonucunda 12 Aralık 1918'de askeriyeden terhis edilerek memleketine dönmüştür. Askerden sonra Yozgat'a gelerek ticaret hayatına atılmıştır. Ayrıca Müdafaayı Hukuk Teşkilatında da yer almıştır. İstiklal Harbi'nin başlamasıyla askere alınmıştır. Kütahya-Eskişehir muharebesinde bulunmuştur. Yedek Üsteğmenlik rütbesine yükselmiştir. Harpteki hizmetlerinden dolayı İstiklâl Madalyası taltif edilmiştir.²⁴⁴

13 Ağustos 1923'te terhisinden sonra Yozgat'ta ticaret hayatını sürdürerek, 1927 yılında CHP'de politikaya girerek İl Genel Meclisi üyeliklerinde (CHP Yozgat Vilayet İdare Heyeti, Umumi Meclis ve Belediye azalıklarında bulunmuştur. IV. dönem seçimlerinden itibaren (1931) VIII. döneme kadar Yozgat'tan CHP Milletvekili olarak TBMM'de milletvekili olarak yer almıştır. 8'inci dönem içinde 8 Ocak 1948'de Ankara'da hayatını kaybetmiştir. Cebeci Asri Mezarlıkta bulunan aile mezarlığında toprağa verilmiştir.²⁴⁵

2.8.1. Ahmet Sungur Bey'in Yasama Faaliyetleri

8 Şubat 1935 tarihinde yapılan seçimlerde Ahmet Sungur Bey'in seçim mazbatası aşağıdaki gibidir:

İkinci Seçmen Sayısı: 589

Oya iştirak edenlerin adedi: 543

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 543

Yozgat(Merkez): 168

Boğazlıyan Kazası: 146

Sorgun Kazası: 134

Akdağmadeni Kazası: 95

²⁴⁴ Çoker, C.2. 1931-1935, s. 591-592.; TBMM Albümü 1920-1950, s. 293.

²⁴⁵ Çufalı, C.3. 1946-1950, s. 1101.

Seçim Tutanağı Tarihi: 9 Şubat 1935²⁴⁶

Ahmet Sungur Bey, 9 Şubat 1935 tarihinde seçim tutanağını alarak, 1 Mart 1935 tarihinde Meclis'e katılmıştır. 7 Mart 1935 tarihinde ise tutanağı onaylandıktan sonra mecliste dönem boyunca Divanı Muhasebat Encümeni kâtipliğinde bulunmuştur. Erzincan istasyonunun işletmeye açılma töreninde katılacak heyette yer almıştır. Genel Kurul'da, Vakıflar Umum Müdürlüğü 1937 yılı bütçesi dolayısıyla bir kez söz almıştır.²⁴⁷

2.8.1.2. Ahmet Sungur Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Ahmet Sungur Bey, 27 Mayıs 1937 tarihinde, TBMM 66. Birleşimi Genel Kurulunda Vakıflar Umum Müdürlüğü 1937 yılı bütçesi görüşmelerinde söz alarak şunları söylemiştir; Vakıflar Genel Müdürü Fahri Kiper'in açıklamalarına binaen memleket içerisinde birçok kaynak suyu bulunduğu, vakıflara ait kaynak sularının bozuk olduğu bunlar için gerekli mali desteğin durumunu sormuştur. V. Dönem meclis içerisinde söz almış olduğu konu yukarıda aktarılmıştır.²⁴⁸

2.9. Yozgat İlinde 1936 yılına ait Yıllık Teftiş ve Çalışma Raporlarına göre CHP' ye kayıtlı üye sayısı

Yozgat İline ait 31 Haziran 1936 yılına kadar teftiş ve çalışma raporuna göre ildeki üye sayısı 25183'dür. Son altı ay içerisinde Yozgat da (40) Sorgun da (413) Akdağ da (10) toplam da 463 yeni üye kaydı yapılmıştır.²⁴⁹ Altı ay içerisinde yapılan 463 yeni üyenin 60'ı kadın olmak üzere 403 tanesi erkek üyeden oluşmaktadır. 1936 yılı itibariyle kazalara göre üye sayısı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.²⁵⁰

Tablo 2.2. 1936 Yılına Ait Yozgat'da Partiye Kayıtlı Üye Sayısı

Yozgat	8450
Boğazlıyan	5381
Akdağmadeni	5917
Sorgun	5435
Toplam	25183

²⁴⁶ **TBMM Arşivi** Ahmet Sungur Bey'in 391 No'lu Seçim Mazbatası

²⁴⁷ Güneş, C.2. 1935-1939, s.756.

²⁴⁸ **TBMM TD**, D. 5, C.18, B.66, s.298.

²⁴⁹ **CA**,490.1.0.0.719.456.1 Yozgat İlinin teftiş ve çalışma raporları, 17.08.1936, s.2.

²⁵⁰ **CA**,490.1.0.0.719.456.1 Yozgat İlinin teftiş ve çalışma raporları, 17.08.1936, s.4.

Tabloda belirtildiği üzere Yozgat ilinde 1936 yılı itibariyle parti üye sayısı 25.183'dür. Ayrıca 1936 senesi TBMM yaz tatilinde CHP Genel Sekreterliği tarafından milletvekillerinin seçim yerlerine giderek partinin faaliyetlerini anlatmaları istenmiştir. Bu istekler arasında ilde bulunan parti kurumları ve halk evlerinin durumu hakkında gözlem yapmaları, çimento, tuz ve şeker fiyatlarının düşürülmesinde devletin yapmış olduğu fedakârlıklara değinilmesi ve halk üzerindeki etkisinin gözlemlenmesi istenerek ayrıca tarım borçlarının taksitlendirildiği bilgisinin çiftçilere iletilmesi istenmiştir²⁵¹.

Bu istek hususunda 26 Eylül 1936 tarihli her hafta Çarşamba günleri çıkan Yozgat Vilayet gazetesine göre Yozgat Milletvekilleri Ekrem Pekel, Süleyman Sırrı İçöz, Ahmet Sungur, Ömer Evcî halkın isteklerini dinlemek maksadıyla Yozgat ve kazalarında insanlarla görüşmüşlerdir.²⁵²

Ayrıca 19 Ekim 1938 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine göre tekrardan Yozgat Milletvekilleri Ekrem Pekel, Süleyman Sırrı İçöz, Ahmet Sungur, Ömer Evcî Yozgat'a giderek Boğazlıyan, Akdağmadeni ve Sorgun ilçelerindeki insanlarla görüşmüşlerdir.²⁵³

²⁵¹CA, 490.1.0.0.3.11.4 Yaz tatilinde milletvekillerinin seçim yerlerine giderek partinin faaliyetlerini anlatmaları, 11.06.1935, s.1-2.

²⁵² Yozgat, 26 Eylül 1936, s.1.sayı:763.

²⁵³ Yozgat, 19 Birinci Teşrin 1938, s.1.sayı:868.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VI. DÖNEM YOZGAT MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ

3.1. VI. Dönem Yozgat Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler (1939-1943)

Bu dönemde görev alan milletvekillerinin özlük bilgileri tablo halinde aşağıda belirtilmiştir. Yedi milletvekili bu dönemde Yozgat'ı temsil etmiştir.

Tablo 3.1.6. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri

6. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri	Doğum Tarihi	Eğitim Düzeyi	Mesleği	Bildiği Yabancı Dil/Diller
Ahmet Ziya Arkant	1897	Ankara Hukuk Fakültesini birinci sınıfta bırakmıştır.	Memur	
Celal Arat	1885	Harbiye	Asker	İtalyanca, Arapça, Fransızca ve Almanca
Salim Korkmaz	1904	Lise mezunu	Ticaret, Ziraat, İktisat ve Tüccarlık alanlarında	
Veled Çelebi İzbudak	1869	Medrese ve Hususi eğitim	Muallimlik ve Müderrislik	Arapça ve Farsça
Süleyman Sırrı İçöz	1878	Mülkiye İdadisi	Kaymakam	Az düzeyde Fransızca
Ekrem Pekel	1885	Eczacılık alanında ihtisas	Eczacılık	Fransızca
Ahmet Sungur	1894	Orman Yüksekokulu mezunu ve iktisat alanında da uzmanlık	Ticaret	Az düzeyde Fransızca

Tablo incelendiğinde; VI. Dönem Yozgat milletvekillerinin yaş ortalamaları 51,5'dir. Ahmet Ziya Arkant ve Salim Korkmaz, hariç diğer milletvekillerinin en az bir tane

yabancı dil bilgisi olduğunu, Fransızca bilenlerin çoğunluğu oluşturduğu ve çeşitli meslek dallarından kişilerin VI. Dönem için Yozgat'ı temsil ettiği anlaşılmaktadır.

V. Dönemden farklı olarak VI. Dönem de ilk defa milletvekili seçilen veya ilk defa Yozgat milletvekilli olarak seçilen Veled Çelebi İzbudak bey daha önce II ve V. Dönemlerde Kastamonu milletvekili olarak görev yapmıştır. Mehmet Salim Korkmaz ve Ahmet Ziya Arkant Beyler ilk defa bu dönemde mecliste yer almışlardır.²⁵⁴

26 Mart 1939 Genel Seçim Yozgat İli Sonuçları

Yozgat'ta %85,5 oranında seçime katılım sağlanmıştır.²⁵⁵ Seçilen Milletvekilleri "Mustafa Celal Arat Eski Yozgat Milletvekili, Ahmet Ziya Arkant CHP Genel Sekreterlik Bürosu Baş Sekreteri, Süleyman Sırrı İçöz Eski Yozgat Milletvekili, Veled Çelebi İzbudak Eski Kastamonu Milletvekili, Mehmet Salim Korkmaz Yozgat Umumi Meclis Azası, Ekrem Pekel Eski Yozgat Milletvekili, Ahmet Sungur Eski Yozgat Milletvekili"²⁵⁶ olarak meclise katılmışlardır. 31 Mart 1939 tarihli Başbakanlığın TBMM'ye göndermiş olduğu yazıda Yozgat Vilayetinden seçilmiş milletvekillerinin mazbataları sunulmuştur.²⁵⁷

3.2. Ahmet Ziya Arkant Bey'in Hayat Hikâyesi

Ahmet Ziya Arkant Bey, adı meclis kayıtlarında Ziya, nüfus kaydında ise Ahmet Ziyaettin olarak yazılıdır. 1897 tarihinde İstanbul ilinde doğmuştur. Babasının ismi Mehmet Nurettin Bey, annesinin ismi Nazmiye Hanım'dır. Bedriye Hanımla olan evliliğinden Fatma Turan ve Hüseyin isminde iki tane çocuğu olmuştur.²⁵⁸

Lise mezunu olup Ankara Hukuk Fakültesini birinci sınıfta bırakmıştır. Orduda ihtiyat zabiti (yedek subay) olarak hizmet gördükten sonra kısa bir süre İstanbul Polis Müdüriyeti pasaport memurluğunda ve içtimai muavenet umum müdürlüğü kâtipliğinde, Ankara Un, Ekmek ve Malzeme-i İnşâiye Şirketi idare meclis azalığında, Ankara Elektrik ve Havagazı Şirketi İdare Meclisi Azalığı, Ankara Belediye Meclisi azalığında ve daimi encümen azalığında uzun müddet vazife gördükten sonra Kızılay Ankara Merkez Heyeti ve İdare Heyeti Azalığı, CHP Ankara Merkez Kazâ İdare

²⁵⁴ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.818-829.

²⁵⁵ Alkan, a.g.e., s.344.

²⁵⁶ Cumhuriyet, 25 Mart 1939, s.9.

²⁵⁷ CA, 3.0.1.0.0.0.75.492.9 Yozgat milletvekillerine seçilen yedi kişinin tam listesi, 31.03.1939, s.2.

²⁵⁸ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943, s. 753. ; TBMM Albümü 1920-1950, s. 361; Çufalı, C.3. 1946-1950, s. 1091.

Heyeti Azalığı ve aynı partinin Genel Sekreterlik Bürosu Başkâtiplik görevlerini yürütmüştür.²⁵⁹

3 Nisan 1939 tarihinde Meclise iltisak ederek Olağanüstü ve birinci yasama yılında Dâhiliye Encümeni Azâ ve Kâtipliğinde görev alıp, aynı zamanda Ankara ve Adana elektrik ve havagazı şirketlerinin satın alınması ve muhtelif şirketlerin de hisse senetlerinden bir kısmının satın alınması gibi konularda kanun lâyihasını görüşmek üzere toplanan; Başbakanlığa bağlı Matbuat Umûm Müdürlüğünün oluşturulmasına dair üyelik görevini yürütmüştür. VI, VII ve VIII. dönemlerde CHP Yozgat Milletvekili olarak mecliste yer almıştır. 22 Nisan 1974 tarihinde hayatını kaybetmiştir.²⁶⁰

3.2.1. Ahmet Ziya Arkant Bey'in Yasama Faaliyetleri

26 Mart 1939 tarihinde yapılan seçimlerde Ahmet Ziya Arkant Bey'in seçim mazbatası aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 667

Oya iştirak edenlerin adedi: 614

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 614

Yozgat (Merkez): 191

Boğazlıyan Kazası: 151

Sorgun Kazası: 160

Akdağmadeni Kazası: 112

Seçim Tutanağı Tarihi: 26 Mart 1939”²⁶¹

Ahmet Ziya Arkant Bey, 26 Mart 1939 tarihinde seçim tutanağını alarak, 3 Nisan 1939 tarihinde Meclis'e katılmıştır. Olağanüstü ve birinci yasama yılında Dâhiliye Encümeni Azâ ve Kâtipliğinde görev yapmıştır.²⁶² Ayrıca Ahmet Ziya Arkant Bey, VI. Dönem milletvekilliği görevinin yanında CHP Denizli Bölge Müfettişliği görevini de yürütmüştür. 1941 tarihinde Eylül- 15 Aralık ayları arasında Burdur Vilayetinde

²⁵⁹ TBMM Arşivi Ziya Arkant Şahsi Dosyası 1129 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

²⁶⁰ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943.s.752. ; Çufalı, C.3. 1946-1950, s. 1091.

²⁶¹ TBMM Arşivi Ahmet Ziya Arkant'ın 190 No'lu Seçim Mazbatası

²⁶² Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943.s.752.

gözlem yaparak CHP Genel Sekreterliğine 10 Aralık 1941 tarihinde sunmuştur.²⁶³ VI. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu takrir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

3.3. Veled (Çelebi) İzbudak Bey'in Hayat Hikâyesi

Veled (Çelebi) İzbudak Bey, Hicri (1285) 1869 yılında Konya ilinde doğmuştur. Babasının ismi Mevlana Celaleddin Rumi'nin on yedinci göbekten torunu Necip Çelebi Bey, annesinin ismi Rabia Hanım'dır. Evli olup, üç tane çocuğu olan Veled Bey, Medrese ve Hususi eğitim almıştır. Arapça ve Farsça bilmektedir. Konya'da Sultan Veled Medresesini bitirdikten sonra tahsiline İstanbul'da, Şam'da ve Medine'de devam etmiştir. Üç dilde tarih ve edebiyat incelemelerinde bulunmuştur. İstanbul'da rüştiyelerde, Mekteb-i Sultani'de, Darülfünun'da muallimlik ve müderrislik yapmıştır. Matbuat-ı Dahiliyede bir müddet memurluk yapmıştır. Meşrutiyet'in ilanından iki sene sonra Konya'da Mevlana Postnişiliğine getirilmiştir. Mütareke döneminde Sultan VI. Mehmet Vahideddin tarafından bu görevinden azline kadar bu görevde devam etmiştir. Şuray-ı Devlete tayin olmuş ise de bu vazifeyi bırakıp Antalya tarikiyle Ankara'ya ilhak etmiştir.²⁶⁴

Edebi bir kişiliğe sahip olan, Veled Bey, Konya Vilâyat gazetesinde yazılar yayımlamış, 1889 yılından sonra İkdâm, Hazine Fünun ve Mektep Gazete ve Dergilerinde makaleleri yayımlanmıştır. 1889'dan soma İkdâm, Hazine, Fünun ve Mektep Gazete ve Dergilerinde makaleleri yayımlamıştır. Meşrutiyetin ilanından sonraki dönemde Türk Derneği'ni kurmuş, Ankara'ya ilhak ettikten sonra Otuz yıl önce Necip Asım ile beraber başlattığı "Türk Dili ve Milliyetçilik" çalışmalarını bura da sürdürmüştür. Ayrıca "1. Aynül Hayat, Hayr-ül Kelâm, Menakıb-ı Mevlâna, Rubaiyatı Mevlâna, Türk Diline Methal (1923), Büyük Türk Dili Lügatı (Henüz basılmamıştır.), Müstesna Sözlükler (1936), Leyla ile Mecnun (1893), Letâifi Nasreddin Hoca (1909), El-İdrâk Haşiyesi (1936), Hatıralarım (1946), Muvazene (Arap Tarihi Edebiyatına Dair), Farisî Llsani, Ferhenkname-i Sadi (Bostan tercümesi), Sultan Veled Divanı (1925),

²⁶³ CA,490.1.0.0.630.75.1 Yozgat Milletvekili Ziya Arkant'ın Burdur bölgesi birinci teftiş raporunun incelendiği, 24.02.1942,s.16.

²⁶⁴ Öztürk, C.3. 1923-1927, s. 488

Fuzuli'nin "Su" Kasidesi Şerhi, Tarihi Edebiyat Hulâsası, Livaulvifak (Musiki ve Sema'nın Ahkâmı Şer'iyesi)" adlı eserleri de bulunmaktadır.²⁶⁵

Şair, Yazar ve Türkolog kişiliğe de sahip olan Veled Bey, II., III., IV.,V. Dönem Kastamonu Milletvekili ve VI. Dönem Yozgat Milletvekili olarak görev yapmıştır. 04 Mayıs 1953 tarihinde hayatını kaybetmiştir.²⁶⁶

3.3.1. Veled (Çelebi) İzbudak Bey'in Yasama Faaliyetleri

26 Mart 1939 tarihinde yapılan seçimlerde Veled (Çelebi) İzbudak Bey'in seçim mazbatasını aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 667

Oya iştirak edenlerin adedi: 614

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 614

Yozgat(Merkez): 191

Boğazlıyan Kazası: 151

Sorgun Kazası: 160

Akdağmadeni Kazası: 112

Seçim Tutanağı Tarihi: 26 Mart 1939²⁶⁷

Veled (Çelebi) İzbudak Bey, 26 Mart 1939 tarihinde seçim tutanağını alarak, 3 Nisan 1939 tarihinde Meclis'e katılmıştır. Olağanüstü yasama yılında Nâfia Encümeni Azâlığı görevlerinde bulunmuştur.²⁶⁸ VI. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu tahrir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

3.4. Mehmet Salim Korkmaz Bey'in Hayat Hikâyesi

Mehmet Salim Korkmaz Bey, (1320) 1904 tarihinde Yozgat ilinde doğmuştur. Babasının ismi Behçet Bey, annesinin ismi Nuriye Hanım'dır. Sıddıka Hanımla olan evliliğinden Saime Nebahat, Saim Nedim, Semahat Aygün, Sevim Yıldız, Birsen Yeter ve Semih Behçet isminde altı tane çocuğu olmuştur. Lise mezunu olan Mehmet Salim Bey, Ticaret, Ziraat, İktisat ve Tüccarlık alanlarında çalışmıştır. Serbest meslek

²⁶⁵ TBMM Arşivi Veled (Çelebi) İzbudak Şahsi Dosyası 557 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

²⁶⁶ TBMM Albümü 1920-1950, s.362.

²⁶⁷ TBMM Arşivi Veled (Çelebi) İzbudak'ın 190 No'lu Seçim Mazbatasını

²⁶⁸ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943.s.751.

ile uğraşan Mehmet Salim Bey, umumi meclis azalığı görevinin yanı sıra milletvekilliğinden evvel Vilayet Umumi Meclis üyesi, CHP Vilayet Heyeti azası görevlerini yürütmüştür. Nitekim 2 Mart 1935 tarihinde başlamış olduğu Yozgat Genel Meclis Üyeliğini Milletvekili olması sebebiyle 26 Mart 1939 tarihinde bu görevini bırakmıştır.²⁶⁹ Ayrıca 1 Aralık 1938 tarihinde yapılan Vilayet Umumi Meclis seçiminde Yozgat (Merkez) meclis üyesi olarak seçilmesi konusu 7 Aralık 1938 tarihli Yozgat Vilayet gazetesi manşetinde de yer almıştır.²⁷⁰

VI. Dönem Yozgat Milletvekili olarak ilk defa mecliste yer almıştır. 26 Mart 1939-15 Ocak 1943 Yozgat Milletvekili, yine VII. Dönem Yozgat Milletvekili olarak 8 Mart 1943-14 Haziran 1946 yılları arasında görev yapmıştır. İlk dönem Meclis içerisinde Dâhiliye Encümeni Üyeliği, İkinci toplantı senesinde Kâtibi olarak görev alıp, ayrıca Erzincan ve civarı zelzelesi için toplanan sanayi kanun lâyihası ile küçük sanatlar kanun lâyihasını görüşmek için kurulan geçici encümenlerde üye olarak görev almıştır. İki dönem Mecliste Milletvekili olarak görev yaptıktan sonra, 1 Ekim 1955'te Yozgat İl Dâimi Komisyon Üyeliği, 19 Kasım 1963'te Yozgat Belediye Başkanlığı görevlerini yürütüp 29 Kasım 1971'de emekliliğini isteyerek görevinden ayrılmıştır. 29 Ağustos 1977 tarihinde hayatını kaybetmiştir.²⁷¹

3.4.1. Mehmet Salim Korkmaz Bey'in Yasama Faaliyetleri

26 Mart 1939 tarihinde yapılan seçimlerde Mehmet Salim Korkmaz Bey'in seçim mazbatasına aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 667

Oya iştirak edenlerin adedi: 614

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 614

Yozgat(Merkez): 191

Boğazlıyan Kazası: 151

Sorgun Kazası: 160

Akdağmadeni Kazası: 112

²⁶⁹ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.749. ; TBMM Arşivi Mehmet Salim Korkmaz Şahsi Dosyası 1128 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı. ; TBMM Albümü 1920-1950, s. 362.

²⁷⁰ Yozgat, 7 Birinci Kanun 1938, s.1.sayı:874.

²⁷¹ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.748-749. ; TBMM Albümü 1920-1950, s. 362.

Seçim Tutanağı Tarihi: 26 Mart 1939²⁷²

Mehmet Salim Korkmaz, mecliste Dâhiliye Encümeni üyeliği görevlerinde bulunmuştur.²⁷³ VI. Dönemde bir kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. Sunmuş olduğu kanun teklifi veya takrire rastlanmamıştır.

3.4.1.2. Mehmet Salim Korkmaz Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Mehmet Salim Korkmaz Bey, 5 Haziran 1939 tarihinde, TBMM 22. Birleşimi Genel Kurulunda Köylüden alınan salma hakkındaki kanun ikinci madde görüşmelerinde; Köylerde ikamet edilen kişilerden alınan Salma Vergisi'nin (Köy ihtiyar Heyetince salınan bir aile vergisidir.) köyün maaşlı insanların ücretleri kâfi gelmediği durumda Köy İhtiyar Meclisi köylüye bu miktarı dağıtarak Valinin de onayı ile alınan Salma Vergisi bir misli kadar arttırılmasına İçişleri Bakanlığınca izin verilmesi konusunda söz alarak şu ifadeleri söylemiştir: Köy işlerinin iki sınıflandırma halinde yapılandırılmasını önererek, ilk olarak köylerde ikamet eden insanların bağı ve tarlasının beklenmesi için ücret mukabilinde tutulan bekçiye ücret verilmesi, bir diğeri ise köyün genel hizmetlerinden bahsedip (köy okulu, köprü inşaatı vs.) devam etmiştir. Buna binaen köylüden köy genel heyeti aracılığıyla herkesten para toplanmasının yanlış olduğu çünkü köyde ikamet eden her köylünün tarla veya bağı olmadığını söyleyip, “ *tarlası olanın tarlası, bağı olanın bağı, hayvanı olanın hayvanı nispetinde aynıyat üzerine salma yapıp, nakit işlerini umumî işlere hasretmek lâzımdır.*” önerisinde bulunmuştur.

Dahiliye Encümeni Üyesi Edib Ergin Bey (Mardin) milletvekili 2. Madde de şu değişiklik önerisinde bulunmuş, köylerde ikamet edilen kişilerden alınan Salma Vergisi'nin (Köy ihtiyar Heyetince salınan bir aile vergisidir.) köyün maaşlı insanların ücretleri kâfi gelmediği durumda Köy İhtiyar Meclisi köylüye bu miktarı dağıtarak Valinin de onayı ile alınan asıl Salma Vergisi'nin yüzde ellisine kadar arttırılmasına Vilâyetin karar vermesi, nihayetinde Sinop milletvekili C. Kerim İncedayı'nın vermiş olduğu tavrın oylaması neticesinde ikinci madde encümene sevk edilmiştir.²⁷⁴

²⁷² TBMM Arşivi Mehmet Salim Korkmaz'ın 190 No'lu Seçim Mazbatası

²⁷³ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.748.

²⁷⁴ TBMM TD, D.6, C.3, B. 22, s.21-29.

3.5. Mustafa Celal Arat Bey'in Yasama Faaliyetleri

26 Mart 1939 tarihinde yapılan seçimlerde Mustafa Celal Arat Bey'in seçim mazbatası aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 667

Oya iştirak edenlerin adedi: 614

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 614

Yozgat(Merkez): 191

Boğazlıyan Kazası: 151

Sorgun Kazası: 160

Akdağmadeni Kazası: 112

Seçim Tutanağı Tarihi: 26 Mart 1939²⁷⁵

Mustafa Celal Arat, 26 Mart 1939 tarihinde seçim tutanağını alarak, 3 Nisan 1939 tarihinde Meclis'e katılmıştır. Olağanüstü ve diğer üç yasama yılında Millî Müdâfaa Encümeni üyeliği görevlerini yapmıştır.²⁷⁶ VI. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu takdir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

3.6. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Yasama Faaliyetleri

26 Mart 1939 tarihinde yapılan seçimlerde Süleyman Sırrı İçöz Bey'in seçim mazbatası aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 667

Oya iştirak edenlerin adedi: 614

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 614

Yozgat(Merkez): 191

Boğazlıyan Kazası: 151

Sorgun Kazası: 160

Akdağmadeni Kazası: 112

Seçim Tutanağı Tarihi: 26 Mart 1939²⁷⁷

²⁷⁵ TBMM Arşivi Mustafa Celal Arat'ın 190 No'lu Seçim Mazbatası

²⁷⁶ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.746.

²⁷⁷ TBMM Arşivi Süleyman Sırrı İçöz'ün 190 No'lu Seçim Mazbatası

Süleyman Sırrı İçöz, 26 Mart 1939 tarihinde seçim tutanağını alarak, 3 Nisan 1939 tarihinde Meclis'e katılmıştır. VI. Dönem süresince Bütçe Encümeni üyeliğinde bulunmuştur. Türkiye ve Fransa arasında imzalanan Türkiye ile Suriye arasındaki arazi meselesinin halledilmesine dair toplanan kanun raporunun hazırlanmasında, Orman Kanunu ve olağanüstü zaruretler için oluşturulacak Nâfia yapılarına ait eşyanın gümrüksüz işlemleri hakkındaki geçici encümenliklerde üye olarak görev yapmıştır.²⁷⁸ VI. Dönemde elli yedi kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. İki kez kanun teklifi iki kez tahrir sunmuştur.

3.6.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Süleyman Sırrı İçöz Bey, 17 Mayıs 1939 tarihinde, TBMM 13. Birleşimi Genel Kurulunda Polis vazife ve salâhiyet kanununa bir madde eklenmesine dair rapor görüşmelerinde uyulması gereken işleyiş hakkında; sunulan raporun hem kararın yenilenmesi hem de sürenin dolması nedeniyle eksik sayıldığını söyleyerek, bu raporun görüşülmesi Hükümet tarafından resmen talep edilmesi veya meclis bu raporu tekrar bir başvuru ile kendisine sevk etmesi veya on milletvekili bu raporun görüşülmesini talep etmesi gerektiğini, bu işleyişten birine uyulup uyulmadığını sormuştur. Bu sözlerine ek olarak sebebi raporun 1937 tarihinde Meclis'e geldiğini belirtmesidir. Rapor görüşmeleri nihayetinde sunulan tahrir gereği encümene sevk edilmiştir.²⁷⁹

23 Mayıs 1939 tarihinde, TBMM 15. Birleşimi Genel Kurulunda 1939 senesi Başvekâlet bütçesi hakkında söz alarak; devletin işleyişinde teftişin gerekli olduğunu beyan ederek müfettişlerin direkt Başbakanlığa bağlı hale getirilmesi hatta Meclis'e de bağlı olabileceklerini belirterek, bu düşüncesindeki sebep ise önceden teftiş olunan mülkiye amirinin yarın daha yüksek bir mertebeye ulaştığı vakit kendisini teftiş eden müfettiş hakkında iyi düşüncelere sahip olmasının beklenemeyeceğini söylemiştir.²⁸⁰

24 Mayıs 1939 tarihinde, TBMM 16. Birleşimi Genel Kurulunda 1939 senesi Emniyet işleri Umum Müdürlüğü bütçesi hakkındaki görüşmelerde 455'üncü bölümde sanatoryum masrafları için 60.000 lira ayrılacağı bu binanın nerede ve nasıl kurulacağı ile ilgili konuda söz alarak; Emniyet mensuplarının önemi ve değerini belirterek

²⁷⁸ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.750.

²⁷⁹ TBMM TD, D.6, C. 2, B. 13, s.104.

²⁸⁰ TBMM TD, D.6, C. 2, B. 15, s.183.

sanatoryum konusuna ithafen Ankara Keçiören’de hazır bina olduğu Sağlık Bakanlığı’nın bu binayı kullanma gibi düşünceleri yoksa bu binanın Emniyet mensuplarının kullanıma verilmesini söylemiştir. Bütçe Encümeni Üyesi Raîf Karadeniz Bey (Trabzon) milletvekili karşılık olarak emniyet mensupları için de sanatoryumun faaliyete geçeceği fakat yeni bir bina yapılmayacak yeni bir binanın tahsisi edileceği cevabını vermiştir.²⁸¹

26 Mayıs 1939 tarihinde, TBMM 18. Birleşimi Genel Kurulunda Nafia Vekâleti teşkilât ve vazifelerine dair kanunun 30.Maddesinde: 2290 sayılı belediye yapı ve yollar kanununun birinci, ikinci ve üçüncü maddelerinde yazılı Dâhiliye vekâletine ve Ankara îmar müdürlüğüne aid vazifeler Nafia vekâletine intikal eder. Maddeye binaen söz alarak şunları söylemiştir: Ankara imar müdürlüğünün Nafia’ya bağlanması görüşünü belirtip, Ankara’nın geri kalmasında en büyük etkenlerden birini İmar Müdürlüğüne bağlayarak insanların emek ve para harcayarak uğraşlarını görmezden geldiğini belirtmiştir. Sorusunun karşılığında Nafia Bakanı Ali Fuat Cebesoy Bey ise bunun bir Teşkilat kanunu olduğunu hükümetin ayrı bir kanunla İmar Müdürlüğünün Nafia Bakanlığına geçmesi hakkında kanun getirmesi gerektiği cevabını vermiştir. Nihayetinde madde düzeltilmek maksadıyla encümene sevk edilmiştir.²⁸²

5 Haziran 1939 tarihinde, TBMM 22. Birleşimi Genel Kurulunda Köylüden alınan salma hakkındaki kanun 2. madde görüşmelerinde: Köylerde ikamet edilen kişilerden alınan Salma Vergisi’nin (Köy ihtiyar Heyetince salınan bir aile vergisidir.) köyün maaşlı insanların ücretleri kâfi gelmediği durumda Köy İhtiyar Meclisi köylüye bu miktarı dağıtarak Valinin de onayı ile alınan Salma Vergisi bir misli kadar arttırılmasına İçişleri Bakanlığınca izin verilmesi konusunda söz alarak; köylünün durumunun buna müsait olmadığı 20 lira değil 5 lira vergi alınacak olsa da alınamayacağı nakit para yerine ayniyat istemenin daha kolay olacağını belirtmiştir. Dâhiliye Encümeni Üyesi Edib Ergin Bey (Mardin) milletvekili 2. Madde de şu değişiklik önerisinde bulunmuş, köylerde ikamet edilen kişilerden alınan Salma Vergisi’nin (Köy ihtiyar Heyetince salınan bir aile vergisidir.) köyün maaşlı insanların ücretleri kâfi gelmediği durumda Köy İhtiyar Meclisi köylüye bu miktarı dağıtarak Valinin de onayı ile alınan asıl Salma Vergisi’nin yüzde ellisine kadar

²⁸¹ TBMM TD, D.6, C. 2, B. 16, s.222-223.

²⁸² TBMM TD, D.6, C. 2, B. 18, s.284-286.

arttırılmasına Vilâyetin karar vermesi, nihayetinde Sinop milletvekili C. Kerim İncedayı'nın vermiş olduğu takririn oylaması neticesinde ikinci madde encümenine sevk edilmiştir.²⁸³

23 Haziran 1939 tarihinde, TBMM 30. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet Denizyolları işletme Umum Müdürlüğünün 1939 malî yılı bütçe kanunu hakkında söz alarak; Denizbank'ın yerine Deniz İşletme İdaresi'nin geçerli olmasının ve Münakalat Bakanlığına bağlanmasından memnun olduğunu belirterek, vapur seyahatlerinde kömürden tasarruf etmek için vapur seyahatinin hep gecikmeli gerçekleştiğini söyleyerek, bu şekildeki davranış yüzünden hem seyahatler gecikmeli gerçekleşmeyeceği, hem de müteahhitlerin depozitolarının yanmasının önüne geçileceğini belirtmiştir. Bütçe hakkında maddelere geçilmiştir.²⁸⁴

30 Haziran 1939 tarihinde, TBMM 33. Birleşimi Genel Kurulunda Türkiye ile Fransa arasında Suriye arazisi hakkında münakid mukavelenin tasdikine dair kanunu hakkında maddelere geçmeden önce söz alarak; bu görüşmenin kanun görüşmesi olmadığını, vatan meselesi olduğunu belirtip, nihayetinde Hatay'ın Anavatan'a kavuşmasının gerçekleşeceğini söyleyip şu anekdota yer vermiştir: “*Urfa mebusu bulunan rahmetli Hayalî efendi kürsüye geldi. «Arkadaşlar, nasıl oluyor da beni kolumdan tutub Fransızlara atıyorsunuz? » demişti. Şimdi ben Hayalî efendinin ruhuna hitab ediyorum. Müjde sana, arzun, emelin işte bugün yerine geldi. Sen Büyük Atanın manevî huzuruna git, teşekkürünü ifa et, diyorum.*” söyledikten sonra İsmet İnönü ve hükümete teşekkürlerini iletmıştır. Antlaşmanın maddelerine geçilmiştir.²⁸⁵

6 Temmuz 1939 tarihinde, TBMM 36. Birleşimi Genel Kurulunda Vergilerde ihbarnamelerin tebliğine ve itiraz ve temyiz usullerine dair kanun hakkında maddelere geçmeden önce söz alarak; tebligatı yanlış yapan memur ve usulsüz tarh meselesine değinerek kanuna dayanmadan vergi tarh eden memurun cezaya çarptırılmasını söylemiştir. Kanun hakkında maddelere geçilmiştir.²⁸⁶

7 Temmuz 1939 tarihinde, TBMM 37. Birleşimi Genel Kurulunda Belediye istimlâk kanunu hakkında 8.madde ile alakalı söz alarak; “*8.Madde de İstimlâk edilecek*

²⁸³ TBMM TD, D.6, C.3, B. 22, s.24-29.

²⁸⁴ TBMM TD, D.6, C. 3, B. 30, s.302-303.

²⁸⁵ TBMM TD, D.6, C. 3, B. 33, s.436.

²⁸⁶ TBMM TD, D.6, C.4, B.36, s.110.

binalar ve arsalar ile binalı ve binasız arazi ve bahçeler” yazısına binaen eski belediye istimlak kanununa ithaf ederek istimlak olacak mülkün vergi matrahındaki değerinin 10 misli kadarının istimlak olduğunu söyleyip, şuan ki kanunda ise vergi alınan mülkün doğrudan kıymetlendirilerek bunun halkın lehine bir durum oluşturmayacağını söylemiştir. İlgili madde kabul görmüştür.²⁸⁷

16 Ekim 1939 tarihinde, TBMM 44. Birleşimi Genel Kurulunda Maliye Vekâleti bütçesine 300 bin lira fevkalâde tahsisat verilmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde, Kızılay’a deprem ve felaket sebebiyle verilen 300 bin liralık paranın verilmesi hususunda maddelere geçmeden önce söz alarak; Kırşehir ve çevresinde meydana gelen deprem neticesinde Meclis’in 500 bin lira Kızılay Cemiyetine aktararak yardım olayına değinerek köylünün bu durumdan şikâyetçi olduğunu, Kızılay’ın fazla masraf yaptığını, köylüye bu para verilse idi daha düzenli evlerin yapılacağını belirtip, bu gibi durumların tekrar etmemesi gerektiğini söylemiştir. 1.Madde de Kızılay’a deprem ve felaket sebebiyle 300 bin liralık paranın verilmesi kabul görmüştür.²⁸⁸

29 Aralık 1939 tarihinde, TBMM 19. Birleşimi Genel Kurulunda Umuru belediyeye müteallik ahkâmı cezaiye hakkındaki kanunun tadiline dair kanun görüşmelerinde 1.Madde hususunda söz alarak; Usul olarak itirazda bulunup madde de yer alan talimatname kelimesinin çıkarılmasını istemiştir. Madde hakkında yenileme yapılamayacağını belirtip, meclise rakamın düzeltilmesi için geldiğini maddeyi yeniden yazmanın uygun olmayacağını söyleyip, taktir vermiştir. Adliye Encümeni 1608 sayılı kanununun 1. maddesindeki ceza kanununu ilgilendiren 586 rakamını 536 olarak düzeltilir şeklindeki yazıya ek olarak şu rakam bununla ve bu fıkra yerine şu fıkra konulmuştur şeklinde teklif belirtmesi üzerine taktirini geri almıştır.²⁸⁹

17 Ocak 1940 tarihinde, TBMM 26. Birleşimi Genel Kurulunda Erzincan’da ve Erzincan yer sarsıntısından müteessir olan mıntıkada zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki kanun görüşmelerinde söz alarak; 1. madde de yer alan “*Erzincan da ve Erzincan yer sarsıntısından müteessir olan mıntikanın icra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek*” yazısının değiştirilip “*Yer sarsıntısından dolayı Erzincan ve Erzincan*

²⁸⁷ TBMM TD, D.6, C.4, B.37, s.185.

²⁸⁸ TBMM TD, D.6, C.5, B.44, s.61.

²⁸⁹ TBMM TD, D.6, C.7, B.19, s.154-156.

mintkasında icra” şeklinde yazılmasına dair takrir vermiştir. Takriri dikkate alınmamıştır.²⁹⁰

18 Ocak 1940 tarihinde, TBMM 27. Birleşimi Genel Kurulunda Millî korunma kanunu görüşmelerinde söz alarak kanunun kabul edilmesiyle hükümet kanunu uygulamaya koyduğu vakit meclise bilgi vereceğini fakat meclisin toplantıda olmadığı zaman hükümet kanunu uygulayacak mıdır? Sorusuna binaen Muvakkat Encümen Üyesi Feridun Fikri Bey “*Hayır, Meclis Divanı Riyasetine bir tezkere ile malûmat vermekte maksadı kanun hâsıldır.*” cevabını vermiştir.

41. madde de yer alan “*Ekilen her dört hektar arazi için bir çift öküz millî müdafaa mükellefiyetinden istisna edilir.*” maddeye itiraz eden Emin Aslan Tokat (Denizli) milletvekili dört hektara kadar biçiminde değiştirilmesi gerektiğini söyleyip, Sırrı Bey ise itirazda bulunup, maddenin aynen kabul edilmesi gerektiğini, bu tabirin konması durumunda bir dönüm arazisi olanın bile istisna kalacağını ordunun araç bulamama durumunun ortaya çıkabileceğini söylemiştir. İlgili madde kabul görmüştür.²⁹¹

22 Mart 1940 tarihinde, TBMM 30. Birleşimi Genel Kurulunda Orman kanununun 3444 sayılı kanunun 5’nci maddesine tadil edilen 127’nci maddesinin son fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Orman kanunu muvakkat encümeni mazbatası görüşmelerinde Refik İnce (Manisa) milletvekilini destekleyerek şunları söylemiştir; Yönetmelikte her bakanlığın karşısında bir encümen olduğu gelen her raporun ait olduğu encüme sevk edilip, usulün böyle olduğunu söylemiştir. Kanun tefsiri için ilgili encüme gitmesi gerektiği ve ilgili encümende açıklama yapılması gerektiğini de belirtmiştir. Refik İnce (Manisa) milletvekilinin vermiş olduğu takrir gereği açıklama talep eden encümenlere sevk edilmiştir.²⁹²

29 Mart 1940 tarihinde, TBMM 33. Birleşimi Genel Kurulunda İhtiyat subay ve ihtiyat askerî memurlar hakkındaki 1076 sayılı kanunun 3 ve 14. maddelerine birer fıkra eklenmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde 1. madde de yer alan “*1076 sayılı kanunun 3’ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir: Yedek subay mektebini muvaffakiyetle bitirdikten sonra altı ay berayi hizmet kıta ve müesseselere verilenlerin*

²⁹⁰ TBMM TD, D.6, C.8, B.26, s.75-76.

²⁹¹ TBMM TD, D.6, C.8, B.27, s.141-153.

²⁹² TBMM TD, D.6, C.9, B.30, s.28.

bu hizmet müddetleri icra Vekilleri Heyeti kararile lüzumu kadar uzatılabilir.” itirazda bulunarak okulu bitiren öğrencilerin görev yerlerindeki hizmetinin istenildiği kadar uzatılabileceği manasının çıkacağını belirtip, Fuad Sirmen (Rize) milletvekilinin vermiş olduğu takriri desteklemiştir. Fuad Bey’in önerisi şu şekildedir; *“bu hizmet müddetleri fevkalâde hallerde icra Vekilleri Heyeti karar ile lüzumu kadar uzatılır.”* Takrir kabul edilip encümenine sevk edilmiştir.²⁹³

12 Nisan 1940 tarihinde, TBMM 39. Birleşimi Genel Kurulunda Altıncı kolordu muhasebe kâtibi Ahmet Faik Kuntay'a ait rapor görüşmelerinde Ziya Karamursal (İstanbul) milletvekilinin vermiş olduğu takriri destekleyip, adı geçen şahsın emeklilik ikramiyesinin emekliliğine esas olarak kabul edilen maaş üzerinden verilmesi kararı kabul edilmiştir.²⁹⁴

15 Nisan 1940 tarihinde, TBMM 40. Birleşimi Genel Kurulunda Alay sancaklarına istiklâl madalyası verilmesi hakkındaki kanuna ek kanun görüşmelerinde İstiklâl madalyası alan kişi öldüğünde madalyanın büyük oğluna devrettiği bu alayların kaldırılmasıyla madalyaların durumunu sormuştur. Karşılığında Milli Müdafaa Encümeni Başkanı Kazım Sevüktekîn (Diyarbakır) milletvekili askerî müzeye konacağı cevabını vermiştir. Sırrı Bey; bunun madde de belirtilmesi gerektiğini söylemiştir. Kazım Bey ise; madalyaların önceden İstiklal Savaşına katılıp sonradan dağıtılan ve sonradan tekrardan oluşturulan alaylara verildiği alay numaralarına göre bu madalyaların verildiği şimdi ise raporda geçen numaraları belirtilen alaylara verildiği cevabını vermiştir. Maddelere geçilmiştir.²⁹⁵

29 Nisan 1940 tarihinde, TBMM 45. Birleşimi Genel Kurulunda Resmî devair ve müessesat ile devlete ait idare ve şirketlerde ve menafii umumiyeye hâdim müesseselerde bulundurulacak vesaiti nakliye hakkındaki kanuna ek kanun görüşmelerinde Usule dair itirazda bulunup Necip Ali Küçüka (Denizli) milletvekilini encümenini kanun teklif edemez sözünü eleştirip encümenin kendisine emanet edilen işleri yapıp raporlar üzerinde değişiklik yapabileceğini belirtip, kanunun yapılması gerektiği ve bir kanun olarak genel heyete sevk edilmesi gerektiğini söylemiştir. Refik

²⁹³ TBMM TD, D.6, C.9, B.33, s.67-68.

²⁹⁴ TBMM TD, D.6, C.10, B.39, s.55-56.

²⁹⁵ TBMM TD, D.6, C.10, B.40, s.63-64.

İnce (Manisa) milletvekilinin bütçe encümenine sevk için verdiği takriri desteklemiştir. Takrir kabul görmüştür.²⁹⁶

28 Mayıs 1940 tarihinde, TBMM 57. Birleşimi Genel Kurulunda 1940 malî yılı Adliye Vekâleti bütçesi görüşmelerinde söz alarak şu soruyu iletmiştir: İcra işleri alakalı olarak eleştirisini dile getirip çok ağır ilerlediğini hapsedilme korkusundan dolayı herkesin var olan borcunu vaktinde ödediğini fakat bu korkunun şuan da olmamasından kaynaklı olarak icra işlerinin ağır ilerlediğini dile getirmiştir. Adliye V. Fethi Okyar (Bolu) karşılık olarak 1933 tarihinde yenilenen İcra ve İflas Kanununun uygulamada aksaklıklar meydana getirdiği için yeniden tertip edilerek Adliye encümeninde görüşülüp meclise sunulacağını söylemiştir. Bütçe hakkında bölümlere geçilmiştir.²⁹⁷

Aynı gün 1940 malî yılı Ticaret Vekâleti bütçesi hakkında ise şunları söylemiştir: Yozgat'a yolculuğu esnasında bir tüccar ile sohbetinden bahsedip kendisinin manifatura tüccarı olduğu İstanbul'a Nazilli fabrikası mamulâtından basma vesaire mal almaya gittiğini fabrika da bulunan temsilcisi ve mal tespit işi yapan memurun mevcut mal olmadığını yarın gelirse verebileceğini söyleyip ertesi gün gittiğinde başka kişiye malın verildiği, iki kuruş komisyon verirsiniz oradan alırsınız cevabını aldığını aracı sokarak komisyon aldıklarını söylemiştir. Karşılığında İktisat V. Hüsnü Çakır (Samsun) fabrikanın özelliği basma olduğu için yani desenleri çeşitli olmasından kaynaklı kim hangi desende mal sipariş ederde o miktarda mal yapmağa mecbur olduğunu bunun önüne geçmek için belirli miktarda sipariş veren herkesin aynı şartlardan yararlanabileceği cevabını vermiştir. Bütçe hakkında bölümlere geçilmiştir.²⁹⁸

7 Ağustos 1940 tarihinde, TBMM 75. Birleşimi Genel Kurulunda yeniden kurulacak Erzincan şehir yerinin istimlâkine dair kanun görüşmelerinde söz alarak Erzincan şehir merkezi için istimlâkine Belediye Başkanı ilçede ilçe Belediye Başkanının yapacağını fakat köylerde durumun ne olacağını söyleyip kanunda açıklama yapılmasını dile getirmiştir.²⁹⁹

²⁹⁶ TBMM TD, D.6, C.10, B.45, s.181.

²⁹⁷ TBMM TD, D.6, C.11, B.57, s.316-318.

²⁹⁸ TBMM TD, D.6, C.11, B.57, s.332-334.

²⁹⁹ TBMM TD, D.6, C.13, B.75, s.109.

27 Mayıs 1941 tarihinde, TBMM 57. Birleşimi Genel Kurulunda 1941 malî yılı Dâhiliye Vekâleti bütçesi görüşmelerinde Kaymakam olacak kişilerin, eğitimi tamamlayınca, kaymakamla beraber çalışması gerektiğini, nüfus, tapu, maliye vs. müdürlüklerinde bir sene işleyiş hakkında bilgi sahibi olup, bir sene müdürlük yapıp, ondan sonra kaymakam olmaları gerektiğini söylemiştir.³⁰⁰

29 Mayıs 1941 tarihinde, TBMM 59. Birleşimi Genel Kurulunda Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair kanuna ek kanun görüşmelerinde söz alarak; 3. madde de yer alan Merinos koyunu, Tiftik keçi, Koyun ve kıl keçi vs. hayvanlarından alınacak zam miktarı değişikliğindeki eleştirilere binaen Tiftik keçisinden örnek vererek 370 kuruş geliri olana koyuna 10 kuruş zammın eleştirilmesine rağmen, 130 kuruş geliri olan tiftiğe 10 kuruş zam yapılmasının eleştirilmediğini yapılacak zammın doğru olduğunu söylemiştir.³⁰¹

20 Haziran 1941 tarihinde, TBMM 67. Birleşimi Genel Kurulunda Çiftçi mallarının korunması hakkındaki kanun görüşmelerinde 4. madde de son bölümde geçen Koruma meclisi üyeleri aralarından birini gizli oyla reis seçerler. Kararına karşın taktir vererek aralarından gizli oyla bir reis ve bir reis vekili seçerler önerisinde bulunmuş encümen kabul etmiştir.³⁰²

4 Temmuz 1941 tarihinde, TBMM 73. Birleşimi Genel Kurulunda Hatay Ziraat bankasının tasfiyesinde ipotekli ve müteselsil kefaletli zirai alacaklarının taksitlendirilmesine dair kanun görüşmelerinde söz alarak; Hatay'ın Fransız işgalinde iken belediye vergilerinden dolayı borçlandığı tefecilerden alınan bu paralarla borçlarını ödemek istediklerini söyleyip, faiziyle beraber borçlandıklarını iletmiştir. Ayrıca Ziraat ve Merkez bankasındaki altın kuru üzerinden kâğıt paraya çevrilip ödemelerine imkân verilmesini de belirterek, bu hususta taktir vermiştir. Başvekil Dr. Refik Saydam bu meselenin hükümet gündeminde olduğu Temyiz mahkemesi komisyonda alınacak karar üzerine gerektiği durumda kanunu buraya getirmek için Adliye Bakanlığının kararı olduğu cevabını vermiştir. Başbakan'ın açıklamaları üzerine taktirini geri almıştır.³⁰³

³⁰⁰ TBMM TD, D.6, C.18, B.57, s.187.

³⁰¹ TBMM TD, D.6, C.18, B.59, s.286.

³⁰² TBMM TD, D.6, C.19, B.67, s.111.

³⁰³ TBMM TD, D.6, C.20, B.73, s.37-38.

11 Ağustos 1941 tarihinde, TBMM 77. Birleşimi Genel Kurulunda Asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki kanun görüşmelerinde söz alarak; köylünün asker ailesinin mahsulünü ortada bırakmayacağını, kendi mahsulünden önce asker ailesine ait mahsulü kaldıracağını, bu yardımın yeterli gelmediği durumda hükümet yardımının sağlanabileceğini bundan dolayı askeri araçların mahsulün kalkmasında yardım etmesi, “mahsulü ortadan kaldırarak diye dağıtılmasını anî, bir hareket vukuu noktai nazarından, mahzurlu görüyorum” diyerek desteklemediğini söylemiştir.³⁰⁴

5 Ocak 1942 tarihinde, TBMM 22. Birleşimi Genel Kurulunda Noter kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun görüşmelerinde 5.Madde hususunda söz alarak; maddenin ikinci fıkrasında yer alan “noterler siyasî Partilere girmek veya devam etmek, seçim işleri ile uğraşmak, siyasî neşriyat yaramaktan memnudur” sözlere eleştirenlere karşın fıkranın yerinde olduğunu sebebinin ise Ocak ayında kongre yapılacağına dair kayıtlı notere davetiye gönderilip, noterin geleceğini, kongre ise 2-3 gün devam etmesi durumunda, noterliğin kapalı kalmasıyla iş sahibinin işinin görülemeyeceğini iletmiştir. Böyle zamanlarda siyasi durumundan dolayı duyguları düşmanlığa kadar yayılabileceğini de iletmiştir. Recep Peker (Kütahya) milletvekilinin “Noterlerin siyasî partilere girmek veya devam etmek, seçim işleriyle uğraşmak, siyasî neşriyat yapmak” kısmının değiştirilmesi hususunda takrir vermiştir ve kabul edilerek madde encümene sevk edilmiştir.³⁰⁵

26 Ocak 1942 tarihinde, TBMM 31. Birleşimi Genel Kurulunda Umumî harp senelerinde ihracat ve men'i ihtikâr heyetlerinde bulunan eski Ticaret nazırı Ahmet Nesimi ve merhum Mustafa Şeref Özkan'la arkadaşları hakkındaki kesin bir karar verilmesi hakkında sunulan rapor görüşmelerinde söz alarak; 18 Mart 1336 tarihinden evvel İstanbul Hükümetince kabul edilen bütün muamele ve karaların hükümsüz olduğunu belirtip Önceden Divan-ı Harbin kötülükler olarak nitelendirdiği bu durumu görüşülmeye uygun olmadığına dair verilen takrir kabul edilmiştir.³⁰⁶

30 Ocak 1942 tarihinde, TBMM 33. Birleşimi Genel Kurulunda Millî korunma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun görüşmelerinde söz alarak; dışarıdan alınan kıyafetlerle ilgili

³⁰⁴ TBMM TD, D.6, C.20, B.77, s.114.

³⁰⁵ TBMM TD, D.6, C.23, B.22, s.11-12.

³⁰⁶ TBMM TD, D.6, C.23, B.31, s.142.

hususta durum tespit edilemeden lüks elbise giyilmesinin önüne geçilebileceğini şehirli ve köylü kıyafetlerinin tespit edilmesi gerektiğini, örnek olarak bütün memurlar belirtilen kıyafeti giymesi gerektiğini, Avrupa'dan yeni kumaşların geldikçe karşısındaki lüks giydiğini gören bir kimse ona uymağa mecbur olduğunu bu durum karşısında kıyafet tespit edilirse israfın önüne geçilebileceğini iletmiştir. Kanun hakkında maddelere geçilmiştir.³⁰⁷

18 Mart 1942 tarihinde, TBMM 36. Birleşimi Genel Kurulunda Maadin nizamnamesinin bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu nizamnameye yeniden bazı maddeler ilâvesine dair kanun görüşmelerinde söz alarak; ilgili rapor okunduktan sonra uzun bir rapor olduğunu beyan edip, Meclisin tatil olması sebebiyle okuyamadığını bu raporun görüşülmesini birkaç gün sonraya ertelenmesini istemiştir. Oylama sonucunda Dâhiliye Encümenine sevk edilmiştir.

8 Nisan 1942 tarihinde, TBMM 44. Birleşimi Genel Kurulunda Rumeli demiryolları işletme nizamnamesinin zıya ve hasar tazminatına müteallik hadlerin tadiline dair kanuna ek kanun görüşmelerinde Bütçe encümeni ilgili raporun kendisine sevkini talep etmiştir. Sırrı Bey, de Bütçe encümenine sevk edilmesinin desteklemiş ilgili kanunun 4. maddesini örnek vererek “*Devlet varidatının veya masarifatının artırılması veya eksiltilmesini intaç edecek her nevi kanun lâyiha ve teklifleri*” masraf gerektirdiğini söylemiştir. Oylama neticesinde Rapor Bütçe encümenine sevk edilmiştir.³⁰⁸

10 Nisan 1942 tarihinde, TBMM 45. Birleşimi Genel Kurulunda Köy okulları ve enstitüleri Teşkilâtlandırma kanunu lâyihasının tetkiki için Muvakkat bir encümen teşkiline dair görüşmelerinde Maarif V. Hasan Âli Yücel (İzmir) geçici bir encümen teşkil edilerek kanunun görüşülmesini talep etmiştir. Bütçe Encümeni ise oluşturulacak geçici encümene bütçe encümenliğinin dâhil edilememesini kendilerinin ayrıca meseleyi araştırmak istediklerini belirtmiştir. Sırrı Bey, söz alarak Bütçe encümeninde bulunan üyenin başka encümenlere giremez diye yönetmelikte hüküm olduğunu belirtip, Bütçe encümeni üyesinin başka encümene girememesi, geçici

³⁰⁷ TBMM TD, D.6, C.23, B.33, s.174-175.

³⁰⁸ TBMM TD, D.6, C.24, B.44, s.123-124.

encümene de giremeyeceği anlamının çıkacağını söylemiştir. Oylama neticesinde geçici encümene sevk edilmiş ve bütçe encümeni dâhil olmuştur.³⁰⁹

4 Mayıs 1942 tarihinde, TBMM 53. Birleşimi Genel Kurulunda Nahiye kanununun 6.Maddesinde Nahiye Müdürlerinin “*vücutça her türlü hastalıklardan arı ve memleketin her ikliminde vazife görmeğe ve her vasıta ile dolaşmağa kabiliyetli oldukları vilâyet merkezlerindeki hastaneler sıhhiye heyetlerince tasdik edilmek*” hükmüne ithafen Faik Ahmed Barutçu (Trabzon) milletvekili tamussıhha olduklarına dair rapor getirmeleri gerektiğini Tamussıhha denilince bunun ata binmeğe de yetenekli olduğu anlamı çıkacağını söyleyip, Doktorların bu nasıl belirleyeceklerini sınav mı yapılacağını sormuştur. Sırrı Bey, raporla tamussıhha olduğu sabit kılınsa da ata binemeyeceğini söylemiştir. Örnek vererek Mucur’a Nahiye Müdürü iken Hacıbektaş’ta görev yapan arkadaşının ata binemeyip araba gönderdiğini bu kişinin tamussıhha olduğunu belirtmiştir.³¹⁰

5 Haziran 1942 tarihinde, TBMM 69. Birleşimi Genel Kurulunda Köy okulları ve enstitüleri Teşkilâtlandırma kanunu görüşmelerinde 10. madde de yer alan Köy Öğretmen ve Öğretmenlerinin görev ve yetkilerine dair görüşmelerinde söz alarak; bu kanunun köylüleri eğitecek ve uyaracak bir kanun olduğunu, çuvalı alıp zenginlerin ambarına gitmeyip, onlardan nasihat istemeyeceklerini belirtip, öğretmenlerin köylülere rehberlik edip ve onları geliştireceklerini söylemiştir. Maddenin aynen teklifini savunmuştur ve ilgili madde kabul görmüştür.³¹¹

12 Haziran 1942 tarihinde, TBMM 72. Birleşimi Genel Kurulunda 442 sayılı Köy kanununa ek kanunun 1. maddesinde yer alan “*Şehir ve kasaba ve köy halkı tarafından sayfiye olarak kullanılan ve en az 150 nüfusu ve oturulması kabil binaları bulunan yaylalardan*” hükmüne binaen söz alarak; “*Burada şehir ve kasaba ve köy halkı tarafından sayfiye olarak kullanılan tâbir var Bunlar belediye hududu içine girmişse bu kanunun kabulünden sonra ayrılıp köy haline mi girecek?*” sorusunu sormuş, karşılığında Galib Pekel (Tokat) milletvekili; “*Kasaba ve şehirler hududu içinde olanlar, kezalik köy sınırları içinde olanlar bu mevzuun haricindedir. Çünkü kasaba ve şehir sınırları içinde belediye vardır. Köy sınırları içinde de köy idaresi vardır. Bu*

³⁰⁹ TBMM TD, D.6, C.24, B.45, s.135-136.

³¹⁰ TBMM TD, D.6, C.25, B.53, s.11.

³¹¹ TBMM TD, D.6, C.26, B.69, s.75-79.

kanun tamamen kasaba ve köy sınırları haricinde kalanlara mahsustur.” cevabını vermiştir.³¹²

10 Ağustos 1942 tarihinde, TBMM 79. Birleşimi Genel Kurulunda Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha müessesesi adının değiştirilmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde 1. madde de geçen “*Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi, Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Merkez hıfzıssıhha müessesesi*” olarak değiştirilmesi hükmü yer almıştır. Bu hükme binaen Kanun başlığının değiştiğini metin içerisinde “*Türkiye Cumhuriyeti hıfzıssıhha müessesesi*” isminin var olduğunu bu maddeye ise “*Türkiye Cumhuriyeti Refik Saydam Hıfzıssıhha müessesesi*” isminin girip girmeyeceğini sorarak, girmezse manasının olmayacağını söylemiştir. Karşılık olarak Sıhhat Ve İçtimai Muavenet Encümeni Üyesi Dr. Ali Süha Delilbaşı (Kütahya) milletvekili Efendim, arkadaşımızın itirazı varittir. İlk tekliflerinde başka türlü düşündüklerini söyleyip, bundan sonra yapılan kanunlarda bu ismin geçmesinin kararlaştırıldığını belirtmiştir. Oylama neticesinde ilgili madde kabul görmüştür.³¹³

13 Kasım 1942 tarihinde, TBMM 4. Birleşimi Genel Kurulunda Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki kanun görüşmelerinde 2. madde ile alakalı söz alarak; terzinin 3.20 santimden aşağı olan kumaştan elbiselik çıkartamayacağını, 75 lira ücret alan birinin aldığı 75 lira ile ancak ekmeğini temin edip, verilen kumaşı ise 40 liradan aşağı diktiremeyeceğini söylemiştir. Bundan dolayı 140 liraya kadar olanlara tek elbise verilerek bir memur tipi oluşturmanın daha doğru olduğunu savunmuştur. Muvakkat Encümen karşılık olarak Geniş bölgelerde yapılacak dağıtımlarda çeşitli ölçülerle dağıtımın zorluğunun dikkate alınarak, 3 metre esasının kabul edildiğini söylemiştir. İlgili madde kabul görmüştür.³¹⁴

11 Aralık 1942 tarihinde, TBMM 16. Birleşimi Genel Kurulunda Mebus seçimi kanunu görüşmelerinde 10. madde ile alakalı söz alarak; memurluk vazifesini yürüten kişilerin yabancılarla evlenmeleri halinde memurluk görevinden ihraç edilmelerine karşın yeni seçim kanununun da ikinci fıkraya ek olarak “*Ecnebilerle evli olanlar*” eklenmesi için tahrir vermiştir. Vermiş olduğu tahrir kabul edilmiştir.³¹⁵

³¹² TBMM TD, D.6, C.26, B.72, s.162-163.

³¹³ TBMM TD, D.6, C.27, B.79, s.50.

³¹⁴ TBMM TD, D.6, C.28, B.4, s.44-45.

³¹⁵ TBMM TD, D.6, C.29, B.16, s.68-69.

23 Aralık 1942 tarihinde, TBMM 19. Birleşimi Genel Kurulunda İспенçiyari ve tıbbi müstahzarlar kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve aynı kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde 3. maddeye ek-1.madde ile alakalı söz alarak; Müstahzar ilaçlarının bazıları üzerinde, Sağlık ve Sosyal Bakanlığının tarih ve numaralı müsaadesi olduğu halde bazılarında olmadığını söylemiştir. Sıhhat Ve İctimai Muavenet Reisi Dr. Hüsamettin Kural (Ağrı) milletvekili cevap olarak dışarda satılan bu ilaçların bir kısmının ruhsatnameye tabi olmadığını, izin almadan yaptıklarını bu tip laboratuvarlar yine Sağlık ve Sosyal Bakanlığının denetimine tabi olduğunu bu ilaçlar üzerinde tarih ve numara olmadığını söylemiştir.³¹⁶

25 Aralık 1942 tarihinde, TBMM 20. Birleşimi Genel Kurulunda Maliye Vekâleti Baş hukuk müşavirliğinin ve Muhakeme Umum Müdürlüğü vazifelerine, Devlet dâvalarının takibi usullerine ve merkez ve vilâyetler kadrosunda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun görüşmelerinde Adliye Encümenine Hazine aleyhine dava açan bir kişiye yol gösteren avukat hakkında ceza göremediğini bu durumda hangi hükmün uygulanacağını sormuştur. Adliye Encümeni Üyesi Şinasi Devrin (Zonguldak) milletvekili soruya binaen bu hususu ortaya koyan hükümlerin var olduğunu bir avukatın işleyeceği, yapacağı suçların en ağır cezaların uygulanacağını belirtip 15. madde de yer alan cezaların uygulanma şeklinin okunmasını istemiştir.³¹⁷

30 Aralık 1942 tarihinde, TBMM 22. Birleşimi Genel Kurulunda Askerî ve mülki tekaüt kanununun 39. maddesinin değiştirilmesine dair kanun görüşmelerinde usul hakkında söz alarak; Maliye encümeni reisinin, Maliye encümeni raporunun görüşülmesini talep etmesiyle görüşmenin kabul olduğu, fakat Bütçe Encümenin itirazını dile getirebileceğini söylemiştir.³¹⁸

6 Ocak 1943 tarihinde, TBMM 24. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan kanunların Maarif Vekilliği kısmında değişiklik yapılması, 3694, 3829, 4142 sayılı kanunlara bağlı kadroların değiştirilmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde bütçeye yapılacak zam teklifinin ya hükümet ya da bütçe zamanında belirli imza karşılığında milletvekillerinin teklif edeceğini belirterek,

³¹⁶ TBMM TD, D.6, C.29, B.19, s.160.

³¹⁷ TBMM TD, D.6, C.29, B.20, s.195.

³¹⁸ TBMM TD, D.6, C.29, B.22, s.245.

tek bir kişinin teklifi olamayacağını söylemiştir. Bütçe görüşmelerine ertelenmesini talep etmiştir. Teklifini hükümet ve encümen kabul etmiştir.³¹⁹

Aynı tarihli Nahiye teşkili ve idaresi hakkında ve nahiye müdürlerinin intihap ve istihdam usullerine dair kanunun 20. madde görüşmelerinde Refik İnce (Manisa) milletvekilinin ilgili kanunun elinde olmadığından dolayı görüşmenin ertelenmesini istemiştir. Sırrı Bey, görüşmenin kabul edildiğini ertelenmesinin doğru olmayacağını ikinci görüşmede kendisinin sunulan kanunun aslını bulup karşılaştırabileceğini söylemiştir. Refik Bey'in vermiş olduğu taksir kabul edilmemiş görüşmelere devam edilmiştir.³²⁰

11 Ocak 1943 tarihinde, TBMM 26. Birleşimi Genel Kurulunda Ticaret ve sanayi odaları, Ticaret borsaları ve Esnaf odaları teşkili hakkındaki kanun görüşmelerinde açılacak olan yeni borsalarda tiftik işinin de konulmasını istemiştir. Ayrıca 18. Madde yer alan “*teşekküllerin*” kelimesini “*teşekkülleri*” olması gerektiğini vurgulamıştır.³²¹

14 Ocak 1943 tarihinde, TBMM 28. Birleşimi Genel Kurulunda Belediye vergi ve resimleri kanununa ek kanun görüşmelerinde söz alarak; belirli tarifeli Ankara otobüslerinde 16 kuruşun 1 kuruşu asker ailelerine ait olduğunu şimdi bu fiyatların 20 kuruşa çıkacağı bu zammın 20'nin üstüne mi konacak, yoksa 16'nın üstüne konup da 18 mi olacağını sorup, ayrıca banliyö trenlerinin belediye sınırlarında işlediği, Mamak'ın belediye sınırı içinde bulunmasına karşın Kayaş'ın dâhil olmadığını belirteip, Kayaş'a kadar bilet alan yolcudan ne kadar banliyö ve ne kadar ücret alınacağı bunun ayrımının nasıl yapılacağı sorularını sormuştur. Sorusuna binaen Dâhiliye V. Recep Peker (Kütahya) milletvekili Ankara Belediyesinin var olan otobüslerinin eskidiğini bu geniş şehirde vermiş olduğu hizmetin yapmış olduğu masrafları karşılamadığını yeni tedbirlerin alınarak mümkün olduğu kadar asgari bir zam yapılacağını söylemiştir.³²²

3.6.1.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Kanun Teklifleri

Süleyman Sırrı İçöz Bey'in TBMM yayınlanmış tutanak dergileri sonucunda VI. Dönem Yozgat milletvekili olarak iki kere kanun teklifi verildiği bilgisine ulaşılmıştır.

³¹⁹ TBMM TD, D.6, C.30, B.24, s.45.

³²⁰ TBMM TD, D.6, C.30, B.24, s.56.

³²¹ TBMM TD, D.6, C.30, B.26, s.120-123.

³²² TBMM TD, D.6, C.30, B.28, s.231-232.

12 Kasım 1941 tarihinde, Ağıllar hakkındaki kanunun birinci maddesindeki müddetin uzatılmasına dair kanun teklifi (2/47) vermiştir. Dahiliye ve Ziraat encümenlerine sevk edilmiştir. 8 Aralık 1941 tarihinde, sunmuş olduğu kanun teklifi görüşülerek “*Madde 1:1423 numaralı Ağıllar kanununun birinci maddesinde yazılı mecburî müddet bu kanunun neşri tarihinden itibaren beş sene daha uzatılmıştır.*” kanun teklifi kabul edilmiştir.³²³

8 Nisan 1940 tarihinde Bekârlar vergisi hakkında kanun teklifi (2/20) vermiştir. Dahiliye, Sıhhat ve içtimaî muavenet, Maliye ve Bütçe encümenlerine sevk edilmiştir.³²⁴

3.6.1.2. Süleyman Sırrı İçöz Bey’in Vermiş Olduğu Takrirler

7 Haziran 1939 tarihinde, Dahilî nizamnamenin 57’nci maddesinin tefsiri hakkında takrir(4/5) vermiştir. Vermiş olduğu takrir Teşkilâtı esasiye encümenine sevk edilmiştir.³²⁵ Encümen Dahilî nizamnamenin 57’nci maddesi hükmünün açıklanmasına gerek görmediğini belirtip, genel heyetin oylamasına sunmuştur. Teşkilâtı esasiye encümenin sunmuş olduğu rapor yapılan oylama neticesinde kabul edilmiştir.³²⁶

1 Kasım 1942 tarihinde, Gözlükçülük hakkındaki 3958 sayılı kanunun muvakkat ikinci maddesindeki (bir ticarethane açmak) kaydının tefsirine dair takrir (4/63) vermiştir. Adliye, Bütçe ve Sıhhat ve içtimaî muavenet encümenlerine sevk edilmiştir.³²⁷

3.7.1 Ekrem Pekel Bey’in Yasama Faaliyetleri

26 Mart 1939 tarihinde yapılan seçimlerde Ekrem Pekel Bey’in seçim mazbatasına aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 667

Oya iştirak edenlerin adedi: 614

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 614

Yozgat(Merkez): 191

³²³ TBMM TD, D.6, C.22, B.13, s.31.

³²⁴ TBMM TD, D.6, C.10, B.37, s.34.

³²⁵ TBMM TD, D.6, C.3, B.23, s.38.

³²⁶ TBMM TD, D.6, C.3, B.32, s.377.

³²⁷ TBMM TD, D.6, C.28, B.1, s.2.

Boğazlıyan Kazası: 151

Sorgun Kazası: 160

Akdağmadeni Kazası: 112

Seçim Tutanağı Tarihi: 26 Mart 1939³²⁸

Ekrem Pekel, 26 Mart 1939 tarihinde seçim tutanağını alarak, 3 Nisan 1939 tarihinde Meclis'e katılmıştır. VI. Dönem süresince Gümrük ve İnhisarlar Encümeni üyeliği görevinde bulunmuştur.³²⁹ VI. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu tahrir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

3.8. Ahmet Sungur Bey'in Yasama Faaliyetleri

26 Mart 1939 tarihinde yapılan seçimlerde Ahmet Sungur Bey'in seçim mazbatası aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 667

Oya iştirak edenlerin adedi: 614

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 614

Yozgat(Merkez): 191

Boğazlıyan Kazası: 151

Sorgun Kazası: 160

Akdağmadeni Kazası: 112

Seçim Tutanağı Tarihi: 26 Mart 1939³³⁰

Ahmet Sungur, 26 Mart 1939 tarihinde seçim tutanağını alarak, 3 Nisan 1939 tarihinde Meclis'e katılmıştır. VI. Dönem süresince Bütçe Encümeni üyeliği görevinde bulunmuştur.³³¹ VI. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu tahrir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

³²⁸ TBMM Arşivi Ekrem Pekel'in 190 No'lu Seçim Mazbatası

³²⁹ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.747.

³³⁰ TBMM Arşivi Ahmet Sungur'un 190 No'lu Seçim Mazbatası

³³¹ Binark, Günay, C.5. 3 Nisan 1939-15 Ocak 1943,s.745.

3.9. Yozgat İlinde 1941 yılına ait Yıllık Teftiş ve Çalışma Raporlarına göre CHP' ye kayıtlı üye sayısı

Yozgat iline ait 1941 Yılı teftiş ve çalışma raporuna göre ildeki üye sayısı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.³³²

Tablo 3.2.1941 Yılına Ait Yozgat'da Partiye Kayıtlı Üye Sayısı

Yozgat	13141
Boğazlıyan	12172
Maden	10600
Sorgun	11075
Toplam	46988

Tabloda belirtildiği üzere Yozgat ilinde 1941 yılı itibariyle parti üye sayısı 46.988'dir.1936 yılından itibaren beş yıllık sürede Yozgat ilinde partiye üye sayısında 21.805 artış olmuştur.

Yozgat ilinde partiye üye kişilerden parti yardımı maksadıyla Yozgat'ta % 30 Boğazlıyan kazasında % 50 Maden (Akdağmadeni) kazasında % 60 Sorgun kazasında % 50 oranında yardım yapılmıştır.³³³

CHP Genel Sekreterliği tarafından CHP Parti Başkanlıklarına ve Halkevi Başkanlıklarına gönderilen yazıda yaz tatili sebebiyle seçim bölgelerine giden milletvekillerinin çeşitli konularda araştırma yapacakları için gereken yardımın yapılması hususunda yazı gönderilmiştir.³³⁴

Bu seçim dönemi süresince adı geçen Yozgat milletvekilleri seçim bölgelerindeki insanlarla görüşmüşlerdir. Bu hususta iki örnek sunulmuştur. 14 Şubat 1940 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine göre TBMM'nin kış tatile dolayısıyla Ahmet Sungur Bey, 10 Şubat 1940 tarihinde Yozgat'a gelerek tatil süresini Yozgat'ta geçireceği bilgisini yazmıştır.³³⁵ 30 Temmuz 1941 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine göre TBMM'nin tatile

³³² CA,490.1.0.0.720.460.1 Yozgat İlinin teftiş ve çalışma raporları, 18.04.1941, s.228.

³³³ CA,490.1.0.0.720.460.1 Yozgat İlinin teftiş ve çalışma raporları, 18.04.1941, s.232.

³³⁴ CA, 490.1.0.0.4.21.3 Milletvekillerine yaz tatili münasebetiyle gidecekleri seçim bölgelerinde gereken yardımın yapılması, 04.07.1939, s.1-2.

³³⁵ Yozgat, 14 Şubat 1940, s.1.sayı:933.

girmesi dolayısıyla Süleyman Sırrı İçöz, Mustafa Celal Arat, Ekrem Pekel, Ahmet Ziya Arkant 28 Temmuz da Yozgat'a gelerek çiftçi, tüccar ve her sınıftan insanlarla Boğazlıyan, Akdağmadeni ve Sorgun ilçelerinde temasta bulunmuştur.³³⁶

Bu yasama yılı içerisinde Yozgat milletvekili olmak için talep de bulunan kişilerde olmuştur. Bu kişilerden bazıları örnek olarak sunulmuştur. II. Dönem Bozok, III ve IV. Dönem Yozgat milletvekilliği yapmış olan Ahmet Hamdi Altınok'un³³⁷ oğlu Edip Altınok 10 Haziran 1939 tarihinde CHP Genel Kâtipliğine göndermiş olduğu yazıda daha önceden parti de görev veya Yozgat'tan aday gösterilmeyi talep ettiğini bildirerek, başvuru zamanı yer olmadığı için aday gösterilemediğini şuan için vefat edenler ve istifa edenler olduğunu parti katipliğinde vazife istediğini iletmiştir.³³⁸

18 Aralık 1940 tarihinde, Yozgat'ta ikamet eden yazıcı mesleği ile meşgul olan Yusuf Erbek milletvekilliği adaylık talebinde bulunmuştur.³³⁹ 1. Dönem Yozgat milletvekilliği yapmış olan Feyyaz Ali Üst Bey³⁴⁰, 18 Mart 1941 tarihinde CHP Genel Sekreterliğine göndermiş olduğu yazıda tekrardan aday olarak gösterilmek istendiğini iletmiştir.³⁴¹

³³⁶ Yozgat, 30 Temmuz 1941, s.1.sayı:1007.

³³⁷ TBMM Albümü 1920-1950, s.227.

³³⁸ CA, 490.1.0.0.325.1345.1 Yozgat ili için mebusluk talebinde bulunanların müracaatları, 12.06.1939, s.1.

³³⁹ CA, 490.1.0.0.325.1345.2 Yozgat ili için mebusluk talebinde bulunanların müracaatları, 18.12.1940, s.1.

³⁴⁰ TBMM Albümü 1920-1950, s.62.

³⁴¹ CA, 490.1.0.0.325.1345.3 Yozgat ili için mebusluk talebinde bulunanların müracaatları, 03.08.1941, s.3.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VII. DÖNEM YOZGAT MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ

4.1. VII. Dönem Yozgat Milletvekillerine Ait Bazı Bilgiler (1943-1946)

Bu dönemdeki milletvekillerinin özlük bilgileri tablo halinde aşağıda belirtilmiştir.

Yedi milletvekili bu dönemde seçilerek Yozgat'ı temsil etmiştir.

Tablo 4.1.7. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri

7. Dönem Yozgat Milletvekillerinin İsimleri	Doğum Tarihi	Eğitim Düzeyi	Mesleği	Bildiği Yabancı Dil/Diller
Ahmet Ziya Arkant	1897	Ankara Hukuk Fakültesini birinci sınıfta bırakmıştır.	Memur	
Celal Arat	1885	Harbiye	Asker	İtalyanca, Arapça, Fransızca ve Almanca
Salim Korkmaz	1904	Lise mezunu	Ticaret, Ziraat, İktisat ve Tüccarlık alanlarında	
Mahmut Alhoğlu	1896	Lise mezunu ve hususi eğitim	Ziraat ve serbest ticaret işleri	
Süleyman Sırrı İçöz	1878	Mülkiye İdadisi	Kaymakam	Az düzeyde Fransızca
Yusuf Karshoğlu	1889	Hususi eğitim görmüş	Zabıt Kâtipliğinde memuriyet / Yozgat	Arapça ve Farsça

			Belediye Başkanlığı	
Ahmet Sungur	1894	Orman Yüksekokulu mezunu ve iktisat alanında da uzmanlık	Ticaret	Az düzeyde Fransızca

Tablo incelendiğinde; VII. Dönem Yozgat Milletvekillerinin Yaş ortalamaları 51,1'dir. Ahmet Ziya Arkant, Salim Korkmaz ve Mahmut Allıoğlu hariç diğer milletvekillerinin en az bir tane yabancı dil bilgisi olduğunu, Fransızca bilenlerin çoğunlukta olduğunu ve çeşitli meslek dallarından kişilerin VII. Dönem için milletvekili seçilerek Yozgat'ı temsil ettiği anlaşılmaktadır.

VI. dönemden farklı olarak VII. dönemde ilk defa Yozgat milletvekili olarak Mahmut Allıoğlu ve Yusuf Karşlıoğlu ilk defa bu dönemde mecliste yer almışlardır.³⁴²

28 Şubat 1943 Tarihli Yozgat Seçim sonuçlarına göre

“Ahmet Sungur (Eski Yozgat Milletvekili), Süleyman Sırrı İçöz (Eski Yozgat Milletvekili), Mahmut Allıoğlu (Alpek) Yozgat Halkevi Reisi, Mustafa Celal Arat (Eski Yozgat Milletvekili), Ahmet Ziya Arkant (Eski Yozgat Milletvekili), Yusuf Duygu Karşlıoğlu Yozgat CHP Vilayet İdare Heyeti Azası, Mehmet Salim Korkmaz (Eski Yozgat Milletvekili) seçilmişlerdir. Veled Çelebi İzbudak (Eski Yozgat Milletvekili) aday olmasına rağmen seçilememiştir.”³⁴³ 06 Mart 1943 tarihli yazıda İçişleri Bakanlığı Yozgat Vilayetinden seçilmiş milletvekillerine ait mazbataları Başbakanlığına sunmuştur.³⁴⁴

28 Şubat 1943 tarihli on beş günde bir çıkan Yozgat Vilayet gazetesine göre seçimler hakkında 28 Şubat 1943 Pazar günü saat 09:30' da Yozgat Halkevinde toplanan ikinci seçmenlerin katılımıyla milletvekili seçiminin gerçekleştirildiğinin ve Ahmet Sungur, Süleyman Sırrı İçöz, Mahmut Allıoğlu, Mustafa Celal Arat, Ahmet Ziya Arkant, Yusuf

³⁴² Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.132.

³⁴³ Vakıf, 1 Mart 1943, s.4

³⁴⁴ CA, 3.0.1.0.0.0.76.504.9 Yozgat milletvekilliklerine ait mazbatalar, 09.03.1943, s.3.

Karlıoğlu, Mehmet Salim Korkmaz Yozgat milletvekili olarak seçildiği manşetini atmıştır.³⁴⁵

4.2. Mahmut Allıoğlu Bey'in Hayat Hikâyesi

Mahmut Allıoğlu Bey, 1896 tarihinde Yozgat ilinde doğmuştur. Babasının ismi Osman Rıfkı Bey, annesinin ismi Meryem Hanım'dır. Evli olup, beş tane çocuğu olmuştur. Lise mezunu olan Mahmut Bey, aynı zamanda hususi eğitim almıştır. Genel olarak ziraat ve serbest ticaret işleri ile meşgul olmuştur. Aynı zamanda iki adet çiftliğinde buğday, arpa ve hayvancılık yetiştiriciliği ile uğraşmıştır. VII. Dönem Yozgat milletvekili olarak ilk defa meclis içerisinde yer almıştır.

Mahmut Allıoğlu Bey, 1. Dünya Savaşında Ankara'da 5'nci Kolordusunda askeri idare kalemünde yazıcılık ve İstiklal Savaşı döneminde Yozgat ve Avanos askerlik şubelerinde görev yapmıştır. 1338(1922) senesinden sonra amcasına ait ticari şirketlerde direktörlük icra etmiş olup, 1938 senesine kadar burada çalışmıştır. 1926 yılından itibaren Yozgat CHP kaza idare heyeti aza, reisliğinde ve Vilayet İdare Heyeti azalığında iki devre Yozgat Halk evi reisliğinde ve 1938 yılından itibaren de Türk Hava Kurumu Yozgat şubesi muhassılığında ve Yozgat Dokumacılar ve Küçük Sanatlar Kooperatifi Müdürlüğü görevlerini icra etmiştir. Diğer hususta aile çiftliğinde kendisine ait traktör ve ziraat makineleriyle arpa, buğday ve saik hububat işleri yapmıştır. Zirai Makine işletmesinde tecrübe sahibi olan Mahmut Bey, Un Fabrikası Direktörlüğünü de yapmıştır. 30 Temmuz 1965 tarihinde hayatını kaybetmiştir.³⁴⁶

4.2.1. Mahmut Allıoğlu Bey'in Yasama Faaliyetleri

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan seçimlerde Mahmut Allıoğlu Bey'in seçim mazbatası aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 635

Oya iştirak edenlerin adedi: 551

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 533

Yozgat(Merkez): 160

³⁴⁵ Yozgat, 28 Şubat 1943, s.1.sayı:1063.

³⁴⁶ **TBMM Arşivi** Mahmut Allıoğlu Şahsi Dosyası 1299 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı göre Alpak olarak geçmektedir. ; TBMM Albümü 1920-1950, s.432

Boğazlıyan Kazası: 129

Sorgun Kazası: 142

Akdağmadeni Kazası: 102

Seçim Tutanağı Tarihi: 28 Şubat 1943”³⁴⁷

Mahmut Allıoğlu Bey, 28 Şubat 1943 tarihinde seçim tutanağını alarak, meclise katılmıştır. Genel Heyet 15 Mart 1943 tarihi ikinci birleşiminde mazbatasını onaylamıştır.³⁴⁸ VII. Dönemde üç kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. Sunmuş olduğu kanun teklifi veya takrire rastlanmamıştır.

4.2.1.1. Mahmut Allıoğlu Bey’in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Mahmut Allıoğlu Bey, 29 Mayıs 1945 tarihinde, TBMM 65. Birleşimi Genel Kurulunda 1945 yılına ait yedi aylık Ticaret Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde; toprak Mahsulleri Ofisine ait stok buğdayları hakkında açıklama da bulunarak satın alma yerlerinde alınan buğday yer olmayınca dışarıya konduğunu muşamba ile korunmak istense de yağın yağmurdan kaynaklı olarak buğdayın rutubet başlayınca buğdayların yanmaya başladığı bilgisini vermiştir. Etrafına ufak çukurlar açılıp yağmur suyu akıntıları çukura akardı ve zarar oluşmayacağını belirtmiştir. Diğer hususta ise ambarlarda korunan buğdayların da rutubetten birçok hasara uğradığını söylemiştir. Nihayet stok buğdayların korunması için en baştan itibaren yeni önlemler alınması gerektiğini söyleyerek, bu konu hakkında Ticaret Bakanından açıklama yapmasını istemiştir. Ticaret Bakanı C.S Siren Bey (Bolu) milletvekili karşılık olarak 1.500.000 ton hububatı alan ve bunun 750.000 küsur tonu sarf eden bir kuruluştaki kayıplara uğramamanın ihtimal dâhilinde olmadığını belirterek Toprak Mahsulleri Ofisinde büyük bir zararın bulunmadığı cevabını vermiştir.³⁴⁹

21 Aralık 1945 tarihinde, TBMM 16. Birleşimi Genel Kurulunda 1946 yılı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde söz alarak; köy okullarının inşaatı konusuna değinerek, köylerdeki okulların köyün bütçesine göre yapıldığını, ancak köylülerin teşkilatlanmasında zorluk yaşadıklarını 2000-2500 liralık okulun 12000 liraya mal ettiklerini belirtmiş, diğer konuda ise yapılan bu okullara hemen öğretmen gelmiyor

³⁴⁷ TBMM Arşivi Mahmut Allıoğlu’un Seçim Mazbatası

³⁴⁸ TBMM Arşivi Mahmut Allıoğlu’un Seçim Mazbatası

³⁴⁹ TBMM TD, D. 7, C.17, B.65, s.474-483.

köylülerde “*madem öğretmen gelmeyecekti o halde niçin bu kadar zahmet ve masrafla bizi üzüyorlar? diyorlar*” açıklamasında bulunmuştur.³⁵⁰

26 Aralık 1945 tarihinde, TBMM 19. Birleşimi Genel Kurulunda 1946 yılı Ekonomi Bakanlığı Bütçesi görüşmelerinde söz alarak; Yozgat'ta dokunan kumaşlardan örnek vererek bu kumaşın çözüğü iplik, atkısı tiftiktir. Tiftik elden iğrilmiş ve dokunmuştur. Eni 80 santimdir. Bu kumaşın metresinin İstanbul'da muhtelif renklere boyatılıp Beyoğlu mağazalarında metresini 15 liraya kadar sattıkları bilgisini vermiştir. Tiftiklerin savaş sebebiyle dışarıya satılmadığı bunun neticesinde depolarda çürüyüp güvelendiğini söyleyerek Ekonomi Bakanına ne kadar tiftik satın alındığı, hangi kumaşlara ne kadar tiftik karıştırıldığı sorularını yöneltmiş, Ekonomi Bakanı F. Sirmen Bey ise (Rize) milletvekili tiftik konusunu ayrı olarak ele almadan yünlü sanayi konusunda üretimin toplamda 4 milyonun üstüne çıkarak 5 milyona yaklaştığı cevabını vermiştir.³⁵¹

4.3. Yusuf Duygu Karşoğlu Bey'in Hayat Hikâyesi

Yusuf Karşoğlu (Meclis kayıtlarında “Yusuf Karşoğlu”, nüfus kaydında "Yusuf Duygu Karşoğlu" olarak geçmektedir.) (1305) 1889 tarihinde Yozgat ilinin Sorgun ilçesine bağlı Karaburun köyünde doğmuştur. Babasının ismi Mustafa Bey, annesinin ismi Zemzem Hanım'dır. Elmas hanımla olan evliliğinden Nezihâ, Meliha, Hasan Yaşar ve Hüseyin isminde dört tane çocuğu olmuştur. Hususi eğitim görmüş olup, Arapça ve Farsça bilmektedir.³⁵²

21 Temmuz 1911 tarihinde Yozgat Şer'iyye Mahkemesi Zabıt Kâtipliğinde memuriyete başlamıştır. Askerliğini ise çavuş rütbesiyle bitirdikten sonra 1918 tarihinde terhis olmuştur. Bu görevde 28 Nisan 1921 tarihine kadar çalıştıktan sonra bu tarihte istifa ederek serbest dâva vekilliği görevinde çalışmıştır. CHP'nin ilk oluşumundan itibaren parti içerisinde muhtelif görevlerde görev almıştır. CHP idare heyeti mutemedi, vilayet idare heyeti azası, Yozgat Belediye Başkanlığı, CHP Yozgat İdare Heyeti Başkanlığı vazifesini yürütmüştür. İki yıl CHP Yozgat İdare Heyeti Başkanlığı vazifesini yürüttükten sonra il başkanlıklarının valilere verilmesi üzerine

³⁵⁰ TBMM TD, D. 7, C.20, B.16, s.303.

³⁵¹ TBMM TD, D. 7, C.20, B.19, s.418-425.

³⁵² Kazım Öztürk, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM IX. Dönem (1950-1954)**, C. 7, TBMM Vakfı Yayınları, No:18 Ankara, 1998, s. 1145. ; TBMM Arşivi Yusuf Karşoğlu Şahsi Dosyası 1300 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

görevini Yozgat Valisine devrederek, Sorgun İlçe merkezinde dâva vekilliği yapmıştır. Yozgat CHP İl İdare Heyeti üyesi iken VII. Dönem seçimlerine katılarak 28 Şubat 1943'te Yozgat'tan milletvekili seçilmiştir. Bir müddet siyasal faaliyetlerden uzak kalarak daha sonra, Yozgat ili DP İdare Kurulu Başkanı bulunduğu sırada IX. Dönem seçimlerine katılmış ve Demokrat Parti Yozgat Milletvekili olarak mecliste yer almıştır. 29 Eylül 1970 tarihinde memleketinde vefat etmiştir.³⁵³

4.3.1. Yusuf Duygu Karşoğlu Bey'in Yasama Faaliyetleri

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan seçimlerde Yusuf Duygu Karşoğlu'nun seçim mazbatasını aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 635

Oya iştirak edenlerin adedi: 551

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 473

Yozgat(Merkez): 112

Boğazlıyan Kazası: 128

Sorgun Kazası: 132

Akdağmadeni Kazası: 101

Seçim Tutanağı Tarihi: 28 Şubat 1943”³⁵⁴

Yusuf Duygu Karşoğlu, 28 Şubat 1943 tarihinde seçim tutanağını alarak, meclise katılmıştır. Genel Heyet 15 Mart 1943 tarihi ikinci birleşiminde mazbatasını onaylamıştır. Cumhuriyet Halk Partisi Müstakil üyesidir.³⁵⁵ Ayrıca Yusuf Bey, bu dönemde CHP Gaziantep bölgesi parti müfettişliği görevinde de bulunmuştur. Bu tayin haberi 15 Şubat 1945 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine manşetinde yer bulmuştur.³⁵⁶ VII. Dönemde on kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. Sunmuş olduğu kanun teklifi veya takriri rastlanmamıştır.

4.3.1.1. Yusuf Duygu Karşoğlu Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Yusuf Duygu Karşoğlu Bey, 17 Mayıs 1943 tarihinde, TBMM 24. Birleşimi Genel Kurulunda İbrahim oğlu Halil İbrahim hakkındaki Adalet Komisyonu tezkeresi

³⁵³ Öztürk, C.7. 1950-1954, s. 1145-1146. ; TBMM Albümü 1920-1950, s. 432.

³⁵⁴ TBMM Arşivi Yusuf Duygu Karşoğlu'nun Seçim Mazbatasını

³⁵⁵ Binark, C.1. 8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946, s.157.

³⁵⁶ Yozgat, 15 Şubat 1945, s.1.sayı:1110.

hakkında Tezkere görüşmesinin konusu: Mahkeme tarafından ölüm cezası hükmüne tabi olan adı geçen kişinin suçunun geçim sıkıntısı sebebiyle altı yaşındaki çocuğunu kuyuya atarak öldürmesi olayıdır. Bu görüşmelerde söz alarak; neden meclis içerisinde bu cezayı hafifletme yetkisine itiraz eden olmadığını, asıl kanunun bu cezayı hafifleteceği mi yoksa hafifletmeyeceği mi konusudur. Meclisin her iki karar için de yetkisi olduğunu belirterek, bu kişinin idamı taraftarı olduğunu söylemiştir. Adliye Encümeninin sunmuş olduğu mazbata kişinin cezasının müebbetle çevrilmesidir. Teklif kabul edilmiştir.³⁵⁷

5 Temmuz 1943 tarihinde, TBMM 44. Birleşimi Genel Kurulunda Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri ve Memurları Kanunu 42. madde görüşmelerinde söz alarak; 42. maddeye ithafen “*son fıkrasında bölge başmüdürleriyle telefon başmüdür ve müdürlerinin tercihan fennî kısımda yetişmiş memurlar arasından seçileceği hakkındaki hüküm encümende uzun münakaşalar mucip olmuş ve bu son fıkrada kullanılan «fen» tâbiri, posta, telefon, telgraf şubelerinin her birine ait tekniği de şâmil olmak üzere kullanılmıştır. Binnetice buradaki «fen» tâbiri, konuşma dilindeki umumiyetle mühendislikle alâkalı olan mânaya olmayıp «Teknik» mukabilindedir denmiştir. Fakat bu maddenin son fıkrasında yalnız (fen işlerinde yetişmiş olanlardan seçilir) diyor*” okumuş olduğu maddeye birkaç kelime daha eklenince tartışmaya sebep kalmayacağını belirtmiş ve şu öneride bulunmuştur; “*Posta, telgraf ve telefon şubelerinin her birine ait fen işlerinde diye tasrih edilirse tereddüde mahal kalmaz*” bu şekilde eklenmesi talebinde bulunmuştur. Muvakkat Encümeni Üyesi F. Kurdoğlu Bey (Manisa) milletvekili karşılık olarak fen kelimesinin önceki birçok bölümde geçtiği bu bölümde fen kelimesi eklenmesi durumunda eklenme olmayan bölümlerde çekinceye mahal vereceğini söylemiştir. Yusuf Bey bu teklifine binaen takrir verse de kabul edilmemiştir.³⁵⁸

26 Nisan 1944 tarihinde, TBMM 49. Birleşimi Genel Kurulunda Turgutlu'nun Ahmetli Nahiyesinin Kara köyünden Sarı Ahmedoğlu Mehmet İsa Ölmez'in ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki mazbata görüşmelerinde şunları ifade etmiştir: Sabıka dosyası kabarık eski siyahi kölelerinden birisinin zorla bir kızı kaçırıp kendisiyle evlenmeğe mecbur tuttuktan sonra kıza eziyet ettiği daha sonradan bu kızın kaçarak

³⁵⁷ TBMM TD, D. 7, C.2, B.24, s.99.

³⁵⁸ TBMM TD, D. 7, C.4, B.44, s.24-25.

Mehmet' ile evlendiğini söylemiş, adı geçen siyahi kişinin sürekli Mehmet'e karşı düşmanca tavırlar sergilemesi, dövmesi ve ölümlle tehdit etmesinden dolayı siyahi köleyi öldürdüğünü anlatarak olayı açıklamıştır. Adliye Encümeninin mazbatasında Mehmet'i ölüm cezasına çarptırma da genel heyetin görüşüne arz ettiğini Yusuf Bey ise ölüm cezasının ağır olacağı ağır hapisle yargılanmasını istemiştir. Vermiş olduğu takrirda 15 sene hapisle yargılanmasını talep etmiştir. Takriri kabul görmüştür.³⁵⁹

31 Mayıs 1944 tarihinde, TBMM 66. Birleşimi Genel Kurulunda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 310'ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun görüşmelerinde şunları ifade etmiştir: *“Kabahat isterine taallük etmiyen hükümleri temyiz edenlerin'- bir hafta içinde on lira depo etmeleri şarttır. Bu haftanın başlangıcı temyiz istidasının- verildiği veya zabıt kâtibine beyanın yapıldığı günden başlar. Cumhuriyet müddeiumumileri ve silâh altındaki erat ile fakir olduklarına dair mahalle veya köy ihtiyar heyetlerinden ilmühaber getirenler para depo etmekten müstesnadır.”* Cumhuriyet müddeiumumisinin depo parası vermekten ayrıcalıklı olmasını eleştirerek şu eklemenin yapılmasını istemiştir. *“Cumhuriyet müddeiumumisi ve. silâh altındaki erattan sonra başıbozuklar ilmühabere mecbur olurlar. Başıbozuklar fakrühâl ilmühaberlerini ibraz ederler...”* ayrıca fakrühâl ilmühaberlerini komutana verilmesinde zorluk olduğunu ve komutana bu durumu bildirmede zorluk yaşanacağını belirtmiştir. Sorusunun karşılığında Adliye Encümeni Üyesi M. Ş. Devrin Bey (Zonguldak) milletvekili bu hususta hiç bir zorluk olmadığını sadece erlerin fakir olduklarının herhangi bir evrak yerine beyanlarını geçerli olacağını belirtmiştir. Askeri kanunda erin komutanına gerekli durumda başvuru yapması hükümlerinin mevcut olduğu cevabını vermiştir. Yusuf Bey takrir vermesine karşın kabul olmayıp sunulan ilgili madde kabul görmüştür.³⁶⁰

21 Haziran 1944 tarihinde, TBMM 75. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun görüşmelerinde 6. madde ile ilgili olarak şunları ifade etmiştir: *“Madde 6: Ana ve babanın her ikisi de memur ise çocuk zammı yalnız birisine verilir.”* İkisi de memur olan çiftlerin birbirinden ayrılması durumunda bir açıklama olmadığını ve boşanan çiftlerden

³⁵⁹ TBMM TD, D. 7, C.9, B.49, s.251-252-259.

³⁶⁰ TBMM TD, D. 7, C.10, B.66, s.483-485.

hangisine bu zammın verileceğinin açık bir şekilde belirtilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Madde düzeltilmek maksadıyla encümenine sevk edilmiştir.³⁶¹

22 Aralık 1943 tarihinde, TBMM 13. Birleşimi Genel Kurulunda Orta Öğretim okullarında yardımcı öğretmen çalıştırılması hakkındaki kanun müddetinin uzatılmasına dair kanunu 3. Madde görüşmelerinde söz alarak; “*Madde 3: Bu kanunun hükmü neşri tarihinden başlar.*” itirazı ise Hükümetin bu şekilde belirtirken bütçe encümeninin “*Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.*” ilkinin Öz Türkçe ve daha iyi olduğunu söylemiştir. Cevap olarak Bütçe Encümeni Üyesi H.N Keşmir Bey ise (Tokat) milletvekili önceden belli alışılmış olanın bu olduğunu söylemiştir. İlgili madde kabul görmüştür.³⁶²

19 Nisan 1944 tarihinde, TBMM 44. Birleşimi Genel Kurulunda Toprak Mahsulleri Vergisi hakkındaki kanun görüşmelerinde 2. madde görüşmelerinde A fıkrasına itiraz ederek şunları ifade etmiştir: A fıkrasında “*Şehir ve kasabalarla köylerde bulunan ve bina vergisi tatbikatında bina mütemmimatından sayılan avlu ve bahçelerde yetiştirilen mahsuller;*” olarak geçmektedir. İtirazında ise avlu ve bahçe kelimelerinden sonra “*ve sair arazide*” kelimesinin eklenmesini çünkü köylerde bina önlerinde duvar olduğunu onu düz olarak sayıp avludan saymayacaklarını belirtip takrir vermesine rağmen kabul edilmemiş ilgili madde kabul görmüştür.³⁶³

22 Mayıs 1945 tarihinde, TBMM 59. Birleşimi Genel Kurulunda 1945 yılı yedi aylık Adalet Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde söz alarak; mahkemelerde süregelen davaların uzunluğundan insanların bu durumdan ıstırap çektiğini belirterek Seyyar hâkimler meselesini gündeme getirip Adalet Bakanı'nın düşüncelerini merak ettiğini söylemiştir. Cevap olarak Adalet Bakanı A. R. Türel Bey şu cümleleri söylemiştir. Seyyar hâkim kuruluşunun ortaçağa ait bir kuruluş olduğunu bugün dünya üzerinde İngiltere'de Norveç'te bu kuruluşun halen mevcut olduğunu bu durumun memleketlerin özelliğinden kaynaklı olduğunu vurgulamıştır. İngilizlerin eski kuruluşlarını, “*usulleri ihtiyaçlara uydurmayı bilen bir millet olmak bakımından İngilizler şekilden ziyade realitelerle uğraşmışlardır.*”³⁶⁴ Aynı tarihli TBMM birleşiminde 1945 yılı yedi aylık Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü bütçesi

³⁶¹ TBMM TD, D. 7, C.11, B.75, s.108-111.

³⁶² TBMM TD, D. 7, C.6, B.13, s.72.

³⁶³ TBMM TD, D. 7, C.9, B.44, s.89-90.

³⁶⁴ TBMM TD, D. 7, C.17, B.59, s.270-271-275.

görüşmelerinde; Ankara ve İstanbul'da çıkan gazetelerde bazı yazıların yabancı imlalarıyla bazılarının bize ait imla ile yazıldığını bunun karışıklığa sebebiyet verdiğini belirtip bu karışıklığın yapılmamasını rica etmiştir.³⁶⁵

4.4. Ahmet Sungur Bey'in Yasama Faaliyetleri

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan seçimlerde Ahmet Sungur Bey'in seçim mazbatasını aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 635

Oya iştirak edenlerin adedi: 551

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 529

Yozgat(Merkez): 158

Boğazlıyan Kazası: 142

Sorgun Kazası: 141

Akdağmadeni Kazası: 88

Seçim Tutanağı Tarihi: 28 Şubat 1943”³⁶⁶

Ahmet Sungur Bey, 28 Şubat 1943 tarihinde seçim tutanağını alarak, meclise katılmıştır. Genel Heyet 15 Mart 1943 tarihi ikinci birleşiminde mazbatasını onaylamıştır. VII. Dönemde bir kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. Sunmuş olduğu kanun teklifi veya takrire rastlanmamıştır.

4.4.1. Ahmet Sungur Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Ahmet Sungur Bey, 28 Mayıs 1945 tarihinde, TBMM 64. Birleşimi Genel Kurulunda 1945 yılına ait yedi aylık Tarım Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde Tarım Bakanı Ş.R. Hatipoğlu Bey'e (Manisa) milletvekili şu soruyu sorarak Rize'de yeni bir çay fabrikası kurulacağını kurulacak olan fabrikanın kurulup kurulamayacağı hakkında açıklama istemiştir. Sorusunun karşılığında İngiltere'den sipariş edilen ekipmanların savaş nedeniyle ertelendiği savaşın sona ermesiyle fabrika ekipmanlarının önemli bölümlerinin bugün İzmir Limanına çıktığını daha sonra diğer kısımlarının geleceğini, bu yıl içerisinde kurulmak istendiği cevabını vererek bütçe hakkında bölümlere geçilmiştir.³⁶⁷

³⁶⁵ TBMM TD, D. 7, C.17, B.59, s.257.

³⁶⁶ TBMM Arşivi Ahmet Sungur'un Seçim Mazbatasını

³⁶⁷ TBMM TD, D. 7, C.17, B.64, s.455-456.

4.5. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Yasama Faaliyetleri

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan seçimlerde Süleyman Sırrı İçöz Bey'in seçim mazbatasası aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 635

Oya iştirak edenlerin adedi: 551

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 523

Yozgat(Merkez): 152

Boğazlıyan Kazası: 128

Sorgun Kazası: 142

Akdağmadeni Kazası: 101

Seçim Tutanağı Tarihi: 28 Şubat 1943”³⁶⁸

Süleyman Sırrı İçöz Bey, 28 Şubat 1943 tarihinde seçim tutanağını alarak, meclise katılmıştır. Genel Heyet 15 Mart 1943 tarihi ikinci birleşiminde mazbatasını onaylamıştır. VII. Dönemde yirmi beş kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. İki kez kanun teklifi altı kez taktir sunmuştur.

4.5.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Süleyman Sırrı İçöz Bey, 30 Haziran 1943 tarihinde, TBMM 42. Birleşimi Genel Kurulunda Samsun mebusluğuna seçilen Nasuhi Erzurumlu hakkındaki mazbata görüşmelerinde usul hakkında söz alarak; mazbataların tetkiki encümeni neticede adı geçen kişinin milletvekilliğine engel bir durum olmadığına dair raporunu meclise sunmuştur. Bu raporun görüşmelerinde Sırrı Bey, ilgili yönetmeliğin 18. Maddesine atıf yaparak “*mazbatası talil*” olan kişiyi kendisi veya başka bir arkadaşın müdafaa edebileceğini belirtip, görüşmenin sonlanmasını istemiştir.³⁶⁹

6 Eylül 1943 tarihinde, TBMM 51. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair kanunun 10. maddesinin tefsiri hakkında usul hakkında söz alarak; A. Binkaya (Kastamonu) milletvekilinin raporun Adliye encümeninden geçmesi gerektiğini söylemiştir. Bu söze binaen Sırrı Bey, kanunun çıkmasında ilgili encümenin açıklama yapması gerektiğini yönetmelik gereği kanunun

³⁶⁸ TBMM Arşivi Süleyman Sırrı İçöz'ün Seçim Mazbatası

³⁶⁹ TBMM TD, D.7, C.3, B.42, s.141.

bütçe encümeninden çıkması dolayısıyla açıklamanın da bütçe encümenince yapılmasını uygun olduğunu söylemiştir.³⁷⁰

26 Ocak 1944 tarihinde, TBMM 24. Birleşimi Genel Kurulunda Mübadele ve teffiz işlerinin katî tasfiyesi ve intacı hakkında 1771 sayılı kanuna ek kanun raporu görüşmelerinde söz alarak; görüşmelerde raporun ilgili encümenlere sevk edilmesi tartışmalarında bütçe ve maliye encümenlerinin ortaklaşa kararı neticesinde sorunun halledilebileceğini söylemiştir. Neticede rapor bütçe, maliye ve adliye encümenlerinden oluşturulmuş komisyona sevk edilmiştir.³⁷¹

15 Mart 1944 tarihinde, TBMM 29. Birleşimi Genel Kurulunda Varlık Vergisi bakayasının terkinine dair kanun görüşmelerinde söz alarak; 2. madde de yer alan Varlık vergisi gelirinden dolayı yeniden başvuru alınmayacağını belirtilmesine binaen başvuruların kabul olunmamasındaki sebebi sormuştur. Karşılığında Muvakkat Encümen Yazarı Ş. Devrin (Zonguldak) milletvekili, kanun raporunun kesin bir tasfiyeyi ortaya koymak amacıyla çıktığından vergiyle alakalı herhangi bir başvuruyu önlemek amacıyla konulmuş hüküm olduğu cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.³⁷²

19 Nisan 1944 tarihinde, TBMM 44. Birleşimi Genel Kurulunda Toprak Mahsulleri Vergisi hakkındaki kanun görüşmelerinde 2. madde hususunda söz alarak; 2. maddenin 1. fıkrasında geçen “*Şehir ve kasabalarla köylerde bulunan ve bina vergisi tatbikatında bina mütemmimatmdan sayılan avlu ve bahçelerde yetiştirilen mahsuller;*” hükmüne binaen adı geçen mahsullerin içinde arpa ve buğdayın dâhil olup olmadığını sormuştur. Karşılığında Muvakkat Encümen Yazarı Ş. Devrin (Zonguldak) milletvekili dâhil olduğu cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür. .³⁷³

21 Nisan 1944 tarihinde, TBMM 46. Birleşimi Genel Kurulunda Toprak Mahsulleri Vergisi hakkındaki kanun görüşmelerinde 2. madde hususunda söz alarak; 2. maddenin C fıkrasında geçen itiraz için ayrılan beş günlük süreye ithafen itiraz olması durumunda heyetin bu itirazı kaç günde sonuçlandıracağını sormuştur. Karşılığında Muvakkat Encümen Yazarı Ş. Devrin (Zonguldak) milletvekili bununla ilgili kesin bir

³⁷⁰ TBMM TD, D.7, C.5, B.51, s.4.

³⁷¹ TBMM TD, D.7, C.7, B.24, s.144.

³⁷² TBMM TD, D.7, C.8, B.29, s.45.

³⁷³ TBMM TD, D.7, C.9, B.44, s.90-91.

hüküm olmadığını köylerin durumuna göre belirleneceği cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.³⁷⁴

10 Mayıs 1944 tarihinde, TBMM 54. Birleşimi Genel Kurulunda İnhisarlar Genel Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe kanunu görüşmelerinde söz alarak; Gümrük Ve İnhisarlar Bakanı. S. H. Ürgüplüye (Kayseri) Anakara Kayseri tren güzergâhında bulunan Karanlık dere bağlarında yetişen üzümün ambalajlanamayacağını pekmez yapmakla yetinildiğini belirtip, önceki bakan beyin burada fabrika kurulmasını vadettiğini kendisinin ne düşündüğünü söylemiştir. Karşılığında Gümrük ve İnhisarlar Bakanı. S. H. Ürgüplü Yapılan çalışmalar neticesinde Kilis, Maraş, Amasya, Elâzığ, Arapkir, Bursa, Erdek, Karaman, Çorum ve Yozgat da bulunan bağ imkânları ve üzümlerinin yüksek kaliteli olarak ortaya konduğunu raporun neticelenmesiyle adı geçen illerde şaraphane tesisi kurulacağı cevabını vermiştir.³⁷⁵

3 Ağustos 1944 tarihinde, TBMM 88. Birleşimi Genel Kurulunda Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve ek maddelerin çıkarılmasına dair kanunu görüşmelerinde söz alarak; 30. madde de geçen kira sözleşmeleriyle alakalı olarak su parasını kiracı kabul ettiğinde bu ücreti vermediği durumda evden çıkarılıp çıkarılamayacağını sormuştur. Karşılığında Muvakkat Encümen Yazarı P. A. Barutçu (Trabzon) milletvekili tahliye talebinin geçerli olması için kiracının sözleşmeye uygun davranması gerektiği, uyulmadığı takdirde mal sahibinin ihtarname verip mahkemeye başvuru yapabileceği cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.³⁷⁶

4 Eylül 1944 tarihinde, TBMM 91. Birleşimi Genel Kurulunda Adli Sicil Kanunu görüşmelerinde söz alarak; 15. madde de geçen Her takvim yılı sonuna ait bültenlerin mücellide yemin ettirilip korunmasına dair mücellide yemin ettirilip yanındaki çırakların durumunu sormuştur. Karşılığında Adliye Encümeni Namına E. Oran (İzmir) milletvekili çırakların sorumlu olması durumunda onların da yemi edeceği şayet gerek olmadığı durumda sadece mücellide yemin edecektir cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.³⁷⁷

³⁷⁴ TBMM TD, D.7, C.9, B.46, s.138.

³⁷⁵ TBMM TD, D.7, C.10, B.54, s.52.

³⁷⁶ TBMM TD, D.7, C.13, B.88, s.75.

³⁷⁷ TBMM TD, D.7, C.13, B.91, s.120-121.

19 Mart 1945 tarihinde, TBMM 31. Birleşimi Genel Kurulunda Sıtma ile Olağanüstü mücadele Kanunu görüşmelerinde söz alarak; 18. madde de geçen sıtma ilaçlarını usule aykırı şekilde satan kişiler hakkında uygulanacak ceza hususunda köy muhtarının köylüye yardım maksadıyla ücretsiz dağıtması durumunda ceza alıp almayacağını sorup, karşılığında Muvakkat Encümen Yazarı Dr. K. Bayezid (Maraş) milletvekili başkanlığın çıkaracağı talimatnameye göre hareket edileceği için bakanlık harici ücretsiz dağıtımın cezalandırılacağı cevabını vermiştir. İlgili madde kabul görmüştür.³⁷⁸

9 Nisan 1945 tarihinde, TBMM 40. Birleşimi Genel Kurulunda Tiftiğin memleket içinde durumun, üretimini ve tiftik dokuma sanayiinin kurulması yolunda ne gibi tedbirler alındığı hakkında Ticaret ve Ekonomi Bakanlarına birtakım sorular iletmiştir.

Ekonomi Bakanına yurt içerisindeki tiftiğin üretimini arttırmak maksadıyla hangi önlemlerin alındığını sormuştur. Cevap olarak Ekonomi Bakanı F. Sirmen Bey (Rize) Yurt içerisinde üretilen tiftiğin 5., 6 ve bazı sene 7 milyon kiloya kadar çıktığını belirtip, genelde yünlü sanayide yapağı miktarının 12-13 bin tonu aşamamasından ve genel üretimin bu seviyede kalmasından dolayı tiftiğin memleket dâhilinde yüzde yüz sarfını temin etmeye imkan olmadığını söylemiştir. Ayrıca tiftik ipliği sanayi kuruluşu olmadığından ve sanayi problemleri sebebiyle tiftiğin birinci safhaya alınmasına şimdiye kadar engel teşkil ettiğini de belirtmiştir.

Ticaret Bakanına 1-Tiftik ihracatını arttırmaya yönelik araştırmaları, 2-Memleket ihtiyacını temin için takas mukabilinde tiftik ithal edilip edilmediğini, 3-Tiftiğin sabit ihraç fiyatını ve varsa bu fiyata fon da dâhil olup olmamasını, 4-Tiftik ihracatının prime tabi olup olmadığını, 5-İhracatçılar birliğinin tiftik ihracatı üzerindeki rolünü ve birliğin yapılan ihracata masrafını sormuştur. Cevap olarak Ticaret Bakanı G. S. Siren Bey (Bolu) 1-1940 1944 yılları arasındaki tiftiğin toplam ihraç miktarını ve ülkelere göre oranını paylaşarak ihraç sıkıntılarının olmadığını belirtmiştir. 2-Takas konusunda tiftiğin takas edilen ürünlerden olduğu cevabını vermiştir. 3-Harp yıllarında ihraç maddelerinin kıymetlendiği için ihraç mallarının fiyat tespiti yapıldığını ve bu fiyat üzerinden yapılan artı satışlarda fon alınmasının zorunlu hale geldiğini tiftiklerden de fon alındığını söylemiştir. 4-İhracat da serbest dövizli memleketler akışı sağlamak

³⁷⁸ TBMM TD, D.7, C.15, B.31, s.168.

maksadıyla prim uygulandığını tiftiğin de prime tabi olduğunu söylemiştir. 5-Tiftik ve yapağı ihracatçılar birliğinin 1940 yılında kurulduğunu harp yılları içinde tiftiğin uygun olarak satışlarını temin için değerli gayret gösterdiğini, birliğin idare masraflarını alıp tiftik ihracatına yüklettiği masrafın yalnız bundan ibaret olduğunu söylemiştir. Sırrı Bey, verilen cevaplar karşısında tatmin olduğunu belirtmiştir.³⁷⁹

18 Mayıs 1945 tarihinde, TBMM 57. Birleşimi Genel Kurulunda Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu görüşmelerinde söz alarak; 1. madde de geçen arazisi olmayıp, yetmeyen veya çiftçilik yapmayan kişilere ailesiyle beraber geçimlerini sağlayacak nispet de arazi verme hususunda eleştirisini çiftçi olmadığı halde toprak isteyen kişilerin çıkabileceği geçmişte bunun örneklerinin olduğunu bu kişilere toprak vermenin sorun yaşatacağını belirtip maddenin değiştirilmesi taraftarı olduğunu söylemiştir. Madde aynen kabul edilmiştir.³⁸⁰

22 Mayıs 1945 tarihinde, TBMM 59. Birleşimi Genel Kurulunda 1945 yılı yedi aylık Adalet Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde söz alarak; hâkimlerin aylıklarından belirli miktarda para kesilip, kesilen para sandıkta toplanarak çocuk sayısı fazla olan hâkimlere yardım yapıldığını söylemiştir. Bu durumdan çoğu hâkimin memnun olmadığını, hükümetin toplanan bu paralarla Ankara'da pansiyon yaparak uzak kazalarda görev yapan hâkimlerin çocuklarına temin etmesinin daha doğru olduğunu savunmuştur.³⁸¹ Aynı tarihli 1945 yılı yedi aylık Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü bütçesi görüşmelerinde söz alarak; Türk musikisinin radyo programlarında biraz daha genişletilmesini isteyerek, şuan ki programların Türkün ruhunu tatmin etmediğini Basın ve Yayın Umum Müdürlüğünden Türk ruhunun ihtiyacının tatminine hizmet etmelerini istemiştir.³⁸²

28 Mayıs 1945 tarihinde, TBMM 64. Birleşimi Genel Kurulunda 1945 yılı yedi aylık Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde söz alarak; sivrisineği imha ve sıtmayı ortadan kaldırmak için kanun çıkarılıp uğraşıldığını fakat Ankara'da

³⁷⁹ TBMM TD, D.7, C.16, B.40, s.18-21.

³⁸⁰ TBMM TD, D.7, C.17, B.57, s.167-175.

³⁸¹ TBMM TD, D.7, C.17, B.59, s.270.

³⁸² TBMM TD, D.7, C.17, B.59, s.255.

Bent Deresi'nin durumundan bahsedip sağlık açısından çocuklar için tehlikeli bir yer haline geldiğini müdahale edilmesinin gerekliliğini belirtmiştir.³⁸³

29 Mayıs 1945 tarihinde, TBMM 65. Birleşimi Genel Kurulunda Başbakan şukr Saracoğlu'nun Bakanlar Kuruluna güvenoyu verilmesi isteğine dair görüşmelerde usul hakkında söz alarak; Muvazene-i Umumiye Kanununun kabul edildiğini, genel heyet oylama neticesini açıkladığını meselenin halledildiğini söylemiştir. Başbakan'ın tekrardan güven oylaması istemesi ve bu teklifin kabul olmaması durumunda bir önceki oylamanın zaten doğru çıkaracağını ikinci oylamaya sebep kalmayacağını söylemiştir. Başkan cevap olarak Başbakan'ın dilediği vakit itimat oylaması isteyeceğini söyleyip, bu oylamaya gerek olmadığını belirtmiştir. Neticede güven oylaması sonucunda 366 milletvekilinin 359 güvenlik oyu verilmiştir.³⁸⁴

25 Haziran 1945 tarihinde, TBMM 78. Birleşimi Genel Kurulunda Yeniden dokuz ilce kurulmasına dair kanun görüşmelerinde söz alarak; Kırşehir milletvekillerinin Yozgat'a bağlı Yerköy'n ilçe olarak kurulmasına dair deprem bölgesi olması sebebiyle endişelerini dile getirmiştir. Sırrı Bey, Yerköy istasyonunda bulunan büyük binalara ve minare boyundaki silolara bir şey olmadığını aktarmıştır. Sunulan teklifin kabulünü rica etmiştir. Neticede sunulan teklif kabul edilmiş ve 9 yeni ilçe kurulmuştur. Kastamonu (Abana), Çanakkale (an), oruh (Ardan), Yozgat (Yerköy), Hatay (Altınözü), Rize (Gneyce), Ordu (Perşembe), Giresun (Keşap), Edirne (Lalapaşa) kurulan yeni ilçelerdir.³⁸⁵

30 Haziran 1945 tarihli Yozgat gazetesi manşetinde Yerköy'n ilçe olması yer almıştır. TBMM kurulunda kabul edilen Yerköy'n ilçe olması milletvekilleri tarafından ilgili kişilere telgraf vasıtasıyla bildirildiği bilgisi yer almıştır.³⁸⁶

3 Aralık 1945 tarihinde, TBMM 8. Birleşimi Genel Kurulunda Afyonkarahisar Milletvekili Ber Türker'in İçtüzüğün 121. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesine dair tüzük teklifi görüşmelerinde söz alarak; *“Bütçe Kanunundaki giderin artırılmasını veya gelirin eksiltilmesini gerektiren değişiklikler veya değişiklikler veya ekleme maddeler, ancak ilişikli bütçe raporu dağıtıldıktan sonraki*

³⁸³ TBMM TD, D.7, C.17, B.64, s.426.

³⁸⁴ TBMM TD, D.7, C.17, B.65, s.508.

³⁸⁵ TBMM TD, D.7, C.18, B.78, s.404-405.

³⁸⁶ Yozgat, 30 Haziran 1945, s.1.sayı:1119.

üç gün içinde teklif olunur.” demiştir. Anayasa Komisyonu raporu teklifin yerinde olmadığına Komisyonumuz oy birliğiyle karar verip meclise sunmuştur. Sırrı Bey, Isparta Milletvekili Mükerrerem Karaağaç arkadaşımızın teklifi ile bütçe dağıtıldıktan bir hafta da görüşülme durumunun kalktığını, “*Anayasa Komisyonunun 3 gün azdır, 7 gün kalsın demesi, bence 3 gün dahi fazladır.*” diyerek bu durum karşısında böyle bir teklifin anlamının kalmadığını belirtmiştir. Komisyon raporu kabul edilmiştir.³⁸⁷

14 Ocak 1946 tarihinde, TBMM 23. Birleşimi Genel Kurulunda İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki kanun görüşmelerinde söz alarak; İş Kanununun 10 sene önce çıktığını söyleyip, adı geçen kanunun çıkması hasebiyle böyle bir teşkilâtın gerekliliğini vurgulamıştır.³⁸⁸

28 Ocak 1946 tarihinde, TBMM 29. Birleşimi Genel Kurulunda Sümerbank Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde söz alarak; beş senelik sanayi programına giren fabrikaların neler olduğunu sormuştur. Ekonomi Bakanı F. Sirmen Bey, (Rize)Sümerbank camiası için kimya endüstrisi için tasarlanan dört fabrika için 15 milyona yakın bir sermaye ihtiyacı olduğunu, bunların azot, soda, göztaş ve sülfirik karbon fabrikaları olacağını söyleyerek, toprak endüstrisi içinse yeni plânda altı milyon liraya yaklaşan bir sermaye bulunduğunu Sivas'ta bulunan fabrikayı özellikle Şark ve Orta-Anadolu'nun çimento ihtiyacını tamamen karşılar hale getirmek için, var olan tesisi iki misline çıkarmak istediklerini söylemiştir. Sellüloz müessesesi için lâzım olan ladin ağaçlarının bulunduğu Borçka civarında hamur tesisi kurulmasının kararlaştırıldığını, Dokuma sanayisinde ise 40.000'ne yaklaşan birkaç iplik fabrikası kurmayı düşündüklerini söylemiştir.

Sırrı Bey, ayrıca söz alarak Ankara'nın bir tiftik yuvası olduğunu tiftik işini beş senelik programa almaları ricasında bulunmuştur. Ekonomi Bakanı F. Sirmen Bey ise tiftiğin işlenip üretilmesi yönünde kurulması gereken endüstrinin şuanki durumda mümkün olmadığını söylemiştir. Görüşmeler neticesinde beş senelik sanayi programına tiftik dokuma sanayisinin de konulmasına dair taktir vermiştir. Başkan tasarının Sümerbank

³⁸⁷ TBMM TD, D.7, C.20, B.8, s.55.

³⁸⁸ TBMM TD, D.7, C.21, B.23, s.34.

sermayesini arttırmaya yönelik olduğunu bu takririn ilgisi olmaması sebebiyle oylamaya koymamıştır.³⁸⁹

5 Haziran 1946 tarihinde, TBMM 59. Birleşimi Genel Kurulunda Milletvekilleri seçimi hakkındaki kanunu 10. madde ile alakalı görüşme sırasında söz alarak; 10'ncu maddenin birinci fıkrasında yer alan Yabancı Devlet resmî hizmetinde bulunanlar ibaresine ek olarak ecnebilerle evli olanlar kelimesinin eklenmesini memur kanununda bunun yer alıp, milletvekili seçim usulünde de bunun olması gerektiğini savunmuştur. Karşılık olarak İçişleri Bakanı H. URAN Bey (Seyhan) kimlerin milletvekili olamayacağını Anayasada açıkça belirtildiğini bundan dolayı bunun için Anayasanın yenilenmesi gerektiği cevabını vermiştir. Teklifi kabul edilmemiştir.³⁹⁰

4.5.1.1. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Kanun Teklifleri

Süleyman Sırrı İçöz Bey'in TBMM yayınlanmış tutanak dergileri sonucunda VII. Dönem Yozgat milletvekili olarak iki kere kanun teklifi verildiği bilgisine ulaşılmıştır.

14 Ocak 1944 tarihinde, Bekârlık vergisi hakkında kanun teklifi (2/36) vermiştir. Sıhhat ve İçtimai Muavenet, Dahiliye, Maliye ve Bütçe Encümenlerine sevk edilmiştir.³⁹¹

18 Ocak 1946 tarihinde, Çobanlık hakkında kanun teklifi (2/95) vermiştir. İçişleri, Millî Savunma, Maliye, Bütçe ve Tarım encümenlerine sevk edilmiştir.³⁹²

4.5.1.2. Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Vermiş Olduğu Takrirler

4 Haziran 1943 tarihinde, Gözlükçülük hakkındaki 3958 sayılı kanunun muvakkat 2'nci maddesindeki (Bir ticarethane açmak) ibaresinin tefsirine dair takrir (4/6) vermiştir. Adliye, Bütçe ve Sıhhat ve içtimai muavenet encümenlerine sevk edilmiştir.³⁹³

³⁸⁹ TBMM TD, D.7, C.21, B.29, s.133-136-139.

³⁹⁰ TBMM TD, D.7, C.24, B.59, s.43.

³⁹¹ TBMM TD, D.7, C.7, B.19, s.38.

³⁹² TBMM TD, D.7, C.21, B.25, s.72.

³⁹³ TBMM TD, D.7, C.3, B.33, s.14.

13 Aralık 1944 tarihinde, Fevkalâde hallerin devamı müddetince memur ve müstahdemlere yapılacak yardım hakkındaki 4599 sayılı kanunun 16'ncı maddesinin tefsirine dair karar (4/34) vermiştir. Bütçe Encümenine sevk edilmiştir.³⁹⁴

2 Nisan 1945 tarihinde, 4599 numaralı Aynı Yardım Kanununun 16'ncı maddesine dair; *“Vatan yolunda fedayi hayat eden zevatın millete emanet ettikleri dul ve yetimlerinin Maliye Vekâletinin içtihadı veçhile kanunun aslındaki dul ve yetim tâbirinin şumulüne girip girmediğinin”* açıklanması hususunda vermiş olduğu karar Bütçe encümenince şu şekilde uygun görülüp meclise sunulmuştur. Bütçe encümeni raporunda; *“Bu tertipten aylık alanların da aynı yardım almaları uygun görülmüş ve kanunun tanzimi sırasında bu cihetin unutulmuş olduğu, verileri izahlardan anlaşılmuş bulunduğundan kanunun bu eksikliğini bir tesis ile tamamlamak kabil olacağı düşünülmüş ve bu yola gidilerek ilişik kanun tasarısı kaleme alınmıştır.”*

1. madde şu şekilde değişikliğe uğrayarak yürürlüğe girmiştir: *“Bu kanunda yazılı aynı yardım, aile basma yarı nispetinde, mütekaatlerle dullara, yetimlere ve hidematı vataniye tertibinden aylık alanlara da yapılır.”*³⁹⁵

6 Mart 1944 tarihinde, Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun 2'nci maddesinin tefsiri hakkında karar (4/18) vermiştir. Ziraat, Dahiliye, Adliye, Maliye ve Bütçe Encümenlerine sevk edilmiştir.³⁹⁶ 25 Mart 1944 tarihinde, Ziraat Encümeni Reisi R. Köken (İzmir) milletvekili kararın muvakkat encümende görüşülmesini istemiş, oylama neticesinde İktisat, Ticaret, Ziraat, Dahiliye, Adliye, Maliye, Bütçe Encümenlerinden seçilecek beşer kişiden oluşturulmuş Muvakkat encümene sevk edilmiştir.³⁹⁷ 7 Aralık 1945 tarihinde Sırrı Bey, vermiş olduğu kararını geri almıştır.³⁹⁸

4.6. Mustafa Celal Arat Bey'in Yasama Faaliyetleri

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan seçimlerde Mustafa Celal Arat Bey'in seçim mazbatasını aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 635

³⁹⁴ TBMM TD, D.7, C.14, B.12, s.84.

³⁹⁵ TBMM TD, D.7, C.16, B.37, s.5.

³⁹⁶ TBMM TD, D.7, C.8, B.25, s.3.

³⁹⁷ TBMM TD, D.7, C.8, B.32, s.65.

³⁹⁸ TBMM TD, D.7, C.20, B.9, s.58-59.

Oya iştirak edenlerin adedi: 551
Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 501
Yozgat(Merkez): 156
Boğazlıyan Kazası: 125
Sorgun Kazası: 141
Akdağmadeni Kazası: 79
Seçim Tutanağı Tarihi: 28 Şubat 1943³⁹⁹

Mustafa Celal Arat Bey, 28 Şubat 1943 tarihinde seçim tutanağını alarak, meclise katılmıştır. Genel Heyet 15 Mart 1943 tarihi ikinci birleşiminde mazbatasını onaylamıştır. VII. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu tahrir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

4.7. Ahmet Ziya Arkant Bey'in Yasama Faaliyetleri

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan seçimlerde Ahmet Ziya Arkant Bey'in seçim mazbatasını aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 635
Oya iştirak edenlerin adedi: 551
Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 475
Yozgat(Merkez): 140
Boğazlıyan Kazası: 128
Sorgun Kazası: 142
Akdağmadeni Kazası: 65
Seçim Tutanağı Tarihi: 28 Şubat 1943⁴⁰⁰

Ahmet Ziya Arkant Bey, 28 Şubat 1943 tarihinde seçim tutanağını alarak, meclise katılmıştır. Genel Heyet 15 Mart 1943 tarihi ikinci birleşiminde mazbatasını onaylamıştır. VII. Dönemde bir kez meclis görüşmelerinde söz almıştır. Sunmuş olduğu kanun teklifi veya tahrire rastlanmamıştır.

³⁹⁹ TBMM Arşivi Mustafa Celal Arat'ın Seçim Mazbatasını

⁴⁰⁰ TBMM Arşivi Ahmet Ziya Arkant'ın Seçim Mazbatasını

4.7.1. Ahmet Ziya Arkant Bey'in TBMM Genel Kurulundaki İfadeleri

Ahmet Ziya Arkant Bey, 14 Ocak 1944 tarihinde, TBMM 19. Birleşimi Genel Kurulunda Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün kaldırılması ve vazifesinin Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne verilmesi hakkındaki kanun görüşmelerinde söz alarak; Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün kaldırılmasında tasarrufta bulunacağı sözüne binaen tasarrufun miktarını, müdürlükte çalışan görevli memurların durumunu ve sayısını sormuştur.

Münakalat Vekîlî Alî Fuad Cebesoy Bey (Konya) milletvekili Sorusunun karşılığında kanunda bu kişiler hakkında malumat olduğunu maddelerin görüşülmesinde açıklayacağı cevabını vermiştir. Sunulmuş olan rapor kabul edilip madde görüşmelerine geçilmiştir. Geçici 1. madde görüşmelerinde tekrar aynı soruyu soran Ziya Bey, sağlanacak tasarrufta kesin bir rakam belirtmenin zor olduğunu ve en büyük tasarrufun işgal edilen yerlerin tahliyesinden sağlanacağı Alî Fuad Cebesoy tarafından cevaplanmıştır. Açıkta kalan memur sayısının ise kanun çıktıktan sonra belli olacağını belirtmiştir.⁴⁰¹

4.8. Mehmet Salim Korkmaz Bey'in Yasama Faaliyetleri

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan seçimlerde Mehmet Salim Korkmaz Bey'in seçim mazbatasası aşağıdaki gibidir:

“İkinci Seçmen Sayısı: 635

Oya iştirak edenlerin adedi: 551

Kaç Oyla Milletvekili Seçildiği: 531

Yozgat(Merkez): 156

Boğazlıyan Kazası: 132

Sorgun Kazası: 141

Akdağmadeni Kazası: 102

Seçim Tutanağı Tarihi: 28 Şubat 1943”⁴⁰²

Mehmet Salim Korkmaz Bey, 28 Şubat 1943 tarihinde seçim tutanağını alarak, meclise katılmıştır. Genel Heyet 15 Mart 1943 tarihi ikinci birleşiminde mazbatasını

⁴⁰¹ TBMM TD, D. 7, C.7, B.19, s.48-51-52.

⁴⁰² TBMM Arşivi Mehmet Salim Korkmaz_'ın Seçim Mazbatası

onaylamıştır. VII. Dönem TBMM Tutanak Dergisi kayıtlarının sorgulanmasına karşın meclis kurulu konuşması, sunmuş olduğu taktir veya kanun teklifinin kayıtlarda olmadığı sonucuna varılmıştır.

4.9. Yozgat İlinde 1943 yılına ait Yıllık Teftiş ve Çalışma Raporlarına göre CHP' ye kayıtlı üye sayısı

Yozgat İline ait 1943 Yılı İkinci 6 Aylık Çalışma raporu (Partiye üye kişilerin eğitim durumları) tabloda belirtilmiştir.⁴⁰³

Tablo 4.2.1943 Yılına Ait Yozgat'da Partiye Kayıtlı Üye Sayısı

TAHSİL GÖRENLERİN SAYISI		İLK TAHSİLİ OKUYAN VEYA OKUMAYAN SAYISI	
Yüksek Tahsilli	77	Veya Okur- Yazar	30604
Lise Tahsilli	275	Veya Okuyup- Yazma Bilmeyen	27989
Orta Tahsilli	1074		
Toplam	1426	Toplam	58593
GENEL TOPLAM		60019	

Tabloda belirtildiği üzere Yozgat ilinde 1943 yılı itibariye partiye üye sayısı toplamı 60.019 olmakla beraber üyelerin tahsilli olma durumu toplam üye kişisine nazaran %2,3 oranındadır. 1941 yılından itibaren iki yıllık sürede Yozgat ilinde partiye üye sayısında 13.031 artış olmuştur. Yozgat ilinde partiye üye kişilerden parti yardımı maksadıyla merkez kazada % 3, Boğazlıyan kazasında % 25, Maden (Akdağmadeni) kazasında % 40, Sorgun kazasında % 20 oranında yardım yapılmıştır.⁴⁰⁴ 1936 ve 1943 yılları arasındaki Yozgat'ta CHP'ye üye sayısında 34.836 artış gerçekleşmiştir.

Bu yasama yılı içerisinde adı geçen Yozgat milletvekilleri seçim bölgelerinde temasta bulunmuşlardır. 29 Ekim 1944 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine göre Süleyman Sırrı İçöz, Mustafa Celal Arat, Ahmet Ziya Arkant, Ahmet Sungur, Yusuf Karşlıoğlu, Mehmet Salim Korkmaz, Mahmut Allıoğlu, 14 Ekim 1944 Cuma günü Yozgat'a ulaşmışlardır. Cumartesi günü Sorgun Pazar günü Akdağmadeni ilçesinde insanlarla

⁴⁰³ CA,490.1.0.0.720.462.1 Yozgat İlinin teftiş ve çalışma raporları, 27.04.1944, s.7.

⁴⁰⁴ CA,490.1.0.0.720.462.1 Yozgat İlinin teftiş ve çalışma raporları, 27.04.1944, s.1.

görüşmüşlerdir.⁴⁰⁵ 31 Ocak 1945 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine göre TBMM'nin tatile girmesi dolayısıyla Yusuf Karşlıoğlu, Mehmet Salim Korkmaz, Mahmut Allıoğlu Yozgat'a gitmişlerdir.⁴⁰⁶ 31 Ekim 1945 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine göre Yozgat milletvekilleri Süleyman Sırrı İçöz, Mahmut Allıoğlu Sorgun ve Akdağmadeni ilçelerinde insanlarla görüşmüşlerdir.⁴⁰⁷

Ayrıca bu yasama yılı içerisinde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Yozgat'a teşrif etmiş ve 30 Kasım 1944 tarihli Yozgat Vilayet gazetesine göre Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Yozgat'a gelmesi gazete manşetinde de yer almıştır. İsmet İnönü'nün ilk olarak Yozgat Lisesi, Ortaokul ve İlkokulda temaslarda bulunduğu daha sonra öğle yemeği için Vali konağına geçildiği bilgisine yer vermiştir. Yemekten sonra Halkevi Müdürü ve parti üyeleriyle görüşerek saat 14:30 itibariyle Yozgat'tan ayrılarak Yerköy'e ulaştığı ve Yerköy Saray mevkiinde inşa edilen ilkokul ziyareti sonrası Ankara'ya dönüş yaptığı yazılmıştır.⁴⁰⁸

⁴⁰⁵ Yozgat, 29 Birinci Teşrin 1944, s.1.sayı:1063.

⁴⁰⁶ Yozgat, 31 Ocak 1945, s.1.sayı:1109.

⁴⁰⁷ Yozgat, 31 Ekim 1945, s.1.sayı:1127.

⁴⁰⁸ Yozgat, 30 İkinci Teşrin 1944, s.1.sayı:1105.

SONUÇ

Türkiye Cumhuriyeti 1935 genel seçimleri ilk defa kadın milletvekillerinin mecliste yer alması, 1939 genel seçimleri ise Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatından sonra yapılan ilk genel seçimler olması, ayrıca bu seçimlerin Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün ardından 2. Cumhurbaşkanı olarak seçilen İsmet İnönü idaresindeki ilk genel seçimler olması yönünden diğer seçimlerden farklı olarak kayıtlarda yerini almıştır. Bu yasama yılı içerisinde parti içi denetimi sağlamak amacıyla müstakil grup oluşturulmuş ise de istenilen sonuca ulaşamamıştır. 1943 yapılan genel seçimler ise tek partili dönemin son genel seçimi olmuştur.

1935, 1939 ve 1943 genel seçimlerinde Yozgat Vilayeti için 7 (yedi) kontenjan ayrıldığını belirtmekle beraber bu seçim dönemlerinde toplamda 21 tane milletvekilinin mecliste Yozgat'ı temsil ettiği görülmektedir. Milletvekillerinin meclisteki faaliyetleri dışında parti müfettişliği ve cemiyetlerde görev alıp, yasama yılı içerisinde Yozgat merkez ve kazalarında temaslarda bulunup ildeki parti üye sayısının artışı için çaba sarf ettikleri anlaşılmaktadır. Nitekim Yozgat ilindeki 1936 yılında parti üye sayısı 25.183 iken 1941 yılında parti üye sayısı 46.988 ve 1943 yılı itibariyle ise partiye üye sayısı 60.019 olmuştur. Geçen yedi yıllık süre zarfında il genelinde milletvekillerinin ve il parti teşkilatının çalışmaları neticesinde 34.836 artış olduğu gözlemlenmiştir.

1 Mart 1935 ila 27 Ocak 1939 tarihleri arasında görev yapan V. Yasama Dönemi, tek parti döneminin en uzun süreli faaliyet gösteren meclisi olmuştur. Bu seçimler sonucunda 13 bağımsız milletvekili seçilirken, 399 milletvekili arasında 17 kadın milletvekili yerini almıştır. İstanbul, Ankara ve Adana gibi büyükşehirlerde ise katılım oranı %96 oranını görmüştür.

V. Dönem Meclis'te Mehmet Avni Doğan, Mustafa Celal Arat, Mehmet Emin Draman, Ömer Evcı, Süleyman Sırrı İçöz, Ekrem Pekel, Ahmet Sungur'un milletvekili seçilerek Yozgat ilini temsil etmişlerdir. Bu dönemin milletvekillerinin en az bir yabancı dil bildiğini, çoğunluğunun Fransızca dilini oluşturduğunu ve bu kişilerin vali, kaymakam, avukat, çiftçi, eczacı gibi farklı meslek sınıflarından oldukları anlaşılmaktadır.

Bu dönem milletvekillerinden Mehmet Avni Doğan Bey'in 1 Kasım 1936'da Kastamonu Valiliğine atanıp mecliste boşluk olması sebebiyle, yapılan ara seçimler neticesinde Celal Arat Bey 2. yasama yılı içinde 27 Aralık 1936'da Yozgat Milletvekili

olarak Meclis'te yer aldıklarını, diğer milletvekilleri Ekrem Pekel, Mehmet Emin Draman, Ömer Evcı, Mustafa Celal Arat Beyler'in bu seçim döneminde ilk defa mecliste yer aldığını, bu dönemde yeniden seçilen Yozgat milletvekili Süleyman Sırrı İçöz'ün I. dönemden itibaren milletvekilliği görevinin devam ettiğini, Mehmet Avni Doğan Bey'in, II. dönemden itibaren milletvekilliği görevini sürdürdüğünü, Ahmet Sungur Bey'in ise IV. dönemden itibaren milletvekilliği görevini devam ettirdiği görülmektedir.

Bu dönem milletvekillerinin meclisteki görev ve faaliyetleri incelendiğinde; Mustafa Celal Arat Bey'in Orman Kanunu ve Memurin Muvakkat encümenliği görevinde bulunduğu, Mehmet Emin Draman Bey'in Adliye ve Maliye Encümenlikleri'nde üyelik ve kâtiplik görevlerini üstlendiği, yine geçici İskân ve Maliye Encümeni Mazbata Muharrirliğinde de görev alarak, 30 konuşması, 18 takrir ve 2 tane kanun teklifi verdiğini, Ömer Evcı Bey'in Ziraat Encümeni üyeliğinde bulunarak vekilliği sonrası il daimî encümen üyeliği yaptığını, Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Bütçe Encümeni üyeliği görevinin yanında Orman Kanunu ve Kayseri-Eskişehir tayyare fabrikalarına mütedavil sermaye verilmesi için oluşturulan geçici encümenlerde de yer alarak 64 konuşması, 5 takrir ve 1 kere kanun teklifi sunduğu, Ekrem Pekel Bey'in Gümrük ve İnhisarlar Encümeni azâlığında bulunduğu, Ahmet Sungur Bey'in Divanı Muhasebat Encümeni Kâtipliğinde yer alarak genel kurulda da 1 kez konuşma yaptığı anlaşılmaktadır.

VI. Yasama Dönemi seçimleri sonucunda ise 424 milletvekili mecliste görev almıştır. Bunlardan 420'sini CHP'li, 4'ünü bağımsız milletvekili oluşturmuştur. 424 milletvekilinden 15'i kadın ve 4'ü azınlık milletvekili olarak seçilmişlerdir. 7 Temmuz 1939'da Hatay'ın anavatana katılmasıyla Hatay'ın 5 milletvekili ile temsil edilmesi sonucunda milletvekili sayısı 429'a ulaşmıştır. Ayrıca bu dönemde parti içerisinde denetimi sağlamak amacıyla 21 kişilik "Müstakil Grup" oluşturulmuştur.

VI. Dönem mecliste Mustafa Celal Arat, Ahmet Ziyaettin Arkant, Süleyman Sırrı İçöz, Veled Çelebi İzbudak, Mehmet Selim Korkmaz, Ekrem Pekel, Ahmet Sungur'un milletvekili seçilerek Yozgat ilini temsil etmişlerdir. Bu dönemin milletvekillerinin en az bir yabancı dil bildiğini, çoğunluğunun Fransızca dilini oluşturduğunu ve bu

kişilerin kaymakam, asker, öğretmen, eczacı, tüccarlık gibi farklı meslek sınıflarından oldukları anlaşılmaktadır.

V. Dönemden farklı olarak VI. Dönem de ilk defa milletvekili seçilen veya ilk defa Yozgat milletvekilli olarak seçilen Veled Çelebi İzbudak bey daha önce II ve V. Dönemlerde Kastamonu milletvekili olarak görev yapmıştır. Mehmet Salim Korkmaz ve Ahmet Ziya Arkant Beyler ilk defa bu dönemde mecliste yer almışlardır.

Bu dönem milletvekillerinin meclisteki görev ve faaliyetleri incelendiğinde; Ahmet Ziya Arkant Bey'in Dâhiliye Encümeni Azâ ve Kâtipliği ile CHP Denizli Bölge Müfettişliği görevlerinde bulunduğu, Veled (Çelebi) İzbudak Bey'in Nâfia Encümeni Azâlığı görevinde yer aldığı, Mehmet Salim Korkmaz Bey'in Dâhiliye Encümeni üyeliği görevinde bulunarak, Genel kurulda 1 kez konuşma yaptığı, Mustafa Celal Arat Bey'in Millî Müdâfaa Encümeni üyeliği görevini yaptığı, Süleyman Sırrı İçöz Bey'in Bütçe Encümeni üyeliğinde bulunarak, 57 konuşması, 2 takrir ve 2 kere kanun teklifi sunduğu, Ekrem Pekel Bey'in Gümrük ve İnhisarlar Encümeni üyeliği görevinde bulunduğu, Ahmet Sungur Bey'in Bütçe Encümeni üyeliği görevinde yer aldığı anlaşılmaktadır.

VII. Yasama yılı içinde ise istifa ve ölüm nedeniyle bazı değişiklikler görülmekle beraber ara seçimlerde yapılan seçimler de dahil olmak üzere bu dönemde 492 milletvekili görev almıştır.

VII. Dönem Mecliste Ahmet Sungur, Süleyman Sırrı İçöz, Mahmut Allıoğlu, Mustafa Celal Arat, Ahmet Ziyaettin Arkant, Yusuf Karşlıoğlu, Mehmet Salim Korkmaz milletvekili seçilerek Yozgat ilini temsil etmişlerdir. Bu dönemin milletvekillerinin en az bir yabancı dil bildiğini, çoğunluğunun Fransızca dilini oluşturduğunu ve bu kişilerin kaymakam, asker, memur, tüccarlık gibi farklı meslek sınıflarından oldukları anlaşılmaktadır.

VI. Dönemden farklı olarak VII. Dönemde Yozgat Mahmut Allıoğlu ve Yusuf Karşlıoğlu ilk defa bu dönemde Yozgat milletvekili mecliste yer almışlardır. Bu dönemdeki milletvekillerinin meclisteki görev ve faaliyetleri incelendiğinde; genel kurulda Mahmut Allıoğlu Bey'in 3 kez, Ahmet Sungur Bey'in 1 kez, Ahmet Ziya Arkant Bey'in 1 kez konuşmalarının olduğu, Süleyman Sırrı İçöz Bey'in 25 konuşması, 6 takrir ve 2 kere kanun teklifi sunduğunu, Yusuf Karşlıoğlu Bey'in ise Cumhuriyet Halk Partisi Müstakil üyesi ve bu dönemde CHP Gaziantep bölgesi parti

müfettişliği görevlerinde bulunarak, genel kurulda da 10 kez konuşma yaptığı anlaşılmaktadır.

Yozgat'ı temsilen bulunan V., VI. ve VII. dönem milletvekilleri görev süreleri boyunca maliye, bütçe, adli vb. encümenlerde görev alarak vergi, bütçe görüşmeleri, emekli ve memur maşları gibi mali hususlarda çıkartılan kanunlara katkı sağlamışlardır. Özellikle 1939-1945 yılları arasında devam eden II. Dünya savaşı döneminin olumsuz etkilerini önlemek amacıyla çıkartılan Toprak Mahsulleri Vergisi ve Millî Korunma Kanunu görüşmelerinde önemli katkılarda bulunmuşlardır. Yine bu dönem kırsal bölgelerin kalkınması ve eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla çıkartılan Köy okulları ve enstitüleri Teşkilâtlandırma kanunu ve Köy okullarının inşaatı görüşmelerinde çalışmalar yapmışlardır. Yozgat halkının sorunlarını ve Yozgat'a yapılması elzem olan yatırımları meclis gündemine taşımışlardır. Başta Süleyman Sırrı İçöz ve diğer Yozgat Milletvekillerinin Ankara Kayseri güzergâhı tren yolunda bulunan Karanlık dere mevkiinde şaraphane tesisi icrası için çalıştığını, ve yine Yozgat'a bağlı 1945 yılında kabul edilen Yerköy'ün ilçe olarak kurulmasında katkı sağladıkları görölmektedir.

V., VI. ve VII. Dönem Yozgat Milletvekilleri Türkiye Cumhuriyetinin ülke gündemini meşgul eden sorunların çözümünde ve gelişiminde tüm yurttta ve Yozgat'ta gerekli çalışmaları yapmışlardır.

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi

- CA, 30.1.0.0.0.75.492.9.- 24.02.1935-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.719.456.1. - 17.08.1936-00.00.0000
CA, 3.0.1.0.0.0.75.492.9. - 24.02.1935-00.00.0000
CA,490.1.0.0.720.460.1. - 18.04.1941- 00.00.0000
CA, 3.0.1.0.0.0.76.504.9. - 09.03.1943-00.00.0000
CA,490.1.0.0.720.462.1. - 27.04.1944-00.00.0000
CA, 3.0.1.0.0.0.4.22.11. - 13.01.1939-00.00.0000
CA,490.1.0.0.725.481.1. - 1935-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.3.11.4. - 11.06.1935-00.00.0000
CA, 30.10.0.0.75.497.15. - 07.02.1939-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.4.21.3. – 04.07.1939-00.00.0000
CA, 30.10.0.0.15.87.31. - 23.01.1943-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.325.1345.1. - 12.06.1939-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.325.1345.2. - 18.12.1940-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.325.1345.3. - 03.08.1941-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.325.1346.1. - 02.02.1943-00.00.0000
CA, 490.1.0.0.630.75.1.- 24.02.1942-00.00.0000

GAZETELER

Ulus

Akşam

Cumhuriyet

Son Posta

Vakit

Yozgat (1936,1938, 1940, 1941, 1943, 1944, 1945 yıllarına ait nüshalar incelenmiştir.)

TBMM Arşivi Mehmet Avni Doğan Şahsi Dosyası 466 No’lu Tercüme-i Hal Kağıdı

TBMM Arşivi Mehmet Avni Doğan’ın 386 No’lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Mustafa Celal Arat'ın Şahsi Dosyası 1016 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

TBMM Arşivi Mustafa Celal Arat Bey'in 415 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Mehmet Emin Draman'ın Şahsi Dosyası 388 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

TBMM Arşivi Mehmet Emin Draman'ın 388 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ömer Evcı'nin Şahsi Dosyası 389 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

TBMM Arşivi Mustafa Ömer Evcı'nin 389 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Süleyman Sırrı İçöz'ın Şahsi Dosyası 437 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

TBMM Arşivi Mustafa Süleyman Sırrı İçöz Bey'in 390 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ekrem Pekel'in Şahsi Dosyası 387 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

TBMM Arşivi Mustafa Ekrem Pekel Bey'in 387 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ahmet Sungur Şahsi Dosyası 841 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

TBMM Arşivi Ahmet Sungur Bey'in 391 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ziya Arkant Şahsi Dosyası 1129 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı.

TBMM Arşivi Ahmet Ziya Arkant'ın 190 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Veled (Çelebi) İzbudak Şahsi Dosyası 557 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

TBMM Arşivi Veled (Çelebi) İzbudak'ın 190 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Mehmet Salim Korkmaz Şahsi Dosyası 1128 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

TBMM Arşivi Mehmet Salim Korkmaz'ın 190 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Mustafa Celal Arat'ın 190 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Süleyman Sırrı İçöz'ün 190 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ekrem Pekel'in 190 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ahmet Sungur'un 190 No'lu Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Mahmut Allıoğlu Şahsi Dosyası 1299 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

TBMM Arşivi Mahmut Allıoğlu'un Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Yusuf Karslıoğlu Şahsi Dosyası 1300 No'lu Tercüme-i Hal Kağıdı

TBMM Arşivi Yusuf Duygu Karslıoğlu'nun Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ahmet Sungur'un Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Süleyman Sırrı İçöz'ün Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Mustafa Celal Arat'ın Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Ahmet Ziya Arkant'ın Seçim Mazbatası

TBMM Arşivi Mehmet Salim Korkmaz'ın Seçim Mazbatası

TBMM Albümü (1920–2010),TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, C. 1,
Haziran 2010,

TBMM TD, D. 4, C. 25, B. 12, s.81. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d04/c025/tbmm04025012.pdf>)

TBMM TD, D. 4, C. 25, B. 20, s.234. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d04/c025/tbmm04025020.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 1, B. 1, s.4. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c001/tbmm05001001.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 29, B. 28, s.220. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c029/tbmm05029028.pdf>)

TBMM TD, D. 6, C. 30, B. 28, s.216. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c030/tbmm06030028.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.17. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013003.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 13, B.8, s.68. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013008.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 13, B.9, s.86. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013009.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 8, B. 25, s.19. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c008/tbmm05008025.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 9, B. 38, s.5. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c009/tbmm05009038.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 9, B. 43, s.57. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c009/tbmm05009043.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 10, B.55, s.114-115. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c010/tbmm05010055.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 11, B.63, s.86. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c011/tbmm05011063.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 11, B.68, s.237. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c011/tbmm05011068.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 12, B.79, s.255-256. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c012/tbmm05012079.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.20-22. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013003.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.24-27. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013003.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 13, B.3, s.18-19. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013003.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 14, B.15, s.66-67. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c014/tbmm05014015.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 16, B.31, s.5-6. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c016/tbmm05016031.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 16, B.37, s.171. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c016/tbmm05016037.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 18, B.61, s.138-139. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018061.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 18, B.64, s.223. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018064.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 18, B.64, s.237. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018064.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 21, B.12, s.11. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c021/tbmm05021012.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 21, B.17, s.75. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c021/tbmm05021017.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 22, B.26, s.67-68.
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c022/tbmm05022026.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 23, B.30, s.7. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c023/tbmm05023030.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 23, B.31, s.15-16. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c023/tbmm05023031.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 24, B.46, s.32-33. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c024/tbmm05024046.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 26, B.74, s.61. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c026/tbmm05026074.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 26, B.76, s.147-149. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c026/tbmm05026076.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 26, B.76, s.153. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c026/tbmm05026076.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 28, B.12, s.66. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c028/tbmm05028012.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 29, B.21, s.68. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c029/tbmm05029021.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 2, B. 14, s.68. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c002/tbmm05002014.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 4, B. 37, s.136. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c004/tbmm05004037.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 29, B. 20, s.50. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c029/tbmm05029020.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 11, B. 62, s.54. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c011/tbmm05011062.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 12, B. 79, s.251. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c012/tbmm05012079.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 13, B. 3, s.20-28. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013003.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 18, B.62, s.166. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018062.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 19, B.72, s.94-98. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c019/tbmm05019072.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 19, B.74, s.185. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c019/tbmm05019074.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 14, B.18, s.96. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c014/tbmm05014018.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 29, B.21, s.57. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c029/tbmm05029021.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 25, B.60, s.50. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c025/tbmm05025060.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 29, B.27, s.157. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c029/tbmm05029027.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 20, B.5, s.52. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c020/tbmm05020005.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 21, B.20, s.93. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c021/tbmm05021020.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 2, B. 14, s.72. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c002/tbmm05002014.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 22, s.7-8. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003022.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 23, s.54-55. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003023.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 26, s.153. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003026.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 29, s.250. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003029.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 32, s.348. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003032.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C. 3, B. 32, s.342-343. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003032.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.4, B. 37, s.146. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c004/tbmm05004037.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.5, B. 39, s.4-5. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c005/tbmm05005039.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.5, B. 40, s.14-16. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c005/tbmm05005040.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.5, B. 41, s.37. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c005/tbmm05005041.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.5, B. 42, s.52-53. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c005/tbmm05005042.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.5, B. 43, s.71-72. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c005/tbmm05005043.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.6, B. 4, s.40. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c006/tbmm05006004.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.6, B. 8, s.98. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c006/tbmm05006008.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.7, B.20, s.143. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c007/tbmm05007020.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.7, B.20, s.145. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c007/tbmm05007020.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.8, B.25, s.21. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c008/tbmm05008025.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.8, B.26, s.37. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c008/tbmm05008026.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.8, B.28, s.62. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c008/tbmm05008028.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.8, B.32, s.161. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c008/tbmm05008032.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.8, B.35, s.202 ve 211. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c008/tbmm05008035.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.8, B.36, s.233,234,237. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c008/tbmm05008036.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.11, B.61, s.39,40,42,44. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c011/tbmm05011061.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.13, B.3, s.23. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013003.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.13, B.3, s.25. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c013/tbmm05013003.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.14, B.10, s.4. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c014/tbmm05014010.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.14, B.10, s.7. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c014/tbmm05014010.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.14, B.11, s.19. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c014/tbmm05014011.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.14, B.15, s.69. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c014/tbmm05014015.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.15, B.19, s.8-9. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c015/tbmm05015019.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.16, B.31, s.12-13. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c016/tbmm05016031.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.16, B.33, s.57-58. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c016/tbmm05016033.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.16, B.37, s.170-171. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c016/tbmm05016037.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.17, B.50, s.81. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c017/tbmm05017050.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.17, B.52, s.141. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c017/tbmm05017052.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.18, B.58, s.84-85. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018058.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.18, B.67, s.377. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018067.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.20, B.11, s.85. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c020/tbmm05020011.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.23, B.39, s.91-93. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c023/tbmm05023039.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.25, B.59, s.38-40. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c025/tbmm05025059.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.25, B.65, s.165-169. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c025/tbmm05025065.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.25, B.67, s.220-222. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c025/tbmm05025067.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.25, B.68, s.270-273. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c025/tbmm05025068.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.25, B.69, s.270-293. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c025/tbmm05025069.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.26, B.81, s.270-354. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c026/tbmm05026081.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.26, B.83, s.475. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c026/tbmm05026083.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.27, B.4, s.29. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c027/tbmm05027004.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.27, B.4, s.41. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c027/tbmm05027004.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.28, B.14, s.100. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c028/tbmm05028014.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.1, B.2, s.12. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c001/tbmm05001002.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.3, B.22, s.6-7. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003022.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.16, B.32, s.38. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c016/tbmm05016032.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.16, B.36, s.160-162. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c016/tbmm05016036.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.18, B.66, s.290. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018066.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.19, B.72, s.94. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c019/tbmm05019072.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.26, B.83, s.510. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c026/tbmm05026083.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.3, B.24, s.83. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c003/tbmm05003024.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.4, B.35, s.68. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c004/tbmm05004035.pdf>)

TBMM TD, D. 5, C.18, B.66, s.298. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d05/c018/tbmm05018066.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.3, B. 22, s.21-29. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c003/tbmm06003022.pdf>)

TBMM TD, D.6, C. 2, B. 13, s.104. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c002/tbmm06002013.pdf>)

TBMM TD, D.6, C. 2, B. 15, s.183. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c002/tbmm06002015.pdf>)

TBMM TD, D.6, C. 2, B. 16, s.222-223. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c002/tbmm06002016.pdf>)

TBMM TD, D.6, C. 2, B. 18, s.284-286. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c002/tbmm06002018.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.3, B. 22, s.24-29. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c003/tbmm06003022.pdf>)

TBMM TD, D.6, C. 3, B. 30, s.302-303. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c003/tbmm06003030.pdf>)

TBMM TD, D.6, C. 3, B. 33, s.436. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c003/tbmm06003033.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.4, B.36, s.110. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c004/tbmm06004036.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.4, B.37, s.185. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c004/tbmm06004037.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.5, B.44, s.61. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c005/tbmm06005044.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.7, B.19, s.154-156. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c007/tbmm06007019.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.8, B.26, s.75-76. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c008/tbmm06008026.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.8, B.27, s.141-153. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c008/tbmm06008027.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.9, B.30, s.28. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c009/tbmm06009030.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.9, B.33, s.67-68. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c009/tbmm06009033.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.10, B.39, s.55-56. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010039.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.10, B.40, s.63-64. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010040.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.10, B.45, s.181. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010045.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.11, B.57, s.316-318. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c011/tbmm06011057.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.11, B.57, s.332-334. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c011/tbmm06011057.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.13, B.75, s.109. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c013/tbmm06013075.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.18, B.57, s.187. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c018/tbmm06018057.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.18, B.59, s.286. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c018/tbmm06018059.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.19, B.67, s.111. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c019/tbmm06019067.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.20, B.73, s.37-38. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c020/tbmm06020073.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.20, B.77, s.114. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c020/tbmm06020077.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.23, B.22, s.11-12. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c023/tbmm06023022.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.23, B.31, s.142. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c023/tbmm06023031.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.23, B.33, s.174-175. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c023/tbmm06023033.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.24, B.36, s.29. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c024/tbmm06024036.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.24, B.44, s.123-124. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c024/tbmm06024044.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.24, B.45, s.135-136. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c024/tbmm06024045.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.25, B.53, s.11. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c025/tbmm06025053.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.26, B.69, s.75-79. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c026/tbmm06026069.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.26, B.72, s.162-163. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c026/tbmm06026072.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.27, B.79, s.50. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c027/tbmm06027079.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.28, B.4, s.44-45. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c028/tbmm06028004.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.29, B.16, s.68-69. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c029/tbmm06029016.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.29, B.19, s.160. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c029/tbmm06029019.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.29, B.20, s.195. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c029/tbmm06029020.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.29, B.22, s.245. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c029/tbmm06029022.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.30, B.24, s.45. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c030/tbmm06030024.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.30, B.24, s.56. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c030/tbmm06030024.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.30, B.26, s.120-123. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c030/tbmm06030026.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.30, B.28, s.231-232. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c030/tbmm06030028.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.22, B.13, s.31. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c022/tbmm06022013.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.10, B.37, s.34. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c010/tbmm06010037.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.3, B.23, s.38. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c003/tbmm06003023.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.3, B.32, s.377. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c003/tbmm06003032.pdf>)

TBMM TD, D.6, C.28, B.1, s.2. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d06/c028/tbmm06028001.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.17, B.65, s.474-483. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017065.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.20, B.16, s.303. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c020/tbmm07020016.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.20, B.19, s.418-425. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c020/tbmm07020019.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.2, B.24, s.99. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c002/tbmm07002024.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.4, B.44, s.24-25. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c004/tbmm07004044.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.9, B.49, s.251-252-259. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c009/tbmm07009049.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.10, B.66, s.483-485. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c010/tbmm07010066.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.11, B.75, s.108-111. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c011/tbmm07011075.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.6, B.13, s.72. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c006/tbmm07006013.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.9, B.44, s.89-90. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c009/tbmm07009044.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.17, B.59, s.270-271-275. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017059.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.17, B.59, s.257. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017059.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.17, B.64, s.455-456. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017064.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.3, B.42, s.141. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c003/tbmm07003042.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.5, B.51, s.4. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c005/tbmm07005051.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.7, B.24, s.144. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c007/tbmm07007024.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.8, B.29, s.45. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c008/tbmm07008029.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.9, B.44, s.90-91. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c009/tbmm07009044.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.9, B.46, s.138. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c009/tbmm07009046.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.10, B.54, s.52. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c010/tbmm07010054.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.13, B.88, s.75. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c013/tbmm07013088.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.13, B.91, s.120-121. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c013/tbmm07013091.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.15, B.31, s.168. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c015/tbmm07015031.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.16, B.40, s.18-21. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c016/tbmm07016040.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.17, B.57, s.167-175. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017057.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.17, B.59, s.270. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017059.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.17, B.59, s.255. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017059.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.17, B.64, s.426. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017064.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.17, B.65, s.508. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c017/tbmm07017065.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.18, B.78, s.404-405. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c018/tbmm07018078.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.20, B.8, s.55. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c020/tbmm07020008.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.21, B.23, s.34. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c021/tbmm07021023.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.21, B.29, s.133-136-139. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c021/tbmm07021029.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.24, B.59, s.43. (Erişim Tarihi: 10.07.2023
<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c024/tbmm07024059.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.7, B.19, s.38. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c007/tbmm07007019.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.21, B.25, s.72. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c021/tbmm07021025.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.3, B.33, s.14. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c003/tbmm07003033.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.14, B.12, s.84. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c014/tbmm07014012.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.16, B.37, s.5. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c016/tbmm07016037.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.8, B.25, s.3. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c008/tbmm07008025.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.8, B.32, s.65. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c008/tbmm07008032.pdf>)

TBMM TD, D.7, C.20, B.9, s.58-59. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c020/tbmm07020009.pdf>)

TBMM TD, D. 7, C.7, B.19, s.48-51-52. (Erişim Tarihi: 10.07.2023 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d07/c007/tbmm07007019.pdf>)

KİTAP

Alkan, Mehmet Ö, “ **Milli Şef’li Tek Parti Döneminde Seçimler (1939 ve 1943 Seçimleri)**”, Oğlak Yayınları, İstanbul,2006.

Armaoğlu, Fahir, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)**, Cilt 1-2, Türkiye İş Bankası Yayınları, 11. Baskı, Ankara, 1991.

Atatürk'ün Tamim, Telgraf Ve Beyannameleri IV, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2006.

Binark, İsmet ve Günay, Ş. Şenal, **Türk Parlamento Tarihi, VI. Dönem (3 Nisan 1939-15 Ocak 1943)**, C. 5, TBMM Vakfı Yayınları No: 39, Ankara, 2007.

Binark, İsmet, **Türk Parlamento Tarihi, VI. Dönem (3 Nisan 1939-15 Ocak 1943)**, C. 1, TBMM Vakfı Yayınları No: 36, Ankara, 2004.

Binark, İsmet, **Türk Parlamento Tarihi, VII. Dönem (8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946)**, C. 1, TBMM Kültür, Sanat Ve Yayın Kurulu Yayınları No: 133, Ankara, 2009.

Binark, İsmet, **Türk Parlamento Tarihi, VII. Dönem (8 Mart 1943- 5 Ağustos 1946)**, C. 2, TBMM Kültür, Sanat Ve Yayın Kurulu Yayınları No: 134, Ankara, 2009.

Çankaya, Ali, **Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı) 1859-1968**, Mülkiyeliler Birliği Yayınları, C.1, Ankara, 1968.

Çoker, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi, IV. Dönem, 1931-1935**, C. 2, TBMM Yayınları, Ankara, 1996.

Çoker, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM 1. Dönem, (1919-1923)**, C. 3, TBMM Vakfı Yayınları No: 6, Ankara, 1994.

Çoker, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM IV. Dönem 1931-1935**, C. 1, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara, 1996.

Çufalı, Mustafa, **Türk Parlamento Tarihi, VIII. Dönem (1946-1950)**, C. 3, TBMM Yayınları, No:146 Ankara, 2012.

Güneş, İhsan, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM V. Dönem, 1935-1939**, TBMM Vakfı Yayınları No: 33, C. 1 Eskişehir, 2003.

Güneş, İhsan, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM V. Dönem, 1935-1939**, TBMM Vakfı Yayınları No: 26, C. 2, Eskişehir, 2000.

İnan, Afet, **Medeni Bilgiler**, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, 2.Baskı, İstanbul, 2010.

Lewis, Bernard, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 5.Baskı, Ankara, 1993.

Öztürk, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM II. Dönem 1923-1927**, C. 3, TBMM Vakfı Yayınları No: 3, Ankara.

Öztürk, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM III. Dönem 1927-1931**, C. 1, TBMM Vakfı Yayınları, No: 8, Ankara.

Öztürk, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM IX. Dönem (1950-1954)**, C. 7, TBMM Vakfı Yayınları, No:18 Ankara, 1998.

MAKALE

Erdoğan, Caner “Tek Parti İktidarı Döneminde (1923-1950) Cumhuriyet Halk Partisi’nin Örgütlenme Yapısının Ve Yönetim Anlayışının Çözümlemesi”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.10, Sayı 52, Antalya, (Ekim 2017), s.367-379.

Aydoğan, Erdal - Mahmutoğlu, Tansu Barış “Mustafa Kemal Atatürk Döneminde Yapılan Seçimler Ve Karakteristik Özellikleri”, **Uluslararası Tarih Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Sayı 10, Erzurum, 2013, s. 113-142.

Değerli, Esra S. “Türkiye’nin Balkan Ülkelerine Yakınlaşma Çalışmaları: Balkan Paketi”, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.9, Sayı 2, Eskişehir, 2008 s.115-134.

Unat, Kadri “Tek Parti Döneminin Son Genel Seçimi: 1943 Seçimleri Ve Cumhuriyet Halk Partisi’nin Seçim Propagandaları”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi** S. 56, Bahar 2015, s. 209-248.

Çelik, Kemal “Türkiye’de Devletçilik İlkesi Ve Birinci Sanayi Planı” **Kuruluşundan 90.Yılına Türkiye Cumhuriyeti Uluslararası Sempozyumu**, C. 2,23-25 Ekim 2013, Eskişehir, s.1065-1103.

Olgun, Kenan “Türkiye’de Cumhuriyetin İlanından 1950’ye Genel Seçim Uygulamaları” , **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C.27 ,Sayı 79,1, Sakarya, 2011, s.1-36 ,(Erişim Tarihi: 06.08.2022).

Duman, Önder “Tek Parti Döneminde CHP’de Bir Parti İçi Demokrasi “Denemesi”: 1939 Seçimleri ve İkinci Seçmenlerle “İstişare” ”, **CTAD**, Yıl.13 Sayı 26, Samsun, 2017 s.208-235.

Mahmutoğlu, Tansu Barış “Atatürksüz İlk Seçimler-1939 Genel Seçimlerinde CHP’nin Çalışma Ve Propagandalar”, **Atatürk Dergisi**, C.5, Sayı 1, 2016, s.38-64, (Erişim Tarihi: 02.08.2022).

TEZ

Yılmaz, Halil İbrahim “1946-1960 Arası (VIII-IX-X-XI. Dönem)TBMM Yozgat Milletvekilleri Ve Faaliyetleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE**, Nevşehir,2017.

Kapdan, Melike Ayşe “Türkiye’de Parlamento Seçimleri Ve Yasal Çerçevesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Ticaret Üniversitesi SBE**, İstanbul 2019.

Doğan, Muhammed Yasin “Cumhuriyetin İlk On Beş Yılında Yozgat”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Yozgat Bozok Üniversitesi SBE**, Yozgat,2019.

Tekin, Nil Türker “Türkiye’de Seçim Propagandaları”, Doktora Tezi, **Yıldız Teknik Üniversitesi SBE**, İstanbul 1998.

Gencer, Sedat “1930- 1938 Döneminde Türk İnkılâbı’nı Teorileştirme Ve Yorumlama Denemeleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Süleyman Demirel Üniversitesi SBE**, Isparta 2011.

Mahmutoğlu, Tansu Barış “1923-1960 Yılları Arasında CHP’nin Seçim Çalışma ve Propagandaları”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü**, Erzurum, 2015.

EKLER

T. B. M. M. Azayı kıramına mahsus muhtasar tercüme-i hal varakası

841

İhtihap idaresi	Yozgat vilayeti	Esarleri	Yakıt
İsmi	Ahmet Anni	İsmi rütbesi	
Aile ismi	Egrişizade Öglü	Meslek ve mesguliyeti	ticaret ve ziraat
Babasının ve annesinin ismi	Ömer Gülfi ve Havva	Evlü olduğu olmaması ve kaç- racağı hürdurğu	Evlüjum iki çocuğım vardır
Doguluğu yer	Yozgat merkez kasesi	İhtihapın evvel son me- muriyeti	Yozgat vilayeti E. H. F. idare heyeti İhtihapın evvel son me- muriyeti
Oturduğu yer	" " "	Manur doğış intihapın evvel son vaziyeti	Belediye meclisi ve Belediye Kucak ve ziraat
Doguluğu tarih	310 - Haziran	İhtihap mahzemesinin tarihi	4. 931
Tahsili	Yüksek	Kaç rızile mehus ihtihap olunmuş	vilayetin ittifaki ile
Bildiği diller	Lurkçe pek az farsça	Mazbatasının Meclis İleye- hi Unvanı yosince tasdik ta- rihi (*)	
Nede ihtihap ol- duğu	Ormancilik ve ticaret	Meclis ihtihap tarihi	4. 5. 931

Muhtasar Tercümesi bu

Yozgat merkez idaresinden 310 Haziran 1328 tarihinde 328 sayılı emre göre yukarıda yazılan muhtabın gardımı
 329-330 sayılarında yukarıda yazılan muhtabın idaresine alması umumî harp sebeplerine
 hususunda 331 sayılı istihap zarfı mahsus olarak yazılan meclis kararına dahil olarak
 istihapın sonuna geçiş edilmiştir. Halin ve tabiiyeti istihapın bitirildikten sonra ikinci hal
 ile istihapın tabiiyeti taysir edilmiştir. Halin ikinci bilgileri istihapın fıkası ile çanak
 kalıya girdi. Anı hususunda Başbakanlık tevesüsünde cumhurbaşkanı Lügün ilk Lügün istihap
 istihapının hususunda 331 sayılı kanunla, Amficateklar, Kuvvet Tepeleği, Muharebelerine
 istihapı ettim. 16. maddesi ile Kafkas Cephesine hareket ettim. 1. Bülten muharebelerine
 olan ilave tasarruflarına istihapı ettim. Dahası, Anı kadem yammı aldim. Bu muharebelerinde istihap
 defa yararı oldum. Vayfe basından hiç aydın olmadım. Tahsili müteakip Yozgata gelenek ticaret
 hayatına atıldım ve mudafiler Hüsnü Cemiyetine dahil olarak hizmet ettim. İstihapın sonuna
 hususunda derhal vazife besona kağıtları istihapın haklarında son gün. Kuvvet Tepeleği - Muharebe - Kuvvet
 Muharebelerine ve tevarif muharebelerine istihapı ettim. Birinci müddetini bildim.
 Ömer meclisi muhtabın istihapı talimatı ile terhis edilmiş. Yozgata gelenek ticaret
 hayatına ettim. Vilayetin ilmi, Siyasî ve idarî teşekküllerinde çalıştım. Son zamanlarda
 E. H. F. Yozgat vilayeti idare heyeti, umumî meclis ve Belediye meclislerinde bulunmuşum.
 E. H. F. meclisi mahsus olarak gösterildim ve E. H. F. meclisi olarak istihap edilmiş.

(*) Meclis Meclis heyeti tabiri yosince kullanılmaktadır.
 Adres: Yozgat, Egrişizade Öglü Ahmet Anni
 Anbarada: B. ill. ill. istihapı ettim.

Ek-3, Mehmet Avni Doğan'ın Tercüme-i Hal Kağıdı (Kaynak:
https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d05/HT_465_1_5.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

Daire IV
Yazma 30/116
466
Avni Doğan Bey

T. B. M. M. Azayı kiramına mahsus muhtasar tercüme-i hal varakası

İntihap adresi	Yozgat	Esleri	
İsmi	M. Avni B. Doğan	İntihap tarihleri	
Aile ismi	Ali Hüseyin oğlu	Mevlat ve meşguliyeti	Medeni
Babasının ve ana- sinin ismi	Hayrullah Lehra	Evlü olup olmadığı ve kaç soruşturma bulunduğuna	6 oğlunun ikisi evlenmiş walidir.
Doğduğu yer	Yozgat	İntihaptan evvel son me- murluğu	
Okuduğu yer	Dunkara	Mevlat değilse intihaptan evvel son meşguliyeti	Yozgat meclisi
Doğduğu tarih	308 senesi malîye	İntihap meşguliyetinin tarihi	
Tahsili	Ali mehteri müderris yanında 829 meşguliyeti	Kaç rütbe ile mebus intihap olduğuna	
Bildiği diller	Türkçe, Fransızca	Mebusların Meclis Hoya- tı Umur-yerinece tasdik ta- rihi	
Nasıl ihtisasa al- dığı	idare	Meclis-i İttihak tarihi	

TBMM © İER HAKKI
MAHTASAR TERCÜME-I HAL

24	Teşrinisani	322	da	Seğiret Tahiriye Kalemî Hüvelâliği	
1	mart	320	da	" İhtilâs Hüvelâliği	
30	Ağustos	336	da	İhtiyat zabıt namzedi	
7	Haziran	332	de	" mülaazım saniliği	
16	Hisan	336	da	Bogazlıyan Kaymakamlığı	
17	Eylül	336	da	Eveilli Kazası Kaymakamlığı	
22	Mayıs	336	da	İstifa ettim	
1	mart	337	de	Seferberliğe İltihak	
12	Temmuz	339	da	İhtilâs Bütük Meclisi Meclisi Şakı	
6	Teşrinisani	337	de	İhtilâs " "	
6	Mayıs	441	de	İhtilâs " "	

Yozgat Mebusu

[1] Bu hâle Meclis heyet-i tahriresince baki edilecektir.

Ankara:

Adres

Tarihçe:

Ek-4, Mehmet Avni Doğan'ın Seçim Mazbatası (Kaynak:
https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d05/SM_465_1_5.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

Şehir... İlçesi... İl...
 Seçim Dairesi...
 Seçim Yılı...

Namet İsimleri	Kocaman seçim bölgesi											Seçim Yılı			Nüfus		Nüfus		Yüzde		Kültür		Mülâhazat	
	Kocaman	Osmanlı	Çarşamba	Çarşamba	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	Kocaman	
Şeyh Mehmet Avni Doğan																								

TBMM © HER HAKKI MAHFUZDUR

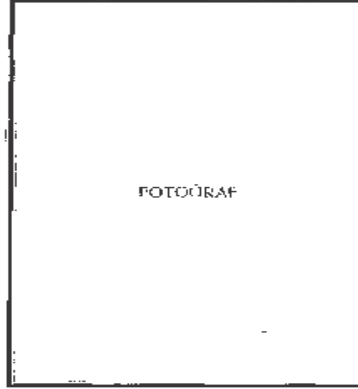
İstihbarat meblağının tahmini değeri: ...

Şeyh Mehmet Avni Doğan'ın seçimi için...
 25-4-1981

Şeyh Mehmet Avni Doğan'ın seçimi için...
 25-4-1981

Şeyh Mehmet Avni Doğan'ın seçimi için...
 25-4-1981

Ek-5, Ömer Evci'nin Tercüme-i Hal Kağıdı (Kaynak:
https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d05/HT_1012_1_5.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

Seçim dairesi	<i>Yazgöç</i>	İsleri:	<i>Yazgöç</i>
Adı	<i>Ömer</i>	Üni: (Beleri):	"
Soy adı	<i>Evci</i>	Meslek ve mesguliyeti	<i>Çiftçilik</i>
Babasının ve annesinin adı	<i>Mehmet Hıpa</i>	Evli olup olmadığı ve kaç çocuğu bulunduğu	<i>evli değil 3 çocuk 1 kız 4 çocuğunun 2'si vefat etmiştir</i>
Doğduğu yer	<i>Yazgöç - Eski Köyü</i>	Seçimden önceki son menurisi	<i>Çiftçilik</i>
Ottandığı yer	"	Memur değilse seçimden önceki son vaziyeti	"
Doğum tarihi	<i>1904</i>	Seçim mazbatasının tarihi	<i>4.2.1995</i>
Tahsil	<i>ilk tahsilden mezun olmak üzere 240 H. 1. sınıfta</i>	Kaç teyle saylavına seçildiği	<i>543</i>
Bildiği diller	<i>Yazgöç</i>	Mazbatasının Meclis genel Heyetine tasdik tarihi (*)	<i>7.2.1995</i>
Nede ihtisarı olduğu	<i>Çiftçilik</i>	Meclise (Tibak tarihi	<i>1.2.1995</i>

[*] Bu yer Meclis Kanunlar kaleminde doldurulacaktır.

Ek-6, Ömer Evcî'nin Seçim Mazbatası (Kaynak:
https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d05/SM_1012_1_5.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

Yozgat Vîlayeti
 Dairel İntihabiyeti
 Heyeti Teftişçesi

389

Nispet Adları	KAZANILAN REYLERİN MİKDARI					REYLERİN YEKÜNÜ		Müstakiller sanıkların sayısı	Reyler toplamı ve adedi	Nispetlerin dog- rulukları yer ve tarihi	Nispetlerin maddi muhtesabı ve maddi muhtesabı	Fonduke meblağs olan olmadığı	Teşkilatı esasıyla kanun- nun 11 ve 12 inci maddelerine ve intihab kanunıyla müzeyyelatına nazaran mali intihab halleri olup olmadığı	İntihabi hakların da bir günün içi- nde kayıtlı olup ol- madığı	DÜŞÜNCELER
	Kazan	Kazan	Kazan	Kazan	Kazan	Rakamla	Yazı ile								
<i>Bay Ömer</i>	168	168	179	97		512	<i>Yozgat</i>		512				<i>goktur</i>	<i>goktur</i>	

Sayılar intihabi kanunıyla onun bazı mevadeti muadil kanunun tayin ettiği usul ve şerait dairesinde *Yozgat* vîlayeti Sayılar İntihabı bilhiza merkez ve mühakkaktan tanzim edilip gönderilen mazbatalar heyetimiz huzurunda tetkik ve sırasile reyler cem ve tetkik olduğunda yukarıdaki cetvelde yazılan zevatın her birinin adları hızasında gösterilen miktarda rey aldıkları anlaşıldığından *Bay Ömer* Yozgat Vîlayeti namına Sayılar intihab edilişlerini ve bu intihabın bütün selahati ve dereceti kanun ahkâmına ve usulüne tamamille mutabık olarak cereyan ettiğini mübeyyin bu mazbata *bu* husula olarak tanzim edildi. 9 - 2 - 1935

Yozgat HEYETİ TEFTİŞÇİ BAŞKANI AZA AZA AZA AZA AZA AZA AZA AZA
A. rıza *Yozgat* *H. Gök* *B. Arslan* *H. Gök* *H. İlhan* *B. Arslan* *H. Gök*

heyeti teftişçesi tarafından bu mazbata tasdik olunmuş 9. 2. 1935

Heyet idare heyeti Reisi

Halil Defterdar *H. Gök* *M. Arslan* *H. Gök* *B. Arslan* *H. Gök* *B. Arslan* *H. Gök*

DEVE - 5
 S.NO = 389
 YOZGAT
 ÖMER EVCİ

Ek-7, Yusuf Karşloğlu'nun Tercüme-i Hal Kağıdı (Kaynak:
https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d07/HT_1326_1_7.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

Seçim dairəsi	Yozgat	İlmî rütbesi	
Adı	Yusuf Duygun	Meslek ve mesgaliyeti	Dava vakilligi ve ziraatçılık
Soy adı	Karşloğlu	Evlî olup olmadığı ve kaç çocuğu bulunduğu	Evlîyim dört çocuğum var
Balvâsım ve anasının adı	Mustafa, Zennem	Seçilmeden evvelki son me-nurîyeti	Mezûm dava vekili
Doğduğu yer	Sorgunun Karaburun Köyü	Memur değilse sağındaki evvel son vaziyeti	
Doğum tarihi	1305	Evcelki Devrelerde meclis seçilmiş ise seçim yerleri	Seçilmedim
Tahsili	Hüsnî	Seçim mazbatasının tarihi	28.2.1943
Bildiği diller	Türkçe	Kaç rey'e me-husluga seçildiği	473
Nede ihtisası olduğu		Mazbatasının Meclis Umumî Heyetince tas-diki tarihi [*]	15. IV. 1943
Eserleri		Meclise ihtisak tarihi	8. III. 1943

[*] Bu yer Meclis Kanunlar kalemince doldurulacaktır.

Ek-8, Yusuf Karşlıoğlu'nun Seçim Mazbatası (Kaynak:
https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d07/SM_1326_1_7.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

Vilayeti Amasya

Meb'us seçilmiş olanlara ait mazbata

Adı ve Soyadı	Diyarbakır veya Amasya	Mevki ve Sayısı	Kazanan reylerin miktarı										Reylerin yekünü		Teşkilâtı esasla ve Meb'us Seçimi kanunlarına göre seçimin eysel halleri olup olmadığı	Seçimi hakkında bir şikâyet vaki olup olmadığı	MULHAZAT			
			Kazanan	Kazanan	Kazanan	Kazanan	Kazanan	Kazanan	Kazanan	Kazanan	Kazanan	Kazanan	Yan ile	Toplam						
<i>Yusuf Karşlıoğlu</i>		1326	112											112						

4320 numaralı Meb'us Seçimi kanun gereğince Vilayetinize yapılan seçim neticesinde: *(1326) dâhilin 112 reydir* Rey ise *112'dir* Vilayetiniz Meb'uslarına Seçilmiş olduklarına dair bu mazbata heyetiniz tarafından tasarrufla kâğıtlara verilmiştir. 28/2/1943

Reis *[Signature]* Teftiş hey'eti ve belediye reisi *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]* *[Signature]*

Amasya Vilâyeti

Unvanlı Heyetin 15 mart 1943 tarihli İkinci Kurulunda tasdik olunmuştur.

Ek-9, Mahmut Allıoğlu'nun Tercüme-i Hal Kağıdı (Kaynak:
https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d07/HT_1325_1_7.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

FOTOĞRAF

Seçim dairesi	yoğgat	İmri rütbesi	yoktur
Adı	Mahmut	Meslek ve mesguliyeti	2 adet çiftliğimde buğday arpa ve kıyancılık yetiştirici
Soy adı	ahıak	Evlilik durumu ve kaç çocuğu bulunmuşluğu	evli olup 4 çocuğum var
Babasının ve annesinin adı	Rifat merhamet	Seçimden evvelki son maddiyeti	yoğgat halk emri reisliği ve Türk Hava Kurumu yoğgat şubesi müdürlüğü ve yoğgat kırsal sanatlar kurumu başkanlığı
Değdiği yer	yoğgat	Memur değilse seçimden evvel son vaziyeti	rutif müdürlüğü ve yoğgat ümumi meclis üyesi
Doğum tarihi	1312 = 1898	Evvelki Devrelerde meclis seçilmiş ise seçim yerleri	yoğgat
Tahsili	5 senelik idadi ve mesazi tahsilat	Seçim mazbatasının tarihi	28-2-1913
Bildiği diller	yalnuz turkce	Kaç yerle meclisliğe seçildiği	583
Nede ihtisas olduğu	halkın eli ziraat ve motorların onarım ve onarımlarında çalışarak patron	Mazbatasının Meclis Umumi Heyetince tasvili tarihi [*]	28-2-1913 15-III-1913
Eserleri	yoktur	Meclise İttihak tarihi	8-3-1913

[*] Bu yer Meclis Kayıtları kolonuna doldurulacaktır.

Ek-10, Mahmut Allıoğlu'nun Seçim Mazbatası (Kaynak:
https://www.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d07/SM_1325_1_7.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2023)

Meb'us seçilmiş olanlara ait mazbata

Adı ve Soyadı	Değişik seçilme tarihi	Menlek veya mahalli	Kazanılan reylerin miktarı														Reylerin yakınına		Teşkilatı emsaliye ve Meb'us Seçimi kanunlarına göre seçimine engel halleri olup olmadığı	MULHAZAT				
			Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Kazanılan	Yanı ile			Birinci seçiminin			
Mahmut Allıoğlu	1899	1902	180	124	122													572	102	674	551			

4320 numaralı Meb'us Seçimi kanunu gereğince Vilâyetimizde yapılan seçim neticesinde; .. (677) .. Mahmut Allıoğlu .. Rey ile .. Mahmut Allıoğlu .. Vilâyetimiz Meb'usluğuna Seçilmiş olduğuna dair bu mazbata bey etim tarafından tanzim edilerek kendisine verildi. 28/ 2/ 1907

Reis
Tefiti beyleri ve belediye reisleri
Azan
Azan
Azan
Azan
Azan
Azan
Azan
Azan
Azan

Mahmut Allıoğlu

Tunceli Meclisi 16 Mart 1903 tarihli İkinci Cankarısında tanzim olmuştur.

Ek-11, Yozgat Milletvekillerine Seçilen Yedi Kişinin Tam Listesi

T. C.
BAŞVEKÂLET
Yazı İşleri Dairesi
Müdürlüğü
Sayı: 8
1586 7

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

78/351

Müsvedde

3-4-39

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞIVI

28.3.1939 tarih ve 6/1521 sayılı tezkereye ektir.
Türkiye Büyük Millet Meclisinin altıncı intihap devresi için yapılan
intihap neticesinde Yozgat Vilâyeti Meb'usluklarına seçildikleri Dahiliye Vekâ-
letinin 31 /3 /1939 tarih ve 1139 numaralı tezkeresile bildirilen ve ilişik listede
isimleri yazılı bulunan yedi zata aid mazbata takdim olunmuştur.
31/3/1939
Başvekil

B. Kestay
31-III-339

-5-

030	10			76	494	4
-----	----	--	--	----	-----	---

1

Ek-12, Yozgat Milletvekili Ziya Arkant'ın Burdur Bölgesi Birinci Teftiş Raporunun İncelendiği

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Denizli BÖLGESİ
MÜFETTİŞLİĞİ
SAYI: 196
10 / XII / 1941

File İşlendi

C. H. P. Genel	12 Kânun 1941
69867	Eki:

C.H.P. Genel Sekreterliği Yüksek makamına
ANKARA

Yüksek tasviplerine iktiran eden teftiş programına göre 1941 senesi Eylül - birinci kânun onbeşine kadar Bölgemdeki teftişlerime ait mesaiden BURDUR vilayeti raporunu bu yazıma bağlı olarak takdim ediyorum .

Bu teftişimde Burdur vilayet idare heyetini merkez kaza ile birlikte dört kaza idare heyetini vilayet dahilinde mevcut dört Halkevini ve bir resmi nahiyeyi teftiş etmiş bulunmaktayım .

Teftişimden edindiğim kanaat ve müşahedelerimi netice bağlılığı altında ve raporumun sonunda arzettim .

Sonsuz saygılarımı tekrarlarım .

G.H.P. Denizli Bölgesi Müfettişi
Yozgad Mebusu

Ziya Arkant

490 01 630 75 11

24
17. XII. 41
24. XII. 41
25. XII. 41

Ek-13, Milletvekillerinin Seçim Bölgelerini Gezmesi

19 Birinci Teşrin 1938

Yozgat

Kuruluşu: 1921

ÇARŞAMBA GÖNLERİ ÇIKAR VİLİYET GAZETESİ

Tanesi 100 Para

Kazanc Vergisi Kanunu

Çiçekdağı

Yozgada bağlanıyor

Yerköy kaza oluyor

Atatürk'ün Sıhhatleri Hakkında Resmî Tebliğ

Ajans Haberleri

Yedinci milli tip kurultayı

İngilizler Filistin'de taarruza geçecekler

Şehrimize gelen göçmenler

Cumhuriyet Bayramına Hazırlık

Vali konağı inşaatı

ABUNA ŞARTLARI

Yılıgi (150) Kurus
Dışarı İctin (180) Kurus

Sayı: 868

Atatürk'ün Sıhhatleri Hakkında Resmî Tebliğ

Ajans Haberleri

Yedinci milli tip kurultayı

İngilizler Filistin'de taarruza geçecekler

Şehrimize gelen göçmenler

Cumhuriyet Bayramına Hazırlık

Vali konağı inşaatı

Çiçekdağı

Daire müdürlüğünü gezmek ve köylülerinde Resmî saygılarından dolayı Etiler, Sungur ve Ömer Evci elçilerini serof vermiler. Boğaziyan, Akdağ ve Ankara kazalarını dolandırmak Ankara'ya hareket etmişlerdir.

Askerlik şube reisi geldi

Vilâyetimiz Askerlik şube reisi refikine tayin edilen Vasfi Ertürk 15 / 10 / 938 tarihinde gelerek vazifesine başlamıştır. Hoşgeldiniz deriz.

Hastanemizin Operatörü Geldi

Hastanemiz Operatörlüğüne tayin edilen doktor Sabri Dönmez gelerek işine başlamıştır. Hoş geldiniz der muvaffakiyetler dileriz.

İzicilerimiz

İlimizde bazı izicilerinden bir grup Ankara'ya yapılacak Cumhuriyet bayramı törenine iştirak edeceklerdir.

Çiçekdağı

Daire müdürlüğünü gezmek ve köylülerinde Resmî saygılarından dolayı Etiler, Sungur ve Ömer Evci elçilerini serof vermiler. Boğaziyan, Akdağ ve Ankara kazalarını dolandırmak Ankara'ya hareket etmişlerdir.

Askerlik şube reisi geldi

Vilâyetimiz Askerlik şube reisi refikine tayin edilen Vasfi Ertürk 15 / 10 / 938 tarihinde gelerek vazifesine başlamıştır. Hoşgeldiniz deriz.

Hastanemizin Operatörü Geldi

Hastanemiz Operatörlüğüne tayin edilen doktor Sabri Dönmez gelerek işine başlamıştır. Hoş geldiniz der muvaffakiyetler dileriz.

İzicilerimiz

İlimizde bazı izicilerinden bir grup Ankara'ya yapılacak Cumhuriyet bayramı törenine iştirak edeceklerdir.

Yerköy İstasyonumuzun güzel bir manzarası

YOZGAT

ON BEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR VİLAYET GAZETESİ Tanesi 100 Para

Yozgat'ın Mutlu Günü

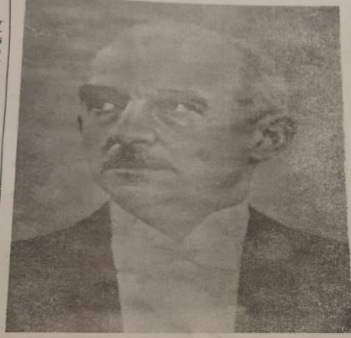
Geçen Cumartesi günü Yozgadımız en mesut ve en mutlu bir gün yaşadı.

Mutlu Gündümüz

Millî Şefimiz, seçilmiş Cumhur Reisimiz İsmet İnönü'nün Yozgadımıza tekrar sefârlendireceği bir baş gün evvel halk arasında gavi olmuştur. Bu savia bütün halk için bir neşe, bir saadet kaynağı oldu. Bütün devlet memurları, resmî mülhâse mensupları, her sınıf halk bu mutlu günde iktidârî büyük bir sabırla gökle bekliyor. Bu mutlu günde Millî Şefimize, Türkiye'nin büyük evladına layık olduğu derecede, şimdiden geldiği mertebeye bir istikbal için candan gelen bir istekle, usunmak hümiyen bir arzu ile celâlıyorduk.

Millî Şef'in Yozgadımıza sefârlendireceği mutlu günün tevhid edeceği haberi, bu günü sabırla bekleyen halk için ne kadar istisnai olduysa, Millî Şefimize layık bir istikbal için gerekli tedbirleri almak hususunda aklâ edilebilir fırsat, bu istisnai hâfifletici bir sebep olarak telkiki oldu.

Millî Şef'in Cumartesi günü sabahleyin tevhid edileceği nihayet kat'i surette anlaşıldı. Sabahleyin erkenden getir Türk bayraklarıyla süslenmiş, valimiz sayın Bay Sadık Akın Millî Şefi karşılamak üzere vilâyet hududuna koşarken, küçük, büyük, tacim etmek bütün Yozgat Millî Şefi şehre girecekleri Çorum caddesi üzerinde, İse civarına akın ediyordu. İsmet İnönü'nün bahçe divarı önünde askerî, mülki ve adli erkân ve memur mevki almış, karşı tarafta ise halk hüremet sırası başlamıştı. Nihayet saat 10.30 sıralarında Millî Şefi taşıyan otomobil İse yakınında durdu. Millî Şef otomobilden indi. Jandarma er okul alay komutanı, Belediye ve Parti reisleri ve vilâyet mektuphanesi tarafından Millî Şefin Yozgat'ın tazimlerini arzoldu. Millî Şef, memurları ve halkı (Günaydın Yozgatlılar! Günaydın arkadaşlar!) diye iltilaf ederken bütün memurlar, bütün halk (Sağol) diye bu iltilaflarına candan coşan bir heyecanla mukabele

Millî Şefimiz ve Seçilmiş Cumhur Reisimiz İsmet İnönü

ediyordu. Millî Şef maiyeti erkân ile evvelâ İsmet İnönü'nü ziyaret etmiş, fen ve edebiyat şubeleri amirlerini, tarih ve felsefe, diğer sanflardaki fizik ve Fransızca derslerini takip, laboratuvar, coğrafya odalarını da gördükten sonra İse müdirlere gördüğü istirahatdan dolayı teşekkür ediyorlardı. Ortakokulu ziyareti eylesenler, ortakokula da tetkiklerde bulunduktan sonra vilâyete şeref vermişlerdir. Bundan sonra Millî Şef Cumhuriyet ilkokulunda tetkiklerde bulunmuş ve öğle yemeği için Vâlî konağına teşrif buyurmuşlardır. Yemek esnasında vilâyetin inkişafı etrafında muhababelerde bulunan Millî Şef, yemektен sonra arzu tazimata gelen Halkevi

Varidat müdürümüz

Maliye varidat müdürü Sükrü Yönel Ankara Camkaya kasası varidat kontrol memuru şuna tayin edilmiştir. Yakında yeni memurîyeye başlamak üzere Ankara'ya hareket edecektir.

Merkez maarif memurluğu

Memleketimizin her bir işine büyük bir hove ve feragatla koşan devlet gençlerimizden Sakarya okulunda başöğretmeni Cahit Bayarın bu kere medekte görev aldığı basarında dohavi merkez maarif memurluğuna tayin edildiğini öğrenmiş bulunuyoruz. Kendisini candan tebrik eder üstün başarılar dileriz.

Yangın başlangıcı

Din Halkevi ittilafındaki Belediye otelinde bir yangın başlangıcı görülmüştür. Yangın otelin merdivene başındaki küçük odalarda bulunan lambaların tavani istiklan sonra tavani tahitlerini tutuşturması yüzünden başlamıştır. Hadise görüldükten sonra Belediye İhtiyarında vakitlice çalışmış olan Melihmet Çalısakan tarafından derhal söndürülmüş ve bu suretle büyük bir zarar önlenmiştir.

Sihhat ve ictimal muavenet vekâletinden Telif olunmuştur

Kış yaklaştıkça zorluk zamanlarının doğurduğu felâketlerden biri olan Lekeleli Hummannun artması bitimâli siyadeleşmektedir. Geçen senelerde çıkan salgınlar teşkilâtımızın gayreti ve halkımızın inani yardım sayesinde büyük bir afet halini almadan önlemlendi. Bu gün bu hastalıkla mü-

Feci bir cinayet

Geçen Cumartesi günü pazara başlayan bayram gecesinde Akadiminde Kazımın Haluk, şahirlerinden Tahir oğlu Emin Ayarın parçasını tanıyan meclisli paralar tarafından feci bir surette katledilmiştir.

Hadise gününde Emin Ayarın ailesi Yozgat'ta olduğundan evinde istenenleri arabacı olarak bir şahıs ile ötkiminde katip bir adam diğer bir şahıs ve bir asçı kadından husula kınar bulunmaktadır. İddiâ Moteviffanın bayram gecesinde arkadamlarında ötkiminde gese vakta kınar kaldıktan sonra evine gittiği ve sabahleyin yatağında boğazından uçaklanmak suretiyle katledilerek ötkiminde bulunan şahıslarla ötkiminde kârdaki kasayı açtıkları ve kasada mevcut paraları ile çekmeceye kırık 500 İhravi olarak oradan ayrıldıkları anlaşılmıştır.

Hadisece Akadimisi'nin C. Müddet ünvanı ile jandarma komutanı tarafından el konulmuş ve gerekli tahkikat başlanmıştır. Hadise alâkâli oldukları şüphesiz olan bazı şahısların nezarat altına alındıkları öğrenilmiştir.

Nezumla tarafdın makûl fîret, kedeli kardeşleri ve ailesine başsağlığı dileriz.

(Devamı 2 inci yürede)